

א. לייבמאן (לעוו).

קאָמונע "איי קאָר"

פיאָנערן - קאָמונארן אפּן פּראָנט פּונם בויען
דעם סאָציאַליסטישן ביראָבידזשאַן.

מערלעך-פארלאג פון וויסנשאַפֿט
ייִדישע קטער

1932

מינסק

33 V 3306

933.75

2 100/100

100/100

פאָרוואָרט.

מאָקסימ גאַרקי שרייבט וועגן דעם ציקל „געשיכטע פֿון פאבריקן און זאָוואָדנִי“ טעב זײַן סאַציאַליסטישע געזעלשאַפֿט. צי זײַנען מיר באַקאַנט מיט די דערפֿאַלגן פֿון דער סאַציאַליסטישער בוינונג? צי ווײַסן מיר גוט וועגן דעם, וואָס עס טוט זיך אַפֿ די פאבריקן, זאָוואָדנִי און שאַכטעס פֿון אונרזער גוואַלדיקן לאַנד? אַפֿ דיִדאַזיקע פראַגן קאָנ מען ענטפֿערן בלויז אזוי: מיר ווײַסן זייער שלעכט וועגן דעם, וואָס עס קומט פֿאַר אײַן סאַוועטנ־פֿאַרבאַנד דורך דער אַרבעט און קאַנצענטרירטער ענערגיע מיצאַד מיליאָנען פֿונעם אַרבעטער־קלאַס.

איז וואָס־שע דאַרפֿ שוין געזאָגט ווערן וועגן ביראָבידזשאַנ? צי ווײַסן מיר אַלע, וואָס דאַרטן קומט פֿאַר, וואָס פֿאַר אַ גראַנדיעזע ווערק דאַרטן ווערן געשאַפֿן? אויסער צופֿעליקע יעדעס — גאַנצ אָפֿט פֿון צווייפֿלהאַפֿטער קוואַליטעט — ווײַסן מיר לאַכונטן נישט וועגן די דערפֿאַלגן פֿון דאַרטיקן ייִדישן ייִשעו אַפֿן סאַציאַליסטישן פֿראַגט.

דאָס פֿאַרגעלייגטע ביכל האָט פֿאַר אַ ציל פֿאַשעט, „אַן פֿרעטענזיעס“, באַשרייבן די קאַמפֿעפֿאַייע פֿון אַ יוגנט־קאַמונע אַפֿ די פֿעלדער פֿון ביראָבידזשאַנ (די עט לעכע בילדלעך, וואָס טרעפֿן זיך אײַן פֿאַרשיידענע ערטער, דינען בלויז אַלס אײַלייִ סטראַציע צום ט־קסט). דאָס ביכל אונטערשיידט זיך אַסאַך פֿון אַנדערע, וואָס זײַנען די לעצטע יאָרן געשריבן געוואָרן וועגן ביראָבידזשאַנ. ערשטנס, ווערט דאָ גערעדט בלויז וועגן אײַן באַשטימטן קאָלעקטיוו־קאַמונע „איקאָר“. צווייטנס, איז דער פֿאַראַ־נענער מאַטעריאַל נישט קײַן אַפֿרייאָרידיקער, אַ פֿאַרוויסזאָגנדיקער, נאָר אַ רעזומע פֿון 3 יאָר אַרבעט אײַן ביראָבידזשאַנ. דאָ געפינט אַן אָפֿשפּיגלונג נישט בלויז די פֿרייַד פֿון אַרבעט, די באַקומענע פֿרוכטן און ניצקייטעס, נאָר אויך אַ יאָמ טאָרמאָזן און מעניעס — אַלע, וואָס באַגלייט יעדע קאָלאָניאַציע אַפֿ אַ נײַעם ווייניק באַזעצטן באַדן. אַפֿ דעם צווייטן מאָמענט האָבן מיר זיך אײַן היסטאָרישן איבערבליק מיט אַ קיוון אָפּגעשטערט מערער, קעדיי צו באַווייזן, אז ביראָבידזשאַנ האָט געפֿאָדערט (און פֿאָדערט נאָך אײַצט) בייקומען שוועריקייטן, וואָס קאַנען אָבער באַזיטיקט ווערן באַמ געשטייגערטן ענטוויאָזם פֿון רעוואָלוציאָנערן אָפּשווינג.

דאָס ביכל האָט זיך צונויפֿגעשטעלט אַפֿן גרונט פֿון פֿערזענלעכע באַאָבאַכטונגען, דערציילונגען פֿון קאַמונאַרן, פֿון פֿראַטאַקאָלן און בריוו, און דאַרפֿ פֿאַרשטאַנען ווערן

ווי אן אויסשעפנדיקער מאטעריאל (ניט רעכענענדיק דעם פינאנסיעלן באלאנס פון דער קאָמונע, וואָס איז צוליב פארשיידענע סיבעס ניט געלונגען צו באקומען). ווען מע נעמט איין אכט, אז ס'איז אויסגעקומען צו שרייבן דאָס ביכל איין קאָמונע גופע, אפן פראָנט פון אייגעמען ביראָבידזשאַן, ווען מע מוז זיין האַסטיק, קעמפּעריש, אָריענטירפייק, באַמ פּעלן אָפּטמאַל פון די סאַמע מינימאַלסטע מאַטעריעלע מעגלעכקייטן (ווי אן אָרט וווּ צו זיצן, פּאַפּיד צו שרייבן א.ד.ג.), וועט מען זיכער מייכל זיין פאר דער ערטרעווייז אומפאַרמיידלעכער סטיליסטישער ניטדער-אַרבעטקייט אָדער טעקסטועלער ניטדערוואָנטקייט. נאָכ מער—דיאָזיקע קליינע אַרבעט איז אַ פרוו אלזייטיק צו באשרייבן אַ קאָמונע, ביפּראַט איין ביראָבידזשאַן, אַ מוט-רום צו די קאָמונאַרן אפּ זייערע קעמפּנדיקע פּאָזיציעס, ווי אויב אַ באַזויגן פאר די אַרבעטנדיקע פון אונדזער סאָוועטנילאַנד און קאפיטאַליסטישן אויסלאַנד, ווי די יידישע אַרבעטנדיקע מאַסן פאַרוואַנדלען, אונטער דער אָנפירונג פון דער קאָמפּאַרטיי, די נעכטיקע שרעקעוודיקע ווילדע טייגע איין אַ סאָציאַליסטישן אַרבעטער-רייזאָן אפּן וועג צום קאָמוניזם.

דאָס איז די אופגאבע פון דעם ביכל.

א.ו.ט.ע.ר.

א קאפיטל געשיכטע.

„לאמיר ווערן פיאנערן“.

דאָס איז געווען אין אפרעל כוידעש 1928. א ברינער געוועב פון פּרילינג האָט פארצויגן די ערסערונגן נאָך פארשניטע געביידעס פון דער קוראטאָוּשטשינער לאנדווירטשאפטלעכער שול, לעבן מינסק. דער שניי איז צוגאנגען און האָט אָנגע-
באָטן מיט יוגנט-פרייַד די קורטאָנטן (דעריקער פון דריטן ארויסלאָז-קורס). מע איז
געווען פול מיט האָפענונג, מיט גלויבן. מע האָט באטראכט פלענער אפ וואָסער כיי-
לעך פון סאָציאַליסטישער ברוינג נוצן ברענגען דעם סאָוועטן-לאַנד.

און דעם 20-טן מארט האָט ווי אן עכאָ אפ דעם ענערגיע-דראַג און קאמפ-
לוסט פון די קוראטאָוּשטשינער קורטאָנטן אָפגעקלונגען דער רופ: ביראָבידזשאַן
מע האָט בעלאָזן די לאַבאָראַטאָריעס, אָפגעצויגן אפ די האַפּטאַקעס, זיך גרופירט
און געשושקעט: „כ' ביינפעסט איז געקומען פון דער ביראָבידזשאַנער עקספעדיציע
ער דערציילט, אז ביראָבידזשאַן איז פאטיק באזעצט צו ווערן דורכ יידן — האָרע-
פאשניקעס“.

„כעוורע, מע דארף טאָן, — האָבן איינגעשיינט 12 יאטן מיט געוונטע מוסקולן
און פעסטע פלייצעס. — מיר זינגען בארופן העלפן דער יידישער איבערוואנדערונג
אין נייעם קאנט, וואָס די פארטיי און סאָוועטן-טאכט האָבן באשטימט“.
און פון קלאס צו קלאס, פון גאָרטן ביז כאזער-שטאל, ביז מינסק און טאָסקווע,
האָט זיך געהערט דעם צוואַנג פון האָרעפאשנער יוגנט — קאָמיוניסטן: „לאָמיר ווערן
פּיאַנערן!“

א שווערן קאמפ איז אויסגעקומען פירן מיטן פערראט און פאָלקאָמבילד פון
ווייטרוסלאַנד. „די לערער און אסאך פון שילער-קאָלעקטיוו האָבן ניט געגלויבט, אז
אונז וועט קלעקן דרייט און מוט סאָרן אין אזא ווייטן לאַנד, — דערציילט איינער
פון די ערשטע פּיאַנערן פון איקאָר כ' וויכני, איצט א סטודענט פון ניו-פאָלאַטאָו-
קער לאנדווירטשאפטלעכע אינסטיטוט. — מע האָט געשראָקן מיט טינגע, מיט ווילדער
סטיכע, מיט ווייטקייט, זיט טיגערס, מיט בערן, געפערלעכע פליגן, מיט טייכן,
וואָס פליסן מיט א בעסטיאלישער קראפט, פארניכטן אלץ אפן וועג און פארפלייצן
די וועלדער און פעלדער ארום. גאנץ ערנסט האָט מען אויך גערעדט, אז עס זינגען
נייטיק מענטשלעכע קארבאָנעס, וואָס זאָלן דורכטראַגן א וועג פאר די קומענדיקע
דוירעס. אָבער די קורטאָנטן האָבן זיך גאָרניט געמאכט דערפון. מע האָט געוואלט
יעדע פרעסע-שוורע, מע האָט גענישטערט יעדן אָט, זיך געטיילט מיט די איינדרוקן.

און דעם 18-טן אפרעל זינען 12 קורסאנטן און 2 לאנדווירטשאפטלעכע ארבע-
טער אָפּגעפּאָרן פון קוראסאָוושטשינע קיין מינסק. דערוויל איז באוויסט געוואָרן,
אז ביראָבידזשאַן איז פארפּעסטיקט פאר אויסשליסלעכער יידישער איבערוואנדערונג
און די פּיאָנערן האָבן זיך אינעם געביידע פון מינסקער „געזערד“ אָרגאניזירט אין אַ קאָ-
מונע. דורכגעפירט און ערשטע פארזאמלונג, אויסגעקליבן א פארוואלטונג, האָט מען
די קאָמונע אָנגערופן „איקאָר“ אפּן נאָמען פון דער אָרגאניזאציע פון די רעוואָליו-
ציאָנערע יידישע ארבעטער אין אמעריקע, וואָס שטיצט די יידישע איבערוואנדערונג
אין פ.ס.ס.ר.

אז אלע 14 קאָמונארן זינען דורכגעגאנגען די אָפּקלייב-קאָמיסיע און מע האָט
זיי אנערקענט פאר צוגעפאסטע, איז פאר די יאטן קלאָר געוואָרן, אז אין ביראָ-
בידזשאַן שטייט זיי פאָר א שווערע, פאראנטוואָרטלעכע און ערנסטע ארבעט. מע
האָט זיך גענומען קלייבן אין וועג. דעם 19-טן אפרעל איז אין מינסק פאָרגעקומען
א געזעגענונג-אָונט, אין וועלכן עס האָבן אָנטיילגענומען די ארבעטערשאפט און
די לערנ-יונגט. מע האָט געטיילט מאטאָנעס און געווינטשן דערפאָלג.

אין וועג. 6 nyr 6

דער אָפּפאָר קיין ביראָבידזשאַן (20-טער אפרעל) איז פארוואנדלט געוואָרן אין
א דעמאָנסטראציע פון דער מינסקער ארבעטערשאפט. די פראָלעטארישע סטודענטן
פון יידישפטייל פון וויסרוסלענדישן מעלכע-אניווערסיטעט האָבן פארלאָזן די לימ-
דימ און אָרגאניזירטערהייט אוועק אפּן וואָקאל. דאָרטן האָבן געווארט ארבעטער-
דעלעגאציעס מיט פאָנען און 2 אָרקעסטערס. פאָרשטייער פון פארטיי און „קאָמערד“
האָבן געהאלטן רעדעס. עס האָבן זיך דערהערט כליפּערינען — דאָס האָבן טאטעס,
מאמעס, קינדער, פרויען, בר דער, שוועסטער באגלייט זייערע אייגענע אין „לאנד
פון פליגן און ווייסע בערן, פונדאנען ווער ווייס, צי מע וועט צוריק קומען“.
א פליפ פון לאָקאמאטיוו, און אונטער קלאנגען פון אָרקעסטער לאָזט זיך די בעווע-
(צוזאמען מיט אנדערע איבערוואנדערער) אין ווייטן ביראָבידזשאַן.

„צווישן די איבערוואנדערער, — דערציילט איינער פון די ערשטע קאָמונארן
כ' שלייפער, — זינען געווען פארשיידענע „מינים“ געווען באלמעלאַכעס. ווי שוסטער,
שניידער, פריזירער, מענטשן אָן פראָצעסיעס און מיט „אומבאוויסטע“ פראָפעסיעס,
פריילעכע און אומעטיקע מיט א שמיכעלע אפּ די ליפּן און מיט א כאַדנעם גלאנצ
אין די אויגן. די באלמעלאַכעס האָבן געברענגט פאר אומגעוילד, אפילע אין פאָטשט-
וואגאָן האָט מען זיך צעלייגט מיט גאנצע „ווארשטאטן“.

קעדיי צו כאראקטעריזירן א טייל פון די פאָרער, דערציילט בעווערע אונז עפיוואָד:
איינער א „באלמעלאַכע“ איז, נעבעכ, אריינגעפאלן מיט זיין פאכ. אז מע האָט אים
געפאקט בא דער האנט און באמ פראָטאָקאָל שרייבן געזענט דעם נאָמען, האָט ער
קאלטבירטיק געענטפערט: מיין נאָמען איז „לעכאָ-דוירי“, די פאמיליע — „ליקראס-
קאלא“, פאָטערס נאָמען — „פניי-שאבאָס נעקאבלאָ“. אלע האָבן זיך פאנאנדערגעלאכט,
און דער ייד איז ארויס גיין... אָט אזעלכע טיפּן האָבן זיך געפונען.

၆၂ မြို့တော် အဖွဲ့အစည်း

ס'ראו אָבער זײַנענע עס געווען מענטשן האָרעפּאשניקעס, ארבעטזאמע אָרעמ-שאפט, אויך ארבעטער.

אינאָגדויערדיקן וועג זײַנענע די קאָמונארן געווען אַ מוסטער פאר אנדערע. דעם 1-טן מײַ איז שוין אינאָגאָנ דורכגעפירט געוואָרן אַ פארוואַלונג. פּראָדוקטן פלעגט מען באַקומען אָרגאניזירטערהייט און מיט אַ פלאנמעסיקן דיסקאָנט. מע האָט אויך דורכגעפירט פארשיידענע פריילעכע שפּילן, שמועסן; עס האָבן זיך געשאַטן אנעקדאָטן, מײַסעס, וויצן.

אפּ דער סטאַנציע טימען האָט מען זיך איבערגעזעצט אינאָווי גערופענע טעפּ-ליושקעס, פאקטיש פראכט-וואָגאָנעס, וווּ עס פאָרן פאסאזשירן. אפּ אלע סטאַנציעס איז מען געשטאַנען לאנג און די מענטשן מיט די פארשיידענע, "פּראָמעסיעס" האָבן געהאַט אַ מעגלעכקייט ברייט צו רעקלאַמירן זייערע, "פאכנ". דאָרטן האָט מען שוין אויך געקאָנט באַמערקן, "אַנפּראָפּעסיעדיקע" יידן, ווי זיי גייען ארויס מיט אַ הייז און אַ העמדל אפּן גאס.

דעם 13-טן מײַ זײַנענע די קאָמונארן נאָכ אַ 22-טאָגיקן וועג אָנגעקומען קיין טיכאָנקע.

די ערשטע באַגעגעניש.

אז מע איז געקומען אפּן אָרט, זײַנענע געשטאַנען וואַרעמע מײַ-טעג. אפּ אַ פּלאַ-כיקן פּלאַצ לעבן דער סטאַנציע האָט מען אופגעשטעלט ביינלעך און גענומען באַ-טראכטן דעם ארום. עס איז פאָרגעקומען אַב "אנטווישונג". קיין טויט-ברענגענדיקע פליגן זײַנענע ניט געווען. בלויז די קליינע, "מאָשקא" האָט אָונט-צײַט אביסל זיך געלעבט פילן און דערמאָנט וועגן ביראָבירדזשאַנ. אויך קיין ווילדע כײַעס האָט מען ניט באַ-גענונט. אַ ריינע קיילעכדיקע זון האָט זיך געצאצקעט אינאָווי בלויזען הימל און דורכ-געווייקט די לופט מיט אַן אָנגענעמער קלאָרקײַט. פארנאכט-צו האָט אימעצער ארויס-געכאַפט אַ האַרמאָשקע, כעוורע האָבן געמאַכט אַ רונג און צוזאַמען מיט די האַר-מאָשקע-קלאָנגען, וואָס האָבן זיך צעגאָסן איבער די אַרומיקע סאָפקעס, זיך געוואָרפן אינאָווי "אינטענסיווע" און "עקסטענסיווע" טענאָ.

אינאָווי עטלעכע טעג ארום איז אוועק אַ רעגן.

ווי אַהינטאָגן זיך? אינאָווי די ביינלעך ווערט מען דורכגעווייקט דורכ און דורכ, אינערגעצ לאַזט מען ניט. "האָבן מיר לאנג ניט געוואַרט, דערציילט דער כ' באַלאַק, אויך איינער פון די ערשטע קאָמונארן, און זיך געווענדט צום דאָרטיקן איינזאָג-קלוב. אָבער מע האָט דאָרטן ניט געוואָלט אַרײַנגאָן. האָבן מיר אופגעבראַכן די טיר און זיך באַהאַלטן, "ניטגעבעטענערהייט". אינאָווי אַ 4 טעג ארום, אז דער רעגן האָט אופגעהערט, זײַנענע ווידער אופגעשטעלט געוואָרן ביינלעך אונטערן פרייען הימל, אָבער שוין אפּ אַן אנדער אָרט.

קעדיי ניט פאטערן קיין צײַט, האָבן כעוורע צונויפגענומען די רעשט געלט, וואָס איז זיי פארבליבן נאָכ פון די סטיפענדיעס אינאָווי שול, גענומען אינאָווי "געזערד" 200 רובל קרעדיט און איינגעקויפט די ערשטע קיכ-מאַכשירים. דעם 15-טן מײַ האָט מען

דורכגעפירט אן אלגעמיינע פארזאמלונג, אפ וועלכער עס איז געשטאנען די פראגע, ווי אוועקצושטעלן די ארבעט אין קאמונע, און גלייך זיינען די „אינקארצעס“ צוזאמען מיט אנדערע איבערוואנדערער אוועק פאריכטן די וועגן. א טייל איבערוואנדערער רעדן האט געווארן די שווערע נאסע ארבעט. אבער די קאמונארן צוזאמען מיטן גרעסטן טייל איבערוואנדערער, און א טייל קורסאנטן פון האמלער פערטעכניקום, זיינען געבליבן אפ די פאסטנס ביזן סאפ.

אין דערוועלבער צייט האט „געזערד“ פארגעלייגט פערד פאר דער ווירטשאפט. גאנצענע טעג זיינען די יאטן געלעגן אפ דער „געזערדישער“ פערד-באזע און גע-קליבן פאר זיך „העלפער“ אין דער קומענדיקער ארבעט. אבער עס זיינען געווען זייער אסאך גוטע פערד, אזוי, אז מע איז געווען אין א פארלעגנהייט, וועלכע זיינען בעסער, וועלכע אויסקלייבן. מע האט גענומען 2 פערד, געקויפט וועגענער און גע-פירט זאמד אפן „נאסיפ“. אן אנדער גרופע האט געגראבן קאנאוועס און גערייניקט דעם וועג טיכאנקע-בירעפעלד.

דאס האט געדויערט ניט קיין לאנגע צייט, ווייל אין 2 וואכן ארום איז די קאמונע אריבער אפן בירער פרוו-פעלד—60 קילאמעטער פון טיכאנקע. מע האט באקומען נאך 3 פערד און די שלעפ-קראפט איז שוין באשטאנען פון 5 פערד. איצט האט מען זיך איינגעארדנט אין באראקעס און זיך פארנימען צייטווייליק מיט שניידן און פירן קלעצער פארן פרוו-פעלד. דער פארדינסט איז געווען גאנץ גוט. אין יענער צייט האבן די קאמונארן אויסגעטיילט פון זייער באשטאנד 3 כעוורע-לייט פאר אינסטרוקטערן אפ די ערד-כאלאקייט, וואס זיינען באשטימט געווארן פאר איבערוואנדערער. איינער איז אָנגעקומען פאר א טראקטעריסט אפ די בירעפעלדער טראקטער-קורסן.

די יאטן האבן באמערקט, אז אסאך אָפּפאל-שטאָפּן גייען פארפאלן סיני בא זיי, סיני בא די שכינים איבערוואנדערער. דאָס איז זיי ניט געפעלן געווארן און מע האט א פאדער געגעבן בא דער פארוואלטונג: „מיר קאנען שוין עסן אומזיסטע כאזער-פעטס, א פאָר כאזירימ אהער!“ און די ערשטע 2 כאזירימ האבן זיך בא-וויזן אין דעם גרויסן ביראָבידזשאנער רייזן בא די קאמונארן—„אינקארצעס“. אפ און אויפן האבן זי כעוורע שפילנדיקערהייט, אדאנק די אָפּפאל-שטאָפּן, געהאט כאזער-פעטס און פלייש. אבער דאָס האט ניט באפרידיקט די קאמונארן. די יונגע כעוורע זעען, אז אזא ארבעט טויג ניט, אז אפ אזא וועג וועלן זיי ניט אופבויען קיין מוסטער-קאמונע, האט מען צונויפגערופן א פארזאמלונג און באשלאסן אויס-קלייבן זיך אן אייגענעם ערד-כילעק. מע האט זיך אָפּגעשטעלט אפ דעם אוי-גערו-פענעם „סטעפנוי אוטשאסטאָק“ אין בירעפעלדער רייזן—3 קילאמעטער פון בירע-פעלדער פרוו-פעלד. דער אָרט איז, ערשטנס, געפעלן געווארן צוליב גוטן באָדן, צווייטנס, האט מען גערעכנט, אז דאָרטן וועט ווערן דער צענטער פון דער איבער-וואנדערונג.

אין יענער צייט זיינען אָפּגעפאלן 2 יאטן (איינער פון זיי איז אוועק אפ דער פראָדוקציע), אפ זייער אָרט איז באלד צוגעקומען א נײַער קאמונאר און 2 מיידלעך, און די צאָל כעוורע האט שוין באטראָפּן 15. איצט האט מען זיך גענומען גרייטן

אופבויען א הויז. שווער איז אָנגעקומען באקעמפן דעם ביראָבידזשאנער חילדן וואלד. אָבער קלעצער נאָכ קלעצער האָבן זיך געצויגן פון טייגע; פון שאָ צו שאָ, פון טאָג צו טאָג אלץ מער. נאָכ ברעטער איז מען געפאָרן אפן 22-טן קילאָמעטער, אינ "שטאב פון גנוס", ווי די איבערוואנדערער האָבן דעם אָרט אָנגערופן. דערצו האָבן געדינט 2 פערד. די איבעריקע 3 האָבן געפירט קלעצער, אפ פארדינסט. אינ א צייט ארום האָבן די קאָמונארן געקאָנט דינגען אָרטיקע בויער. "געזערד" האָט געגעבן קרעדיטן און אינ יול כוידעש איז שוין פארטיק געווען א הויז מיט א שטאל פאר פערד, וואָס האָט צוזאמען פארנומען א קוואדראטור 20×12 ארשינ. אינגאנצן 15 "איקאָרצעס" און אומעטומ זיינען זיי געווען פול. דער האָט גע- אקערט, דער האָט געפירט קלעצער, אייניקע האָבן געפירט ברעטער, געקאָסעט, געקאָכט, ביז עס איז פארזיט געוואָרן א האלבער העקטאר קארטאָפל, אָנדערהאלבן העקטאר גריקע און מע האָט אופגעהייבן אן ערעכ 3 העקטאר רוייערד.

דורך ארבעט—געזיגט.

גלייכצייטיק האָט זיך נישט אָפגעשטעלט די ארבעט באמ שניידן היי לעם טייל אשומונ, וואָס פאלט אריין אין ביראָ. לויטן ווירטשאפט-פלאן אפן יאָר 1929 האָט די קאָמונע באקומען א פיצוכט-אָפנייג. צו דעם צוועק האָט מען געדארפט צוגרייטן א געוויסע צאָל היי. דער כוידעש יול איז אָבער געווען א רעגנדיקער, די לופט-פול מיט "מאָשקא" און קאָמארן, עס איז שווער געווען צו אויספילן דעם פלאן פון היי-שניט. די זון פלעגט שטארק ברענען און פון די פארהאָרעוועטע קאָמונארן פלעגן גיסן גמערס וואסער. שמוציקע בלאָטעס האָבן אָפט געדינט פאר א וואסער-רעזערוואר. דעריבער האָבן קימאט אלע קאָמונארן (צוזאמען מיט אנדערע איבערוואנדערער) איבערגעקדענקט אפ דעזינטעריע. אָבער מע האָט נישט געלייגט קיין אכט דערום. איידעם דערציילן וועגן דער גוואלדיקער איבערגעגעבנקייט, וואָס די איבער-וואנדערער האָבן ארויסגעוויזן צו דער ארבעט. מע גיט איבער אזא פאקט: אינ איינעם א שיינעם זונענדיקן טאָג האָט מען געמוזט פארענדיקן א סטויג היי. דאָס איז געווען א שווערע אופגאבע פאר די קאָמונארן, ווייל קימאט אלע זיינען געוואָרן אויסגעמאטערט פון דעזינטעריע, אייניקע זיינען נאָכ געווען קראנק. איינער, כ' ראָד גינסקי (א קאָמונאר), איז געשטאנען אפן סטויג און איז פון אויסגעמאטערטקייט געפאלן אין כאלאָשעס, א האלב-טויטן האָט מען אים געבראכט אהיים. אָבער דאָס האָט נישט געקאָנט אָפהאלטן די קאָמונארן פון טאָג זייער ברענענדיקע ארבעט. אינ יענער צייט האָט זיך פארשפרייט די עפידעמיע פון סיבירער פעסט. צענדליקער פערד פלעגן פאלן בא די איבערוואנדערער און אינ מעשעכ פון איינ כוידעש זיינען זיי געבליבן אן איין פערד. די "איקאָרצעס" האָבן געמוזט איינהייטן די אייגענע "טאטעס" (אזוי האָט מען אָנגערופן די פערד). צו דעם צוועק האָט מען זיי אריין-געשטעלט אין שטאל און נישט ארויסגעלאָזן אין פעלד, זאָרגעוודיק געהיט. אינ רע-זולטאט זיינען אלע קאָמונארישע פערד, נישט געקוקט אפ דעם, וואָס "איקאָר" האָט זיך געפונען אין צענטער פון דער מאגייפע, גאנץ געבליבן.

אינטערעסאנט, אז אייניקע קאלעקטיוון, ווי צום ביישפיל, פאָבעדאָ, האָבן זיך באמיט אויסנוצן דעם מאָמענט און אוועקפאָרן פון ביראָבידזשאַן; אָבער דאָ ווײַזט זיך דאָס פארטייטשע קעמערל, וואָס גיט אַ באַפֿעל: אלע קאָמיוגיסטן און פארטייער מוזן פארבלייבן אפּ די ערטער.

עס הייבן זיך אָן אַ שיר שוועריקייטן פאר די יונגע, העלדישע קאָמונארן, וואָס זײַנען באַגליסטערט מיטן איינציקן ווילן צו שאַפן און בויען. פונקט אינעם דעם יאָר מאַכט זיך, אז שוין אינעם האַלב יאָר ברעכט אויס גרויסע, וואָכנ-לאַנגע גוס-רעגנס; עס אַנטשטייען גרויסע פארפלייצונגען. די טיכטן אמור און ביראָ גייען ארויס פון די ברעגן, גלייכצייטיק גוואַלדעוועט דער „גנוס“. דער קאָמונע קומט אויס צו פירן אַ קאָמפּ פאר עקזיסטענצ מיט די גרויסע שוואַרצע אַוואָרן, מיט די קאָמארן, מיט דער בליסנדיקער „מאַשאַק“ און קריכעדיקן „מאַקוועצ“. מע פלעגט זיך שטיקן אין רויך פון די רויכ-שייטערס, וואָס פלעגן פארטרייבן די מיליאָרדן אינוועסטן. אָפּט האָט מען געמוזט פארלאָזן די געביידעס און זוכן אַ רויקע באַהעלטעניש. עס פלעגט אויסקומען גאנצע נעכט ניט צו שלאָפן.

כ' שלייפער דערציילט: „איך פלעג האַלטן פאסאָן, איך פלעג אריינקריכן אין אַ ליידיקן שטרוי-זאק און פארבינדן פון אינעווייניק, קעדיי די קאָמארן וואָלן ניט האָבן קיין צוטריט. דערביי פלעגט שווער זײַן צו אָטעמען.“

דער „גנוס“ האָט באַדעקט אלע וועגן. די טעג זײַנען געווען כמאָרנע, הייסע, און אין אזעלכע טעג צעלאָזן זיך די קאָמארן און לאָזן ניט לעבן. אינעם יענער צײַט זײַנען צוויי קאָמונארן געפאָרן אפּ 18-טן קילאָמעטער פון בירעפעלד (אנערעכ 30 קילאָמעטער פון טיכאָנקע). עס איז געווען נאָך אַ רעגן, דער וועג וויער בלאָ-טיק. די יאטן האָבן מיט צאָרעס איינגעשפאנט פערד, אָנגעלאָרן אפּ די וועגענער ברעטער און זיך געקליבן אפצוריק. דאָ איז אָבער אָנגעקומען די נאכט, שוין שפעט צו פאָרן. אינעם דער פינצטערער טיפ-לאַנגער טיגלע. אינעם דער שטילקייט און קילקייט פון דער נאכט האָבן זיך געקליבן קאָמארן און סטייעסווייז געשוויבלט אין פינצטערן כאָלאָר. מע האָט געמוזט נעכטיקן. די יאטן האָבן פאנאנדערגעלייגט אַ שייטער, אָנגעקאָרמעט די פערד און זיך געלייגט אפּ נאסן גראָז. איינער פון זיי, מיט פעסטע ביינער, האָט זיך איינגעטוליעט אין אַ שינעל, דערנאָך אינעם אַ רעגן-מאנסל, איינגעדרייט אין שטריק, אפילע ניט פארגעסן צו פארבינדן די כאַליאוועס פון די שטיוול. דער צווייטער האָט זיך געפאָרעט באַ די פערד. מיטאמאָל—א האַרץ-רייסנדער געווייז. לעכאטכילע מיינט דער יאט, אז אַ ווילדע כײַע האָט זיך געלאָזן נאָך זײַן. כאַווער און וויל אימ אופרעסן, און ער האָט זיך אַ וואָרפ געטאָן ראַטע-ווען. אָבער נײַן! זײַן כאַווער איז געלעגן אפּן גראָז און ביטערע טרערן האָבן זיך געגאָסן פון זײַנע אויגן. ביידע האָבן קוים דורכגעקלאפט די נאכט, זײַנען אומגע-לאָפן הייז און צוריק. ווען מע איז אינדערפרי צוגעגאנגען צו די פערד, זײַנען זייערע קערפערס פול געווען מיט שטיקער פארגליווערטע בלוט.

די יאטן איז אויסגעקומען צו באַגעגענען זיך אויך מיט ווילדע כײַעס. אינעם רײַזן פון בירעפעלד איז צוגעלאָפן אַ רוסישער פויער צו אַ גרויסן בוימ און שרייענדיק: „ארויס, ארויס“ גענומען ארויסטרייבן פון אונטערן בוימ אַ גרויסן שוואַרצ-לאַפּעדיקן בער. די יאטן זײַנען פאר טויט-שרעק אָפּגעלאָפן. אָבער דער

פליער האָט דורך אַ פעסטן זעצ אינ מיט אַ גרויסן שטעקן די ווילדע בייזע
אונזעקגעלייגט אפּן אָרט.

דאָס יאָר 1928 איז געווען אַ יאָר פון גרויסע פארפלייצונגען, וואָס אונזע האָבן
אפילו אלטע לייט פון געגנט שוין לאנג ניט געדענקט. צוליב דעם, וואָס אמור מיט
זיינע בייטיכלעך איז ארויס פון די ברעגן, האָט די פארפלייצונג פארכאפט א גוואלד-
דיקע טעריטאָריע, אָנהייבנדיק פון כאבארקאָוסק ביז בלאגאָוועשטשענסק און זייע, אריינעמענדיק אויך דעם בירעפערדער רייזן, ד. ה. דעם אָרט, וווּ די קאָמונע האָט
זיך געפונען. גאנצע דערפער און פערדער, וועגן און וועלדער זיינען אויסגעמעקט
געוואָרן פון דער ערד צוליב דער מעכטיקער קראפט פון דער וואסער-סטיכע. צום
גלייך האָט זיך, ערשטנס, די קאָמונע געפונען אפּ אַ הייבן אָרט, האגאמ א סטעפיקן,
צווייטנס, איז דער אָרט פון 3 זייטן געווען ארומגענומען מיט קיילעכדיקע סאָפקעס,
דריטנס, האָט זיך דער ערד-כילעך געפונען פארהעלטנישמעסיק ווייט פון טייך בירא.
אַבער איינצלע קאָמונארן איז אויסגעקומען צו פילן דעם טאם פון פארפלייצונג.
די באדינגונגען אינ טייער זיינען געוואָרן זייער שווערע. א טייל אָפגעשניטענע היי
איז צוליב דעם גוט-דעגן פארטרונקען געוואָרן. דער ליימיקער וועג קיין בירעפערד
איז אזוי געווען צענעצט, אז אפילו רייטנדיק אפּ א פערד האָט מען ניט געקאנט
דורכפאָרן. די איבערוואנדערער ליגן אינ די באראקן און ווארטן אפּ, בעסערע
טעג". דאָס האָט נאָך מער געוויקט אפּ דער שטימונג.

דאמלט האָט די פארוואלטונג, נאָך דער איינצע פון אייניקע, "געזערד"-טוער,
דורכגעפירט אַן אָריגינעלע באשטימונג, וואָס איז מעגלעך געווען בלויז באַ דער
סאָוועטנמאכט: אזוי ווי די רעגנס גייען נאָך, זאָל זיך יעדער קאָמונאר נעמען צו
2 וואָכן אורלויב. די קאָמונע האָט זיך צעטיילט אפּ 2 גרופעס: איינע איז אונזעקגע-
פאָרן קיין כאבארקאָוסק און דערנאָך, אז יענע זיינען געקומען, איז די צווייטע
פארטיע אונזעק קיין וואלדיוואָסטאָק. אז מע איז צוריק געקומען שטארקע, אויסגע-
רוטע, איז שוין די גראַז געווען הויב. מע האָט זיך ענערגיש גענומען שניידן דעם
עדיכטן היי און דער פלאן איז געוואָרן אויסגעפילט.

אז מע האָט געענדיקט דעם היי-שניט, האָט מען גענומען צוילן זיך מיטן
עפענען דעם גייעם הויז און שטאל. מע האָט איינגעלאדן איבערוואנדערער פון אלע
קאָלוידיטן און אויך דעם "קאָמערד" און "געזערד". א קאָמונאר האָט מען געשיקט
איינקויפן איין טיכאָנקע פראָדוקטן און נאָך אנדערע זאכן. שווער געווען זאָגן דעם
יאט: פאָר. ס'איז געגאנגען א געדיכט רעגנול. דער הימל איז געווען באצויגן מיט
גרויסע שווארצע וואָלקנס. די סאָפקעס האָבן גערויכערט—א טימען, אז דער רעגן
וועט זיך לאנג פארציען. דער כעוורעמאן האָט לאנג געקנייטשט דעם שטערן און
זיך געשלאָגן מיטן געדאנק: יא, ניט. סאָפקאָלסאָפּ האָט ער באשלאָסן. איינגעשפאנט
"גינען", א שווארצ-געפארבטע שפרינזענדיקע קליאטשע, שנעל איבערגעשניטן די
טיפע, קלעפיקע בלאָטע און זיך אָפגעשטעלט אפּ 22-טן קילאָמעטער (פון טיכאָנקע)
איבערגעכטיקן.

די לופט איז טייער איז געווען אומבאוועגלעך, אָנגעפיקעוועט מיט קליינע בא-
שעפענישן. די קאָמארן האָבן געצופט און געריסן דעם פאָנעם. פאר גרויס ווייטיק
האָט מען געמוזט פארקוועטשן די ליפּן. פארטאָג איז שווער געווען צו דערקענען

„נינענע“, וויל די מאַשקא און מאַקרעז האָבן געענדערט דעם קאַליר פון איר הויט. דעם טיכאַנקע האָט דאָס וואסער באדעקט די ברעגן און געפלאָסן מיט א שנעלקייט פון 30 קילאָמעטער אין א שאַ. עס זינען געשווימען ביימער, אויטוגעריסענע מיט די וואַרצלען, גאנצע געביידעס און אַפּט אפילע שטוביקע כניעס און פי. דער פאראַם איז געווען אַפּגעטראַגן. וואָס טאָן? מע האָט זיך געמוזט אנטשליסן איבערלאָזן דעם פערד אפן ברעג און אליין איבערשווימען אפ א שיפּל. דערוויל זינען אָנגע- פאַרן עטלעכע פורן מיט אייניקע „געזערד“ טוער. נאָכ פיר טעג אומזיסטן ווארטן, ביז ביראָ וועט אריין אין די ברעגן און וועט פריי מאכן דעם וועג. אין בירעפעלד, האָבן זיך סאָפּקאַלסטאָפּ אלע צוזאמען געלאָזן אין וועג. פאַרויס איז געפאַרן די „געזערדישע“ פור מיט די כאוויירן. פראָפּעסאָר קונץ און דאָבינסאָן. מע האָט אָבער נישט באוויזן צו אַפּפּאָפּאַרן קיין 2 קילאָמעטער, ווי זיי פור איז פארגאָסן געוואָרן מיט וואסער. „א קאָמונאר מוז העלפן“ געזאָגט און געטאָן: דער יאט טראכט נישט לאנג, ווארפט אראָפּ די קליידער און לאָזט זיך ראטעווען.

גלייכצייטיק האָבן זיך אפן קאָמונארס וואָגן געפונען 2 איבערוואנדערער — א באַכער מיט א מיידל, וואָס האָבן געבעטן אָפּפירן זיי קיין „סטעפּנאָיע“. דער טייך האָט געברויזט און געקאָכט מיט א גרויסן שטראָם, און ווען דער קאָמונאר — דער „איקאָראָוועז“ איז נאָכן ראטעווען צוריקגעקומען אפן אנדערן ברעג, האָט ער דערזען אזא בילד: די וואָגן-דראָגעס זינען אָפּגעריסן פון פאָדער-כייילעך און שווי- מען אין שטראָם. די צוויי זיצן האלב אין וואסער און א פרויען-קאָל שרייט היי- סטעריש: ראטע-וועט... עס האָט זיך ארויסגעוויזן, אז נישט האָבנדיק קיין געדולט צו ווארטן, האָבן זיי געלאָזן דעם פערד אין וואסער. דער יאט צוזאמען מיט די „געז- ערדישע“ באַלעגאַלעס האָט זיך געלאָזן נאָך די דראָגעס און אָנגעכאפט זיי צוזאמען מיט די צוויי מענטשן, וואָס האָבן זיך געטרונקען, אָבער דערפאר זינען אין טייך אריין אלע זיסע און גוטע זאכן, געלט און געטראנקענע... פארבליבן איז בלויז אביסעלע בראנפן, אפ וועלכן עס איז געלעגן אין אָנמאכט די פארכאלעשטע פרוי. דער קאָמונאר איז געשטאנען לעבן וואָגן און האָט נעבעכ באווייערט די קליידער, די געלט. ער איז אהיים געקומען אין איינע אונטער-וועש...

אָבער דערפאר איז די פליערונג דורכגעגאנגען ביז גאָר פריילעך. מע האָט גע- טיילט מאטאָנעס און די שטימונג איז געווען א געהיבענע. אפן פליערלעכן אָוונט איז דער פאָרויצער פון דער קאָמונע ארויסגעטראָטן פאר די פאָרשטייער פון די איבערוואנדערער, קאָלוירטניקעס און געסט, מיט א באריכט וועגן דער אָפּגעטאָנע- נער ארבעט.

ער האָט שוין געקאָנט אָנווייזן, אז מע האָט אָפּגעשניטן 15 הונדערט פוד היי. און ווידער איז אוועק א צייט פון שווערער אומדערמיטלעכער ארבעט, אָבער פול מיט פרייד און ענטוואָזם. סאָפּ סענטיאבער האָט מען פארענדיקט דעם היי- שניט, געפירט היי און קלעצער פון טיכאַנקע קיין בירעפעלד (פאר א פוד היי האָט מען גענומען 90 קאָפּיקעס). די 2 מיידלעך זינען אוועק, האָט מען צוגענומען א רוסישע מיידל אפ ארבעט.

נאָך דעם, ווען איז ביראָבידזשאַן האָבן זיך געשטעלט גוטע, הארבסטיקע ווע- טערן און בא די איבערוואנדערער זינען די פערד אוועקגעפאלן, איז דער קאָמונע

"איקאר" אויסגעקומען מיט אייגענע קויכעס צושטעלן די גאנצע מאסע פון טיכאנקע
אין דער בירעפעלדער קאָאָפּעראַציע. מע פלעגט פארדינען בא 100 רובל פאר איין-
מאָל דורכפאָרן אפ 5 פערד. נאָכדעם האָט די קאָמונע זיך אָנגענומען בא דער קאָן-
טאָר פון "געזערד" שניידן און לייגן געהילצ.

סאָפּ אווגוסט 1928 יאָר האָט דער ביראָבידזשאנער רייקאָלוירט-פארבאנד אָפּ-
געלאָזן פאר דער קאָמונע 2500 רובל, און די קאָמונארן האָבן באשלאָסן אינצוקויפן
בעהיימעס. אָבער דאמלט האָט מען זיך דערפון אָפּגעהאלטן, ווייל עס האָט נאָך
אלץ געהערשט די סיבירער פעסט. ערשט איצט האָט מען אָנגעהויבן טראכטן וועגן
פארגרעסערן די טשערעדע. 2 יאטן זיינען אויסגעטיילט געוואָרן אפ פאָרן אין טיפ
סיביר נאָך בעהיימעס. זיי האָבן אין אטשינסק געקויפט 10 שטיק, און עלפטע האָט
מען געקראָגן בא אן אַרטיקן רוסישן איינוווינער. אפן אָרט איז אויסגעבויט גע-
וואָרן א קי-שטאל מיט דענישע שפייז-קעסטלעך און ד. גל. ווען מען האָט געבראכט
די ערשטע פארטיע בעהיימעס, איז שוין אלץ גיווען גרייט. דעם שטאל האָט מען
געהאלטן אין אזא אָרדענונג, אז אלטע איינוווינער פלעגן, דורכפאָרנדיק, מוזן אראָפּ-
שפרינגען, קעדיי א קוק צו געבן, וויאזוי עס שטייען די בעהיימעס. עס האָט זיך
געטראָפן, אז אלטע פויערים פלעגן זיך אָנהייבן אוש ווונדערן און זאָגן: "אָט ווי
סיר דאָרטן זיך לערנען בא די יונגע קינדער!" די מילך פון די ערשטע בעהיימעס
פלעגן די יאטן אָפּגעבן אין דער בירעפעלדער קאָאָפּעראַציע.

אינגיכט זיינען נאָך צוגעקומען 2 פערד און, אז זייער צאָל האָט שוין בא-
טראָפן 7.

באלד איז אָנגעקומען דער ווינטער. אָבער עס איז געווען ווייניק שניי און די
אָנעמערקטע וואלד-פארגרייטונגען זיינען צוגעגאנגען זייער פאמעלעך. דאָך האָט
מען ארויסגעפירט 250 קלעצער. דער פראָסט האָט געגליט ווי אייז, די טעמפעראטור
פלעגט אָפט דערגרייכן מינוס 45, צו וואָס די פון ווינטרוסלאנד געקומענע קאָמ-
נארן זיינען ניט געווינט געווען. גאנצ אָפט פלעגט מען באגעגענען א יאט פליט
אן אָפּגעפרידענער באק, נאָז, בלייכע אָפּגעטויטע אויערן; אנדערע פלעגן אָפּפריירן
הענט, טיס. אָבער מע איז איבערגעקומען. די געזונטע ארבעט-מוסקולן האָבן זיך
צוגעווינט ניט בלויז צום שטילן סמאלען פון טרוקענעם פראָסט, נאָר אפילע צום
הודזשעדיקן ווינט-געוויירבל פונעם ווינטמירזעכדיקן "טיפון".

דעם 18-טן מארט 1929 האָט דער "געזערד" פאָרגעלייגט דער קאָמונע איבערקלייבן
זיך אפ אן אנדער אָרט. מע האָט איר אָנגעוויזן אפן דייזשניאָווער פרוו-פעלד (9 קי-
לאָמעטער פון סטאנציע וואָלאָטשיעווקע, 40 קילאָמעטער פון כאבארקאָוסק). בייסן
צאריזם איז אפ דעמדאָזיקן אָרט געווען אן אזוי גערופענער "פלעמענאָי ראסאדניק"
און איז אין יאָר 1915 פארוואנדלט געוואָרן אין א פערמע, ווו עס האָבן זיך געפון-
נען פערד, בעהיימעס, כאזירימ. דאָס אלץ האָט מען געהאָדעוועט פארן מיליטע-
רישן געברויך און אונטערן גענעראלישן שטיול האָבן געארבעט עטלעכע צענדליק
באטראקעס. בייסן בירגער-קריג זיינען אין וואָלאָטשיעווקע פאָרגעקומען קאמפן
צווישן די רויטע פארטיזאנער און אימפעריאליסטן. דער אָרט איז געווען א צענטער
פון רוסישער איבערוואנדערונג.

לעכאטכילע האָט מען זיך ניט אזוי שטארק אָנגעכאפט אָן דעמדאָזיקן אָרט. די ווירטשאפט, וואָס מע האָט מיט אזויפיל מאטערניש אופגעבויט אפ „סטעפנאָי“, איז טייער געווען בא יעדן איינציקן קאָמונאר, דאָך האָט די קאָמונע אויסגעטיילט 2 כאוויירימ אפ צו באקוקן דעם אָרט. דער שעטעכ איז זיי געפערל געוואָרן. דער באָדן איז געווען א היפשער, א גוטער. א קילאָמעטער 5 פון אָרט האָט זיך געצויגן דער טייך טונג-גתסקע מיט אסאך פיש, 25 קילאָמעטער ווייטער האָט געבלאנקט מיט זיינע וואסערן דער טייך אמור. אונ געשפיגלט די הייכע בערג אמור. די כאוויירימ האָבן אינ דעם פארלאָזענעם פרוו-פערלד (ווי עס איז פאר א זיכער פון וויסנשאפטלעכע באאָבאכ-טונגען געבליבן בלויז א פלוגער-אפ ווייזן די ריכטונג פון ווינט) געטראָפן 2 היי-זער, א פערד-שטאל, א בעהיימע-שטאל, א כאזער-שטאל, א סקלאד, א געביידע פאר געפליגל און א באָד.

אפן גלייטע באָדן.

סאָם אפרעל האָט מען זיך גענומען איבערקלייבן אפן גלייטע אָרט. צו דער צייט האָט די קאָמונע דיסקאנטירט די רעזולטאטן פון 1928 ארבעט-יאָר. איר ווירטשאפט איז באשטאנען פון 11 בעהיימעס, 7 פערד, 2 קעלבער און... א האָג (וואָס מע האָט געקויפט אין דאָרפ באבסטאָוואָ לעבן בירעפערלד). עס זיינען אויך צוגעקומען איי-ניקע לאנדווירטשאפטלעכע מאכשירימ (ראנדאלן, בראָנעס, אקערס און אנד.) די סומע קרעדיטן, מיט וועלכע מע האָט אויסגעבויט די ווירטשאפט, האָט באטראָפן 40 טויזנט ר. ארויסגעוויזן האָט זיך אויך א זעפיציט פון 2 טויזנט רובל.

נאָך דעם 20-טן מיי האָט די קאָמונע פארקויפט דעם הויז מיטן שטאל אין סטעפנאָי דעם „געזערד“. אפ די אויסגעלייזטע גערט און די גיי-באקומענע קרעדיטן האָט מען געשיקט 2 יאטן איינצוקויפן בעהיימעס. זיי האָבן פון סיביר געבראכט 22 שטיק, ווי אויך אויסשטאטונג פאר א מילכיקעריי. איצט זיינען צוגעקומען נאָך 2 פערד און זייער צאָל האָט שוין באטראָפן 9.

אין דער צייט האָט די קאָמונע אוועקגעשיקט א קאָמונאר קייג ווייסרוסלאנד ווערבירן מענטשן און מע האָט זיך געקליבן צו א גרויסער ארבעט. אָבער אפן גלייטע אָרט האָט די קאָמונע זיך באגענוט מיט פרישע שוועריקייטן. מע האָט געדארפט דערלערנען דעם באָדן, דעם קלימאט, אפילע די מענטשן. די ארומיקע אלטגעזע-סענע רוסישע באפעלקערונג האָט אלץ געקוקט מיט גרינגשעצונג און אומגלויבן אפ די מאָדערע יידישע באַכערמלעך, וואָס ווילן אין דער ווילדער טייגע אופטאָג זאכנ, וועלכע זיי, לאנגאָניקע פויערים, קומט אָן מיט גרויסע שוועריקייטן. א טייל האָבן געלאכט, טייענדיק: „איר וועט אָפּוויי עטלעכע טעג און וועט אנטלויפן צוריק“. די קאָמונארן האָבן דערופ געענטפערט מיט א געלעכטער און געזאָגט: „איר וועט זען שפעטער“—און אזוי איז געווען.

מע האָט אָבער די קאָמונארן אופגענומען גוט, קימאט פריינטלעך. די ערשטע פארווי-קאמפאניע אפ דער טעריטאָריע פון דעזשניאָווער פרוו-פערלד איז, עמעס טאקע, דורכגעגאנגען ניט גלענצנדיק. ניט אויספאָרשנדיק די ער-כאלאָ-קימ, האָט מען אפ זיי געזייט קולטורן, וועלכע מע האָט ניט געטאָרט זייען; מע האָט געאקערט און געשניטן אינ אועלכע ערטער, וואָס מע האָט אינמיטן געמוזט ווארפן.

דער שעטעכ פון „איקאָר“ האָט פארמאָגט א טערמאַריע פון 2400 הא. פארן פארנע-
מען דעם אָרט האָט מען געזאָגט, אז 25 הא זיינען שוין אופגעאקערטע, אָבער, אז מע-
איז צוגעטרעטן זיינען, האָט מען געפונען בלויז אן ערעכ 15 העקטאר בלאַטיקע ערד.
עס איז אויסגעקומען צו קאָרטשעווען די „ראָלקע“ (א העכערער אָרט, וואָס הויבט
זיך אופ פון דעם ארומיקן בלאַטיקן באַדן) 9 העקטאר. געקאָרטשעוועט האָט מען
מיט הוילע הענט. אינ יענער צייט איז שוין געווען א קליינער „קלעטראק“ טראקטער,
וואָס דער „געזערד“ האָט געגעבן. אינ פרוורפעלד האָבן זיך געפונען עטלעכע מא-
שינעט, ווי: א זיי-מאשינ, אקערס, א טרייער (אפ רייניקן טווע), א סאָרטיר-מאשינ,
א דרעש-מאשינ, דיסקן-בראָנעס, ראנדאלן. דאָס אלץ האָט מען אויסגענוצט צו דער
ארבעט. אפ די 15 העקטאר טריקענערע ערד האָט מען פארזייט ווייז, האָבער, קאר-
טאָפל (9 העקטאר), 4 העקטאר גערטנער-קולטורן (אוגערקעס, פאָמידאָרן, מערן,
בוריקעס, כוידעש-רעטעכלעכ). ניט וויסנדיק די אָרטיקע באדינגונגען, זיינען די קאָ-
מונארן ארויסגעפאָרן שפעט אפן היי-שניט און אויך דאָ (פונקט ווי אפן סטעפנאָי)
איז די אָפגעשניטענע היי פארטרונקען געוואָרן דורכן טיכ טונגוסקע. נאָר דאָך האָט
מען צונויפגעקליבן א 3000 פוד היי. דאָסועלבע דארף געזאָגט ווערן וועגן די איבע-
ריקע פארזיינוגען, וואָס א טייל פון זיי איז פארפאלן געוואָרן צוליבן ניטוויסן דעם
באָדן און די באדינגונגען.

נאָר כעוורע איז בא זיך ניט אראָפגעפאלן. די שטימונג איז געווען א געהויבענע.
מע האָט גענומען אוועקשטעלן א גוטע טשערעדע בעהיימעס אזוי, אז צום סאָפ
1929 יאָר האָט שוין די קאָמונע ניט בלויז געקאָנט דעקן דעם דעפיציט פון סטעפנאָי,
נאָר אפילע געהאט 2500 רובל רעוועכ פון היי-שניט.

שפעט אינ הארבסט קומען אָן נאָכ 5 קוראסאָוושטשינער כאוויירימ, העלדישע
כעוורע. אינ א פאָר וואָכן ארום נאָכ אייניקע, ווי אויך עטלעכע קאָמונארקעס, וואָס
זיינען אפ א האָר ניט אָפגעשטאנען פון די יאטן-„איקאָרצעס“. און די צאָל קאָמו-
נארן איז שוין דערגאנגען ביז 25 מענטשן.

נאָכ פרייער האָט מען ארויסגעפאָדערט ארום 6000 רובל איבערוואנדערער-קרע-
דיטן, אוועקגעשיקט 4 כאוויירימ קיין סיביר און געבראכט 4 וואגאָן מילכיגע טייר-
רער בעהיימעס. עס שטעלט זיך איינ א פארבינדונג מיט דער שטאָט כאבארקאָוטק.
„יאטן פלעגן מעלדן, ארומגיין דעם די בעהיימעס, — דערציילט כ' וויכני, — מיט
יעדער איינציקער בעהיימע פלעגן זיך די כעוורע באגיין ווי א מוטער מיט א קינד.
יעדער קאָמונאר האָט געפילט פאר זיינ כויו אריינגיין טעגלעך אינ שטאל און א קוק
טאָן, ווי עס זעען אויס די בעהיימעס, וועלכע בעהיימע האָט געגעבן היינט מער מילכ
און וועלכע—ווייניקער און פארוואָס“. אזוי האָבן כעוורע דערלערנט ווי בעסער צוגיין
צו דער אָדער יענער בעהיימע און וויאזוי וואָס מער מילכ פון איר ארויסבאקומען
אויך האָט די קאָמונע אוועקגעשטעלט קלייניקע יונגע כאזער-מוטערס, וואָס
האָבן שפעטער (ביז היינטיקן טאָג) געגעבן עטלעכע צענדליק גרויסע פעטע יאָרקשי-
רער כאוויירימ. די מילכ-פראָדוקטן פלעגן אָפגעגעבן ווערן דעם רייקאָלוירט-פאר-
באנד, וואָס פלעגט דערפאר צושיקן גאנצע וואגאָנעס קאָנצענטרירטע שפייז.

אינ דערזעלבער צייט, הארבסט, האָבן די קאָמונארן געמאכט א פרוו פלאנצן
א סאָד און אינ מעשעכ פון 5 טעג האָט מען פארזעצט א העקטאר סאָד (75 עפל-

ביימער, 50 בארנבויםער, 50 פלוימענביימער, 15 קארשנביימער, קוסטעס פון מאלי-
 נעס, טמאָראָדינע א. א. וו. די ריעזולטאטן זיינען געווען פאָזיטיווע.
 שפעטער האָט די פארוואלטונג באשטימט פארייניקן זיך מיט א רוסישן ארטעל,
 קעדיי געמיינזאם צו כאפן „קעטא-פיש“ אין טייך טונגוסקע. כעוורע, וואָס זיינען
 קיינמאָל נישט געווען באקאנט מיט דער ארבעט, האָבן מיט גרויס פארינטערעסירטקייט
 געוואָלט וואָס גיכער זיך אויסלערנען פישפאנג. 12 איקאָרצעס האָבן זיך געלאָזט אין
 ווילדן טייך און האָבן זיך ארויסגעוויזן פאר נישט קיין שלעכטע פישער. די געכאפטע
 פיש האָט געקלעקט בלויז פאר זיך, ווייל אינגליכן האָט מען זיי אָפגערופן, קעדיי
 אדאָפצונעמען די גערעטעניש.
 אויך האָבן די קאָמונארן נישט דורכגעלאָזט די ארבעט אין דער ווייטער פארוויל-
 דעטער טייגע. כעוורע האָבן פרייזויליק זיך אָנגענומען ברענגען פונדאָרטן געהילצ.
 נאָר אזוי ווי אין דעם ווינטער איז נישט געווען קיין שניי, האָבן די איקאָרצעס וויי-
 ביק פארדינט. דערפאר אָבער האָבן זיך עטלעכע „ספעציאליזירט“ אפ וואלד-און
 דאָס איז זיי שפעטער צוגיז געקומען.
 דעמלט האָט די יוגנט-קאָמונע געפֿייערט די ערשטע קאָמונארישע רויטע כאסענע.
 אין דעם טאָג האָבן די קאָמונארן דערווייזן אלעמען, אז נישט אפ אווילע זיינען זיי
 געקומען, אז זיי טראכטן בלייבן שטענדיק בויען דעם קומענדיקן גרויסן ווארשטאט
 פון סאָציאליסטישער ווירטשאפט. עס זיינען געווען פֿייערדיקע באגריטונגען פון אלע
 קאָמונארן. די ערשטע געזינד האָט מען צוגעטראָגן 100 רובל אפ באפוזן זייער
 צימער, וועלכער זאָל זיין א ביישפיל פאר אלע יונגע קאָמונארן.
 אָט מיט אזא „באגאזש“ איז די קאָמונע „איקאָר“ אריינגעטראָטן אין יאָר 1930.

די קאמונע-היינט.

אפן פאגאנדער געוויקלטן כראנט.

אינ 1930 יאָר קומט פֿאַר אַן איבערבֿרוך אין דער קאָמונע „איקאַר“. פֿון אַ קליינ-נעם קאָלעקטיוו מענטשן, וואָס זײַנען נאָכ ווײַניק באַקאַנט מיטן לעבן אין דער טיפֿעניש פֿון ווײַטן מיזרעכ, ווערט זי אַ מוסטער פֿאַר די אַרומיקע דערפֿער. מע רעכנט זיכ מיט איר, מע הייבט זיכ אָן באַציען מיט אַכטונג צו די ייִדישע יונגע האָרעפֿאַשניקעס, וואָס אַ טייל פֿון זיי זײַנען ערשט נעכטן געווען פֿאַרוואָרפֿן אין דער שטיקעניש פֿון שטעטל.

וויאָזוי איז דאָס פֿאַרגעקומען?

ניט גרינג, מיט שווערער פֿראַצע האָבן זיכ די קאָמונאַרן דערשלאָגן אנדערקע-נונג. קיינ איינ מינוט האָבן זיי ניט פֿאַרגעסן די פֿאַראַנטוואָרטלעכקייט, וואָס ליגט אַפּ זיי ווי אַפּ פֿינאַנערן פֿון ייִדישער אײַנוואַנדערונג אפֿן ווײַטן מיזרעכ-ראַנד פֿון גרויסן סאָוועטן-לאַנד.

אַ גאַנצע ריי הערנאָישע מייסימ, קאָן זײַנ ווײַניק באַמערקלעכע אין טאָג-מרג-לעכע לעבן, האָבן אַרויסגעוויזן די קאָמונאַרן אין קאַמפּ מיט דער נאַטור. עס זײַנען געווען פֿאַלן, ווען כאַוויירס האָבן זיכ אָפֿגעזאָגט פֿונעם נייטיקן און פֿלעגן הונגע-דיקערהייט אויספֿילן די אופֿגאַבן און פֿליכטן, וואָס איז אַפּ זיי אַרופֿגעלייגט גע-וואָרן. עס איז אויסגעקומען קעמפֿן מיט די סקעפטיקער-מורמלער און באַווייזן מיט פֿאַקטן, אז אין ביראָבידזשאַן קאָן זיכ שאַפֿן אַ פעסטע און שטאַנד האַפטיקע יוגנט-קאָמונע. בעראָש איז געגאַנגען דאָס קאָמונישע קעמערל מיט אויסגעפרוּוטע יאָטן, וואָס האָבן דורכ אַקשאַנעסדיקער אַרבעט, לענינישער אויסגעהאַלטנקייט און ענטו-זיאַזם אַקטיוו באַטייליקט זיכ אין דער סאָציאַליסטישער בוינג פֿונעם לאַנד.

צום אַמור נאָכ היי.

עס איז אָנגעקומען זומער. די יאָטן האָבן שוין געהאַט אַסאַך פֿראַקטיק, אויס-געלערנט די געגנט, גוטע וועטערן — האָבן זיכ די ענערגישע קאָמונאַרן און קאָמו-נאַרקעס גענומען פֿאַרברייטערן די קאָמונע. די ערשטע פֿראַגע איז געווען: וווּ נעמט מען היי פֿאַר די פֿי? נאָכ איז יאָר 1929 האָט מען, ווי געזאָגט, געשניטן היי און באַקומען אַ 3000 פֿור.

— די היי האָט מען געקאָסעט אַפּ אַ קינאַמעטער אין ראַדיוס אַרומ הויפּ אַ וואָכע צוויי, דערציילט דער כ' זובער, אַן אלטער אַקטיוויסט פֿון דער קאָמונע, צווישן

דעגנס און היצנ, און די „מאָשקא“ און אַוואָדנ פלעגנ זייער דערקוטשענ. געארבעט האָבנ 5 יאטנ, אָבער עס איז געווענ ווייניק היי, וויל מע האָט שוין דעמלט פאר-מאָגט א גרויסע טשערעדע בעהיימעס און פערד. עס איז אויסגעקומענ איינצוקויפנ בא די ארומיקע פויערימ נאָכ 5000 פוד היי, געפיקעוועטע אינ אימאנ (ליגט אפן וועג קיין וולאדיוואסטאָק).

אָבער ניט אינ דעם איז געלעגנ דער אויסוועג. און אינ יונ כוידעש 1929 האָט מענ אריבערגעפּעקלט זיבנ קאָמונארנ מיט 2 פערד אפן צווייטנ ברעג טייכ טונגוסקע און זיכ געשטעלט שניידנ היי. 2 יאטנ האָבנ אינ א שיפל אזוי לאנג געזוכט איבערנ ברעג, ביז מע האָט זיכ אָפּגעשטעלט אפ א פלאצ פונ 50 העקטאר. די ערשטע טעג פונ היי-שניט זינענ געווענ גוטע, און טונגוסקע איז זיכ רויק געפלאָסנ אינ איר שוים. צאָרעס זינענ געווענ בלויז פונ די קאָמארנ. ביים מע ארבעט זינענ זיי צו דערליידנ, נאָר אז מע זיצט, —לאָזנ זיי ניט רוענ. אייניקע קאָמונארנ פלעגנ נעכט ניט שלאָפּנ צוליב דעם. שפעטער האָבנ זיכ אָנגעהויבנ רעגנס, וואָס האָבנ פארטריבנ די קאָמונארנ אינ די ביינלעך, וואָס מע האָט ספּעציעל אָפּגעשטעלט בא טונגוסקע. מיטאמאָל א מעהומע: „כעוורע, עס פלייצט!“ פונ טייכ האָט זיכ אָנגעהויבנ רוקנ ווא-סער מיט א מוירעדיקער האסטיקייט, פונ שאָ צו שאָ אלץ שטארקער און שטארקער איינ אייגנבליק — און טונגוסקע איז שוין לעם ביינל. מע האָט געמוזט אָנעמענ אוי-סערגעוויינטלעכע מיטלענ, קעדיי איבערצוווארפּנ אפן אנדערנ ברעג די פערד, דעם אינווענטאר, און אויכ זיכ אליינ. דער טייכ האָט זיכ פאנאנדערגעגאָסנ אינ א יאמ. מע האָט געכאפט א שיפל, איינער האָט געכאפט די וואָסלעס. א צווייטער איז גע-זעסנ לעם רודער און דעם דריטנ איז אויסגעקומענ שלאָפּנ פונהיטנ די פערד, וואָס האָבנ זיכ געטרונקענ. די גאנצע היי (3000 פוד) איז פארשוונדנ. שוין הארבסט, ביים מיר זינענ נאָכאמאָל געפאָרנ איבער טונגוסקע, —דערציילט דערוועלבער כ' זובער — האָבנ מיר ניט דערקענט דעם אָרט, ווו מיר האָבנ געקאָסעט. עס האָבנ נאָר גע-שטעקט דאָ און דאָרטנ קופקעלעך היי, וואָס דאָס וואסער האָט ניט געקענט אוועקשלאָפּנ אינ יאָר 1930 זינענ שוין דערפאר די קאָמונארנ געווענ פראקטישער. 40 איקאָר-צעס-שלאָגלער האָבנ זיכ צעטיילט אפ צוויי בריגאדעס, און געשלאָסנ צווישנ זיכ א סאָצאָפּמאכ. איינ טייל איז אוועק אפן טייכ טונגוסקע, אָבער שוין אסאכ פריער ווי אינ יאָר 1929 אזוי, אז די פארפלייצונג האָט שוין ניט געשטערט. עס זינענ געווענ גוטע יאטנ, פלעגט מענ אופשטיינ פארנ זונ-אופגאנג און ביז פרישטיק מאכנ צו 10 פאקאָסנ יעדערער.

די אָנגעשניטענע 3000 פוד האָט מענ שוין באוויזנ צו שטעלנ אינ סקירדעס, און אז דער טייכ האָט זיכ אָנגענומענ רוקנ, —האָבנ זיכ די קאָמונארנ ניט געשוואָקנ און רויק, אָרגאניזירטערהייט אוועקגעפירט אינגאנצנ די היי. אָבער אויסשטיינ אלע קאפריזנ פונ נאטור איז ניט צוועקמעטיק.

„מע דארפ זוכנ היי ערגעצ אנדערש“, —האָבנ באשלאָסנ די איקאָרצעס. עס איז געווענ אינ יול כוידעש 1930. די אָוונטנ זינענ געווענ שטילע, די טעג-הייסע, ברעגענדיקע. האָבנ די קאָמונארנ איינגעשפאנט די פערד אינ די גייע וועגענער, אָנגעלאָדנ מאשינעס, מיטגענומענ פראָדוקטנ און זיכ געלאָזנ אינ דאָרפ סאמארקע

(21 וויאָרסט פֿון „איקאַר“) צום טיכ אמור. דאָרטן האָבן די יונגע שלאָגלעך אויס-
געבויט ביידלעך לעבן גרויסן זאמדיקן ברעג, אנטקעגן די געדיכטע אמור-וואסערן;
צעלייגט די רויכער-זעק (אפ צו פארהיטן זיך פון די קאמארן דינען אזוי גערופענע
קאמארניקעס, אָדער רויכער-זעק, אינ וועלכע מע קריכט אריין אונ מע שלאָפט).
מע איז דורכגעפארן איין אָזערע, א צווייטע. די שיפלעך זיינען פלינק געשוואמען
איבערן שווימקן זילבערנעם וואסער, די וויאָסלעס האָבן הארמאניש געפלעסקעט,
ביז מע האָט פונדערווייטנס אן אינדזל דערזען. מע האָט אימ באטראכט. דער אינדזל
איז געווען 12 קילאָמעטער ארום, 2 קילאָמעטער די ברייט און האָט פארמאָגט אסאך
היילע גוטע גראָז. מיט שטארקע טעמפן האָט מען זיך גענומען צום היי-שניט. פריער
האָבן זיך די יאטן געפרוווט „איינאָרדענען“. א ביידל האָט מען געמאכט פון שטאנ-
גען און גרינעם היי. אינמיטן געלאָזן א דרייעקעדיקע טיר און צוגעדעקט, די קא-
מארן זאָלן נישט שטערן. אינעווייניק האָט מען אינ דער ערד אויסגעגראָבן א גרוב
בא די זייטן אויסגעלייגט נאטן היי און געמאכט א מינ „פליטע“ אפ צו קאכן. אזוי
האָט געדויערט עטלעכע טעג. מע פלעגט אופקאכן טיי, זופ, פלייש און אנד. זאכן.
„אופשטיין פלענט אויסקומען 2-3 אזיגער פארטאָג, גיט איבער דער כ' סעלסקע,
א יונגער, אָבער פעסטער קאמונאר מיט שטארקע מוסקולן און א ברייטער שווער-
וואָגיקער האנט, דער האָט גענומען א האַרבלע, יענער א קאָסע. די קאמארן פלעגן
קראצן אינ די אויערן, אינ נאָז. באַמ קאָסען האָט מען זיך אָפט אויסגעטאָן נאקעט
און געארבעט, אז שווייס איז גערוינען. שפעטער, אז די זון פלעגט שטארקער ווערן,
האָבן די קאמארן ווייטער גענומען „ארבעטן“. אזיגער 12 איז געווען מיטיק
בעשאסן אָפרו פלעגן די קאמונארן זיך פארנעמען מיט פארשיידענע נוצלעכע אר-
בעטן. דער פלעגט לייענען, יענער—כאפן פיש. מע פלעגט אפילע פרווון באקעמפן
די טיפע אמורער וואסער. אנדערע האָבן אפ לאנגע שטריק זיך געלערנט שווימען
דערביי פלעגן אינ טעפּל, שיסל, עמער, אינ מויל, אפילע אינ לעפל אריינפאלן
קאמארן. אָפטמאָל אינ פינצטערע נעכט האָט זיך געמאכט, אז מע טרינקט טיי מיט
קאמארן אָנשטאָט צוקער... אויסגעטאָן האָט מען זיך אינדערפינצטער, ווייל ליכט
זיט צו די קאמארן. אינ ביידל פלעגן זיך אינמיטן דער נאכט דערהערן געשרייען:
קאמארן! דאָס פלעגן זיי שוין עמעצן דערעסן און ער פלעגט רופן צו הילף. די
קאמונארן ווייסן צו דערציילן אסאך „קאמארן-מיסעס“ פון אמורער געגנט. דער
קאמונאר ווענדערָאָו גיט איבער א געשיכטע, ווי איינמאָל זיינען שיר, שיר נישט
פארברענט געוואָרן עטלעכע יאטן צוליב די קאמארן. ווי באוויסט, שטעלט מען
אונעק קאמארניקעס, מע רויכערט דאָרטן אויס דעם כאָלאָל, קעדיי די פאראנענע
קאמארן זאָלן אומקומען. איינמאָל האָבן 2 יאטן אונעקגעשטעלט א שייטער און גע-
נומען רויכערן דעם קאמארניק. אליין זיינען זיי אונעקגעגאנגען ערגעץ, איבערלאָזן
דיק אינעווייניק זייער גאנצן האָב און גוטס. געקומען צוריק, האָבן זיי געטראָפן
דעם קאמארניק א ברענענדיקן. ראטעווען איז געווען שפעט, אלץ איז פארברענט
געוואָרן.

פון שאָ צו שאָ, פון טאָג צו טאָג זיינען געוואקסן די סטויגן היי פון טויזנטער
פודן. מע האָט די היי צונויפגעשארט, עס האָט זיך ארויסגעוויזן 17000 פודן. זיי
שטימונג איז געווען א גוטע, מע איז געווען פריילעך און געוונגען לירער.

אז מע האָט דעם ערשטן יאנוואר 1931 געמאכט דעם באלאנס פאר די 11 בא-
דאשימ (פון 1 פעווראל 1930 ביז 1 יאנוואר 1931), זיינען געווען הויצאָעס 5736 ר.
מיט 67 קאָפּיקעס, האכנאָסע—6350 ר. אַלזאָ, פארדינסט פון היי-שניט איז אינעם מעשעכ
פון דעם יאָר געווען 613 רובל 33 קאָפּיקעס.

דאָס קאָרטשעווענ.

א באזונדער אָרט האָט אינ מיין כוידעש פארנומען דאָס קאָרטשעווענ. מע פלעגט
אונטערגרעבן די ביימער, צושטעפען צו א צווייג א גרעבן שטריק און צענ-פופצן
יאטן פלעגן א צי טאָן דעם בוים א דריי-פיר מאָל, ביז ער פלעגט זיך אונטערגעבן
און אוועקלייגן. נאָך אזא שטיקל ארבעט פלעגט שווייס גיסן פון די הענט און פיס.
אָבער כעווערע איז צו ארבעט געוויינט. מע ברענגט מיטיק, וואסער. אויב עס איז
קיינ וואסער נישטאָ, זוכט מען אויס ערגעץ א בלאָטע און מע טרינקט זיך אָן. דער-
נאָך ווערט געבראָטן כאזער-פעטס, גערויכערט פאפיראָסן, געזונגען. אינאָונט קערט
מען זיך אומ אהיים. דער וועג איז א שטעכעריקער. קליינע קאטשקעס קראצן די
פיאטעס, פנעס און קוסטעס רייסן די פיס, ברעכן די הענט און אז מע דערנענטערט
זיך צו דער היימישער סוויזע, הערן זיך רעוואָליוציאָנערע לידער: „דאָלאָי, דאָלאָי,
מאָנאכאָוו“, „פאָ מאָריאָמ“ א. א. די „וויסרוסן“ זינגען וויסרוסישע רעוואָליוציאָנערע
לידער.

די בעהיימעס—די ליבליונגען.

פיצוכט פארנעמט בא די איקאָרצעס דעם אויבנאָן, ווייל דער כאראקטער פון
דער קאָמונע איז ס'דאָו א פיצוכטלערישער. דעם הויפ באשנינען צוויי גרויסע בע-
היימעס—שטאלן מיט אסאך, אסאך „סיביראטשקעס“ און אריסטאָקראטישע „סענ-
טימענטאלקעס“. די ארומיקע איינוווינער ווונדערן זיך, וויאזוי איז געלונגען אינ
די עקזיסטירנדיקע באדינגונגען אוועקשטעלן אזא מילכ-ווירטשאפט. אפן אָרט פון
דער קאָמונע, ווי געזאָגט, איז געווען א פרוו-פעלד. געלט האָט מען געשטאָטן מיט
פולע הויפנס, אָבער עס האָט געפעלט ליבע, אפזיכט און אופמערקזאמקייט צו דער
זאך. די צארישע טשינאָוויקעס פלעגן אופהייבן די בעהיימעס אפ שטריק, קעדיי זיי
קלוימערשט באשיצן פון דער ארומיקער בלאָטע. פאקטיש פלעגן זיך די בעהיימעס
טרינקען אינ די שטייענדיקע הויפ-וואסערן.

זיינען אָבער געקומען האָרעפאשנע קאָמונארן, קינדער פון דער מאסע, פון
שטאָט, פון שטעטל, ענערגישע און ארבעטזאמע, וואָס די רעוואָליוציע האָט זיי
ארופגעבראכט אפן אויבערפלאך פון לעבן, און זיך גענומען מיט פלייס צו דער זאך.
שווער איז געווען דער אָנהייב: ווי פירן זיך אינ די נייע באדינגונגען? ווי שפייזן
די קאפריזנע „סיביריאטשקעס“? א פארפלייצונג האָט פארניכטעט דעם גאנצן זאפאט
היי. די פאשע—א בלאָטיקע, פול מיט זויערע גראָזן, די לאָנקע—ווייט, אזש 25
וויאָרסט, אָן וואסער און טייכן.

איין זאך האָבן אָבער די כעווערע געוויסט: מע מוז באקעמפן די אלע מעניעס,
מע מוז שאפן א גוטע שפייז-באזע. און אזוי איז געווען. מע איז צוגעטראָטן אויס-

טריקענען די בלאָטעס, רעגולירן די וועגן, קאָסען היי און לייזן די פראגע וועגן וואסער פאר די בעהיימעס.

די טשערעדע איז געוואקסן. לאַמיר זיך דערמאָנען: אינ יאָר 1928 איז געווען בלויז איינווייניגקע בעהיימע, אינ יאָר 1929—שוינ 20 בעהיימעס מיט 2 בוהיימעס. אינ יאָר 1930—64 בוהיימעס, 2 בוהיימעס און 12 קעלבער, אינ יאָר 1931 זיינען אינ אפרעל כוידעש שוינ געווען 83 בעהיימעס. סאָפּ 1931 רעכנט די קאָמונע האָבן 120 בעהיימעס און דריי בוהיימעס. די בעהיימעס האָט מען דעריקער געקויפט אינ

א קאָמונאר מיט א בוהיי.

סיביר און אינ די ערטער לענגויס דעם יאמ אינ דעם שטילאָקעאנישן פאס, צו וואלדיוואָסטאָק צו. די סטאדע איז א גאנצ בונטע. צוזאמען מיט 30 פוריקע „ריזן“ שפאצירן 14 פוריקע „לייפוטלעך“. אינ אלגעמיין קאָן מען לויט דער פראָדוקטיווקייט האלטן די סטאדע פאר א גאנצ גוטע. אינ יאָר 1930 האָט יעדער בעהיימע דורכ־שניטלעך געגעבן 2130 ליטער מילך.

די בעהיימעס ווערן באדינט דורכ ספעציעלע פי־באדינער (סקאָטניקעס); צו דער־דאָזיקער ארבעט האָט מען צוגעצויגן די בעסטע קאָמונארן. מע קאָרמעט די בעהיי־מעס 2 מאל אינ מעסלעס מיט קאָנצענטרירטער שפייז (מאקוכע און קלייען) און 3 מאל—מיט היי. עס קומט אויך אויס צו געבן די ערשטע וועטערינארישע הילפ קראנק־געוואָרענע בעהיימעס, ווי אויך רייניקן דעם שטאל אלץ אליין.

כ' פרעסמאן, א יאט מיט א גאנצן פֿינעם קינסטלערישן כוש, האָט אפּן פּאָלונג-
דיקן אויפּן כאַראַקטעריזירט זײַנעם אַ כאַווער אַ „סקאַטניק“ מיטן נאָמען „יאַנקל“¹.
„ווער איז יאנקל“?

צווישן כאַוויירימ איז קאָמונע האָט ער לײַב צו ווערטלעך זיך, פראוועט אַזוינע
קונדעס-שטיק, אַז אַלע קאטשען זיך פון געלעכטער. פירט מען ערגעץ אַן ערנסטן
געשפּרעך אָדער מע צעהיצט זיך איז אַ וויקועכ, איז גענוג, אַז עס זאָל זיך אַרײַן-
גאנווענען יאנקל, און דער געשפּרעך מוז אָנעמען אַ פריילעכען כאַראַקטער. ווער עס
האָט אָבער געזען יאנקלעך באַ דער אַרבעט איז שטאַל, דער וועט אים ניט דערקע-
נען. דאָ טוט ער זײַן אַרבעט אפּן העכסטן גראַד ערנסט. ער וועט מיט אײַך קײַן
איבעריקן וואָרט ניט רײַדן. יאנקל האָט זיך גאָר דאָ זײַן באַזונדערע שפּראַך, אפּ
וועלכער ער רעדט צו די בעהיימעס און אפּ וועלכער די בעהיימעס פאַרשטייען אים.
קײַנער איז נאָך ניט אַזוי געניט איז אַ בעהיימע, ווי יאנקל. אַז ער טוט אַ טאפּ
די אײַטער באַ אַ קעלביקער, וועט ער אײַך פאַרויס זאָגן, צי זי וועט געבאָרן אַ ביקל
אָדער אַ קעלבל. ער וועט אײַך קימאַט גענוי זאָגן, וויפּל די בעהיימע וועט הײַנט
געבן מילך. יאנקל האָט זיך אָפּט לײַב צו באַרימען: ער האָט פון דער אָדער יענער
בעהיימע „געמאַכט אַ לײַט“. אָט „סלאַווע“ זי איז נאָך גאָר אַ יונגע-טײַנעט ער,
זי האָט ערשט געהאַט דעם ערשטן קאַלב און גיט שוין 20 ליטער אַ טאָג.
— אַלײַן, אַלײַן אויסגעהאָדעוועט! שרײַט יאנקל אפּן קאַל.

אַ שלעכטע בעהיימע האָט יאנקל פֿינעם מיטן גאנצן האַרצן. ער רופּט זי מיט
אַלע מיסעסטע ווערטער. „טובּערקוליאָזניצע“, זאָגט ער צו אַזאַ בעהיימע, דיר מאַכט
ניט אויס, אַז איך וועל דיר הײַנט געבן מיט אַ שיסעלע זשמיכע וויניקער; און דיר
„פאַדלע“, קאָן איך נאָר געבן אַ האַלבע שיסעלע, ווייל דו גיסט קײַן קאַפּ מילך ניט.
אַ פּאָר טעג איז יאנקל אומגעגאַנגען גאָר אַן אומעטיקער, אַ פאַרזאָרגטער, אײַן
קלײַניקײַט! אײַנמאָל גיט ער אַלע עסן, אַלע קײַען מיט פּלײַס און רוקן נאָך אַמאָל
אַרײַן די מאָרדע איז אַ פרעמדער קאַרמאַישקע, נאָר אײַן בעהיימע האָט אופּגעשטעלט
אַפּ אים אַ פּאָר אומעטיקע אויגן, האָט זיך אָפּגערוקט פון עסן. זי עסט ניט, זי איז
קראַנק. ער ווייס שוין ניט וואָס צו איבערטראַכטן, יאנקל. פריער איז ער געווען
אַזוי מונטער, פריילעך באַ זיך און איצט איז אים געוואָרן אומעטיק. אַ קלײַניקײַט—
באַ אים איז אַ בעהיימע קראַנק געוואָרן.

באַנאַכט קאָן שוין יאנקל ניט אײַנשלאָפּן. ער וואַרפט זיך פון אײַן זײַט אפּ דער
צווייטער. אַז קײַן וועטערינאַר איז אים קאָמונע ניטאָ און די גאָר געניססטע כעוורע
ווייסט ניט, וואָס איז דער בעהיימע; און ביזוואנען מע וועט קאָנען ברענגען
אַ וועטערינאַר, וועט געדויערן אַ טאָג, צוויי, דריי. ער שטייט אופּ פון בעטל, טוט
זיך אָן, גייט ארויס אין שטאַל, באַטראַכט לאַנג די בעהיימע, טאַפּט איר אַרומ יעדן
איינזער, דעם בויך, די אײַטער און גייט אָפּ אַן אומעטיקער.
ער הייבט ניט אָן צו וויסן וואָס צו טאָן. נעפרוויט ברענגען אַ פּאָר בונטן שטרוי,
אויסגעבעט דער בעהיימע. איר שאַכנטע פירט ער אָפּ אָן אַ זײַט, זי זאָל איר ניט
שטערן לײַגן רויק. ער שטעלט איר צו אַ שיסעלע קלײַען, עפּשער וועט זי שפעטער

1) „ביראָבירושאַנער שטערנ“ נומ. 3.

אומעסן. דערנאָך גייט ער צוריק זיך לייגן שלאָפן. און אז יאנקל שלאָפט, כאָלעמס זיך אימ אַ רויש פון רעדער. ער לויפט ארויס אנטקעגן און דערזעט פאָרן אַ בריטש-קע און אינ בריטשקע זיצט דער פליכעוואטער וועטערינאר פון רייזאָ. אָט טוט ער אַן דעם ווייסן פארטעך, פארקאשערט די ארבל, אייסעקט זיך עפעס לאנג פא דער בעהיימע און זי קרעכצעט. דערנאָך בארויקט ער יאנקלען און רעדט אימ איינ:

— באַלד וועט זי דאָך, נארעלע, געזונט ווערן.

אָט איז שוין דער וועטערינאר אוועק און די בעהיימע קייט אזוי פלייסיק דאָס עסן, ווי גאָך קיינמאל גיט—טאקע ווי גאָך אַ קרענק. און יאנקל שטייט איבער איר

דער בייקל "פעסט".

און אלע איינורים טאנצן אינ אימ פאר פרייד. ער כאפט זיך אופ און זעט, אז ס'איז גאָר געווען אַ כאָלעם—ער טוט אַ זיפּ און שלאָפט ווידער איינ מיט אַ שווערן געמיט.

אָט אזעלכע "יאנקלעך" און "לייבלעך" זיינען פאראן אפולע אינ דער קאָמונע: מענטשן, וואָס זיינען צוגעוואָקסן צו דער בעהיימע, זיינען אירע געטרייע כאוויירים און העלפער, לעבן און ליידן מיט איר אינאיינעם.

דעם פאשע-פערלאָד האָט מען אינ "איקאָר" צעטיילט אפ 3 טיילן:

(1) פון 15-טן מיי ביז 15-טן יולי. דעמלט זיינען די געוויקסן יונג און איינ-
א גענוגדיקער צאל. מע גיט בלויז צו א קליינע צאל קאנצענטרירטע שפיין.
(2) פון 15-טן יולי ביזן ערשטן סענטיאבער (פערקאר פון „גנוס“). די פי ווערט איינ-
דער צייט געהאלטן אין שטאל און געשפינט מיט גרינעם גראז און קאנצענטרירט-
טער קארמע.
(3) פון ערשטן סענטיאבער ביז 15-טן אקטיאבער (הארבסט-פערקאר) ווערט די-
פי געשפינט אויב מיט גראבער שפיין, זעלטענער מיט גראז. די היי באקומט די-
קאמונע אפ די אמורער אינדולענ, קאנצענטרירטע שפיין האט זי לויט דער ליניע פון
קאנצענטראציע.
אז עס קומט א גאסט אין דער קאמונע, גרויסן זיב די קאמונארן צום אלעס
ערשטן מיט זייערע צוויי גרויסע ביקן, ביידע ריינבלוטיקע „האלענדער“. אבער די-
ביקן גופע קומט נעבעכ אויס אסאך צו לייזן: זיי געפינען זיב אין זיין פון שפיין
און באדינונג אין אסאך אן ערגערער לאגע ווי זייערע כאווערטעס.
דערנאך באווייזט מען די פי-שטאלן: ווארעמע, ליכטיקע מיט ווענטיליאציע-
(4) מאל א מעסלעס רייניקט מען זיי). די ארבעט אפן פי-שטאל אין שטרענג נאך-
מירט, שטרענג צעטיילט צווישן אלע פי-ארומגייער. אפ יעדערע 15 בעהיימעס איין
באשטימט איין פי-ארומגייער. פאראנטווארטלעכ פאר יעדן שטאל (נאָרמאל אויסגע-
רעכנט אפ 40 שטיק) איז א בריגאדיר.
עס זיינען פאראן „געבורט-ביכער“, אין וועלכע עס ווערט פארשריבן די צייט
פון פאָרן און אָפקעלבן זיב. אויב געפינט זיב „א בוכ פון מעלקן“. דאָרטן ווערט
פארשריבן וויפל מילכ עס האָט די אָדער יענע בעהיימע געגעבן.
פון סיבירער פעסט האָט די פי איין יאָר 1930 גיט געליטן. געווען בלויז עטלעכע
פאלן פון אָפּווארפן, אָבער אין א מינימאלער מאָס.
ווינטער-צייט מעלדט מען אויס פון דער בעסטער בעהיימע 5 ליטער פאר איינמאל
(15 ליטער א מעסלעס). די מילכ פארפירט מען אין עמערס און מע שיקט אוועק
אין כאבארקאוסק צו טויזנט ליטער, אין דער מילכ-לאבאָראַטאָריע, וואָס ווערט
אָנגעפירט דורך א קאמונאר, אין פאראן א סעפעראטער, וואָס טיילט אָפּ דעם שמאנד
פון אדהאָן. ווינטער-צייט נוצט מען דעם שמאנד אפ פוטער.
זומער-צייט ווערט די גאנצע מילכ סעפארירט. די שמאנד שיקט מען אין כאבאר-
קאוסק און פון אדהאָן מאכט מען טוואָרעכ. קיין קעז ווערט דערווייל אין קאמונע
גיט געמאכט. די סיבע-ניטאָ די נייטיקע אינסטרומענטן. טוואָרעכ ווערט אין „איקאָר“
געמאכט אפ אזא אויפן: דער אדהאָן ווערט אריינגעגאָסן אין הילצערנע פעסלעכ.
אויב די טעמפּעראַטור אין לאבאָראַטאָריע איז א הייכע, ווערט ער בעמיילע וויער
און עס באקומט זיב טוואָרעכ. אויב אָבער עס איז קאלט, ווערן אין די פעסלעכ
אוועקגעשטעלט בעטאָנען הייסע וואסער.
אין דער מילכ-לאבאָראַטאָריע פון „איקאָר“ איז פאראן א צענטרעפוגע אפ צו
אנאליזירן די פעטקייט פון מילכ, פאראן ליטראָווקעס, האלבע ליטראָווקעס, מילכ-
מעסטערס, פארמעט-פאפיר מיט איין וואָרט אלץ, וואָס עס איז נייטיק פאר א לאבאָ-
ראַטאָריע. עס פעלט אָבער מעכאניזירונג און די מאָדערנע אויפאנימ פון מילכ-בא-
ארבעטונג.

ארום דעם מילך האָבן אינ יאָר 1930 געארבעט 5 מעלקערנס און איינ רעזערוו-
מעלקערנס אפ די אָפּרערטעג. צוויי פון זיי האָבן זיך דערקלערט אלס שלאָגלערנס
און פירן אויס זייערע אופגאבן אפ אלע 100 פראָצענט.

צווישן די מעלקערנס זיינען פאראן אזעלכע, וואָס האָבן ביז „איקאָר“ קיין
בעהיימע נישט געווען פאר די אויגן. כ' דאָבע הערמאן, — א שלאַנקע רויטבאָקיקע
מיידל מיט „אינטעליגענטישע“ שטריכן אפן פאָנעם, דערציילט: ווען מע האָט מיך
דעם ערשטן מאל אוועקגעשטעלט אינ שטאָל, האָב איך געהאלטן אינ איינ ציטערן,
טאָמער וועט מיר א בעהיימע צעטרעטן, צעשלאָגן, צעמיימעסן. די ערשטע צייט האָב
איך באדינט 3 בעהיימעס. דערנאָך האָט מען מיר שוין באשטימט א נאָרמע (10 שטיק),
די קאָמאָדן פלעגן ושווערן אינ שטאָל, באזונדערס אָוונטצייט, ווען די בעהיימעס
פלעגן זיך צוריקערן פון פעלד און אָנברענגען זיי פון דער נאסער לאַנקע. אינ דער
קאָמונע, וואָס האָט זיך געפונען אפ א טרוקענעם אָרט און ווי עס האָבן געוויינט
מענטשן, איז דער „גנוס“ ווייניקער געווען. באטאָג פלעגט זיין גאָר ווייניק „גנוס“
ווייל די זוניקע ווארעמקייט פלעגט זיי צעטרייבן.

די גאנצע סכּוירע-פראָדוקציע ווערט אָפּגעגעבן דער כאבאראָווסקער ארבעטער-
קאָאָפּעראציע. א טייל מילך-פראָדוקטן גייט פארן אייגענעם געברויך. אינ יאָר 1931
האָט מען פארקאָנטראקטירט 120 טויזנט ליטער מילך. די קאָמונארן טרעטן אָבער
ארויס מיט אן אנטקעגנדיקן פלאן פון 180 טויזנט.

לויטן באלאנס פון יאָר 1930 האָט די קאָמונע געהאט הויצאָלעס בא די פי
55738 רובל מיט 40 קאָפּ, האכנאָסע—63759 רובל מיט 10 קאָפּ, ריינער רעוועכ אינ
געווען—8020 רובל מיט 70 קאָפּ. פאר דערזעלבער צייט האָט מען באקומען פון דער
כאבאראָווסקער קאָאָפּעראציע פאר מילך, שמאנד, פוטער און טוואָרעכ 12348 רובל.
מיט 68 קאָפּ. פון ערשטן יאנוואר ביזן ערשטן אפרעל 1931 י. האָט מען אָפּגענו-
מען 5020 רובל.

כאזירימ בא יידישע קאָמונארן.

א באזונדער ארבעט-געביט איז פאר די יונגע קאָמונארן געווען כאזירימ-צוכט.
אנדערע זיינען געוויינט געווען דערצו נאָך פון קוראסאָווישטשינע. דער גרעסטער
טייל אָבער: שטאָטישע כעווער, אנדערע מיט „יידישע רעמיניסצענצן“, האָבן ווייניק
וואָס געוויסט, וואָס עס איז א כאזער.

אָט דערציילט כ' יאשקע רובין, א געקומענער פון סאראטאָוו, איצט איינער פון
די קאָמונארישע ספעצן אפ כאזירימ: „ביז מיינ קומען דעם 17-טן מארט 1930 יאָר
האָב איך קיינמאל אינ מיינ לעבן קאָנקרעט נישט געוויסט וואָס איז דאָס אזוינס
א פויער. אינ קאָמונע האָבן זיך מיר אינ די אויגן די ערשטע זאך געוואָרפן די
כאזירימ און קעלבער. ווי גרויס איז אָבער געווען מיינ ווונדער, אז נאָכן אָפּא-
בעטן א שטיקל צייט אפ פארשיידענע ווירטשאפטלעכע ארבעטן האָט מען מיך
אוועקגעשטעלט צו באדינען כאזירימ. פאר מיר כאזירימ? נישט געקוקט אפ דעם,
וואָס א כאווער האָט מיר אינפאָרמירט וועגן מיינ ניער ראָלע, ביז איך דאָך א
גאנצע גאכט נישט געשלאָפן און געהאלטן אינ איינ טראכטן: ווי אזוי גייט מען עס

צו צו א כאזער... צו מאַרגנ בין איך אופגעשטאנען פארטאָג און אַרײַן אין כאזער-
רימ-שטאל. גלייך האָב איך אויסגעגאָסן א העלפט שפּײַז. די סיבע איז געווען א פאָ-
שעטע: ווען דער כאזער האָט זיך גענומען צו מיר דערנענטערן, האָב איך גענומען
ציטערן, אז ער זאָל מיך כאָלילע נישט אָפּבײַסן א האנט, א פוס. שפעטער האָט מען
געדארפט דעם כאזער רייניקן און איך מוז זיך מידע זײַן, אז אידער איך האָב
זיך גענומען צו דער ארבעט, איז מיר די נעשאַמע מאמעש אויסגעגאנגען, ווײַל
בייס מען רייניקט מוז מען אַרײַנגיין אין כאזער-שטייג. די ערשטע צײַט איז די אר-
בעט אָנגעקומען מיט גרינער גאל. מיר פלעגט זיך שטענדיק אויסדוכטן, אז אָט כאפט
מיך דער כאזער, הארגעט מיך, בײַסט מיך; באנאכט פלעגט מיר זיך כאָלעמען כא-
זירימ. איז דער פינצטערניש האָט מײַן פאנטאזיע געזען כאזירימ, גערעדט וועגן
כאזירימ, געטראכט וועגן כאזירימ—מיט איין וואָרט, כאזירימ און כאזירימ...
אָבער כעוורע האָט זיך צוגעווינט. מע איז שנעל געוואָרן פאני-בראטעס מיט
זײ, געצערטלט, געכאָוועט. ווי געזאָגט פריער, זײַנען איז יאָר 1928 געווען צוויי-
כאזירימ. איז 1930 י. האָבן די איקאָרצעס שוין פארמאָגט 15 שטיק כוידעשדיקע
כאזירימ, צוויי מוטערס און איין זאָכער. שפעטער האָט איין מוטער געבוירן 6 שטיק,
א צווייטע 11, אָבער געבליבן איז פון זײ 6. דער דעזשורנער האָט פאָשעט פארגעסן
די צײַט, ווען, לויט דער אויסרעכענונג, האָט די כאזערטע געדארפט געבוירן, און
געלָזן זי אפּ גאָטס באַראָט, זי האָט טאקע אופגעגעסן דעם אָרט, איז קראנק גע-
וואָרן און צוגעקוועטשט אירע עטלעכע נײַגעבוירענע; אנדערע זײַנען אומגעקומען פון
הונגער, נישט האָבנדיק דער מוטערס ברוסט. בלויז עטלעכע האָט זיך אײַנגעגעבן
אופהאלטן אפּ מילכ. איז יאנוואר 1931 י. האט די קאָמונע דורכ נײַע געבורטן פאר-
מאָגט 35 כאזירימ. עס קומען אָן נײַע פארטייעס.
מע דארף דערמאָנען, אז ווינטער 1931 י. זײַנען צוליב די שלעכטע באדינגונגען
געפאלן 20 שטיק נײַגעבוירענע כאזערלעך. דערופ האָט געווינקט דער אלטער כאזער-
שטאל, וואָס איז געווען א קאלטער און נאסער. שפעטער האָבן זיך די באדינגונגען
ראדיקאל געענדערט. דער נײַער כאזער-שטאל איז א ליכטיקער און א טרוקענער,
מע שפּײַזט די כאזירימ בעסער און פינקטלעכער. אויך האָבן זיך די יאטן „אויס-
געספּעצעוועט“. פארטאָג שפּײַזט מען די כאזירימ מיט קליינע, מאקוכע און קירבעס.
מע רייניקט זײ מיט קאמען, מע טריקנט די קאָרעטעס, מע וואשט די שטייגן. אויב
עס איז א גוטער וועטער, לָזט מען זײ ארויס אפּן הויפּט-סיי ווינטער, סײַ וומער.
עס איז נישט קײַן ווונדער דעריבער, וואָס עס טרעפן זיך כאזירימ פון 10—12 פוד
די וואָג.

זאָרגפּעליקייט צו „טאטעס“.

באמ איבערגיין אפּן פרוו-פעלד האָט די קאָמונע פארמאָגט נײַן פערד, אָדער,
ווי די קאָמונארן רופן, „טאטעס“. אָבער אינגיכט האָט מען איינעם פארקויפט. איז
יאנוואר 30-טן יאָר האָט מען איז סיביר באקומען 2 קלייטשעס, וואָס איינע פון זײ
האָט געהאט א לאָשעקל. איז יול דעמוזעלבן יאָר האָט דער וואלדהימער קאָלוירט
אָפּגעלָזן 2 פערד, איז האַרבסט—נאָכ 4 פערד. איינעם האָט מען נאָכ צוגעקויפט.

בא א שכינעסדיקן רוסישן פויער. איצט באטרעפט די צאל פערד פון „איקאר“—18. פון זיי 6 קליאטשעס, 1 לאָשעק און די איבעריקע פערד. די קאמונארן דערווארטן נאָכ 8 פערד, וואָס זינען אבסאָליוט נייטיק פאר דער פארגרעסערטער ווירטשאפט. פון דער צאל זאָגט צו עטלעכע פערד דער נאָענטער מילך־ און גערטנערי־סאָווירט אינ פאָקראָווקע, וועלכער העלפט מיט דער יונגער קאמונע מיט אלץ, וואָס עס איז נאָר מעגלעך. די פערד ווערן געשפּיזט מיטן היי פון לעבנ טייך אמור (די לעצטע 2 יאָר האָט מען אויך געשניטן לעמ טייך טונגוסקע). אויב עס איז פאראן, שפּיזט

בא די פערד.

מען אויך די פערד מיט קליינע און האָבער, וואָס מע מיסט מיט געשניטענעם שטרוי (רעזקע) אינ וואסער. צו דעם צוועק איז פאראן א ספעציעלע שטרוי־שנייד־מאשינ. זיי „ראציאָנ“ פון א קאמונארישן פערד באשטייט פון 25 פונט היי, 5—6 פונט קליינע, דיזעלבע צאל האָבער, ווי אויך רעזקע. מע באמיט זיך די פערד צוועגן, צו באסטן. דאָך טרעפט זיך אָפט, אז א פערד באקומט א קלאפ, לינקט אויס א פיס אָדער ווערט גאָר קראנק.

אינ יאָר 1930 איז פאָרגעקומען אזא זאך: דער פערד־צוועגער איז צוגעוואנגען צו א קליאטשע און האָט זי געוואָלט איינשפאנען. האָט די קליאטשע זיך געגעבן א וואָרפ, א שמיר געגעבן דעם צוועגער מיט דער קאָפיטע אינ פאָנעם און זיך נישט געלאָזן. וואָס איז געשען? נאָכן איינקוקן זיך האָט מען געקאָנט דערוועגן אינ הינטערשטן ווייכן טייל פון דער קליאטשע א טיפן שטאָך פון אן אייזערנער הרבליע.

— יא, דאָס איז זיין ארבעט, האָט ער א טראכט געטאָן, ער איז דאָך געפאָרן

מיט מיסט.

אז די קאמונארן האָבן זיך דערוואַסט וועגן דער געשעעניש, האָט מען דעם
שולדיקן מוישלעך אין די אויגן נישט געקאָנט קוקן. דער באַלדאָווער אליינ איז גע-
זעסן באַ זיך אים צימער, דעם קאָפּ אראָפּגעלאָזט און געשוויגן.
— שולדיק!

פארנאכט האָט די פארוואלטונג צונויפגערופן א ספעציעלע זיצונג. מע האָט בא-
טראכט מויש'ס איניענ. מיט א רעדע איז ארויסגעטראָטן דער פאָרויצער, וואָס האָט
אַנגעוויזן אפּן פארברעך, ווי אפּ א מוסטער פון שעדיקעריי. ער האָט דערמאָנט
דערביי א קאמונאר, וואָס האָט נישט אונטערגעבעט די סעדיקע פונג א פערד און אים
אַנגעריבן דעם רוקן. ער האָט אויסגערעכנט נאָך אנדערע פאקטן און צום סוף
א זאָג געטאָן צום שולדיקן:

— דערצייל, ווי האָט דאָס באַ דיר געטראָפּן?

דער יאט שטאמלט סאָפּקאָלסטאָפּ ארויס:

— נו, ס'האָט געטראָפּן... נישט ווילנדיק...

כעוורע קאָן שוין זיך נישט איינהאלטן.

— וואָס הייסט, נישט וועלנדיק?

איינער דערמאָנט, אז מיט מוישלעך איז שוין איינמאָל געווען אזא פאל, ווען
ער האָט געטריבן די טשערעדע אפּ פאשע, האָט ער א קעלבל אזוי א זעצ געטאָן
אין שטערן איבערן קאָפּ, אז עס האָט געהונקען א וואָך צייט.

עס מישט זיך אריין דער פאסטעך, ער דערציילט, אז ווען מע האָט א געשריי
געטאָן אפּ מוישלעך, אלעמיי ער האָט געגעבן א קלאפּ, האָט זיך יענער אָפּגערופּן.
— וואָס מישטו זיך אומעטום, ס'איז דינע?

דאָ האָט שוין דער שטענדיק ערנסטער און שווינגנדיקער סעקרעטאר פון קע-
מערל נישט אויסגעהאלטן. אלע ווערן שטיל. ער נעמט א וואָרט און באווייזט, אז
מוישל האָט נאָך נישט אויסגעלעבט אין זיך די קליינבירגערלעכע פּריוואט-אייגנטימער-
רישע שטימונג, אז ער איז זיך נישט צונויפגעוואָקסן מיט דער קאמונע און ווער
ווייט-עפּשער וועט ער זיך טאקע נישט קאָנען צונויפּוואקסן.

— נישט נאָר נישט צונויפגעוואָקסן, האָט אויסגעשרייען איינער א הייכער יאט מיט
רויטע פארברענגע פולע באקן, ער שעדיקט, יא, יא, ער שעדיקט.

שפעטער האָט מען מוישלעך ארויסגעטראָגן א וואָרענונג. אז די זיצונג האָט זיך
געענדיקט, זיינען אלע פארבייגעגאנגען, אים א קוק געטאָן אין די טעמפּע אויגן.
מוישל איז געזעסן אן אומעטיקער, א באַגראָבענער. אָט אזוי היטט די קאמונארן
זייערע ליבע, טייערע פערד.

די שלעפּ-קראפט פון דער קאמונע איז א קליינע און קימאט יעדן טאָג (אָפּט-
מאָל עטלעכע מאָל א טאָג) קומט אויס אָפּפירן קאמונארן, איבערוואנדערער אָדער
געסט פון סטאנציע וואָלאָטשיעווקע (9 קילאָמעטער). נישט זעלטן מאכט זיך, אז מע
דארף שפאנען א וואָגן אין דער נאָענטער אוקראינישער קאמונע (4 קילאָמעטער)
אָדער זיך לאָזן נאָך געהילצ אפּן ניקאָליעווקער האַלצ-זאוואָד (14 קילאָמעטער)
אָדער גאָר קיין פאָקראָווקע (30 קילאָמעטער). אין ניקאָליעווקע געפינט זיך א ווע-
טערינאר, וואָס ער העלפט קורירן די קראנק געוואָרענע פערד און קומט אפילו
גאנצ אָפּט אפּ א באַזוכ.

זיי געזאגט, איז דער פלאג פונ די ווייטמיזרעכדיקע פערד זומערצייט די אזוי
זערופענע „סיבירער פעסט“. די קאמונארן באציען זיך אבער זייער זארגעוודיק צו
די „טאטעס“. זומער 1928 האט איין פערד אפגעקרענקט א טאג. נאך נאכט צולייגט
קאלטן וואסער צום האלדז און צום בויך — בארימט זיך דער פערד-ספעצ'י בער-
קאזיטש, איצט פארוואלטער פונ דער ווירטשאפט-איז ער געזונט געווארן.

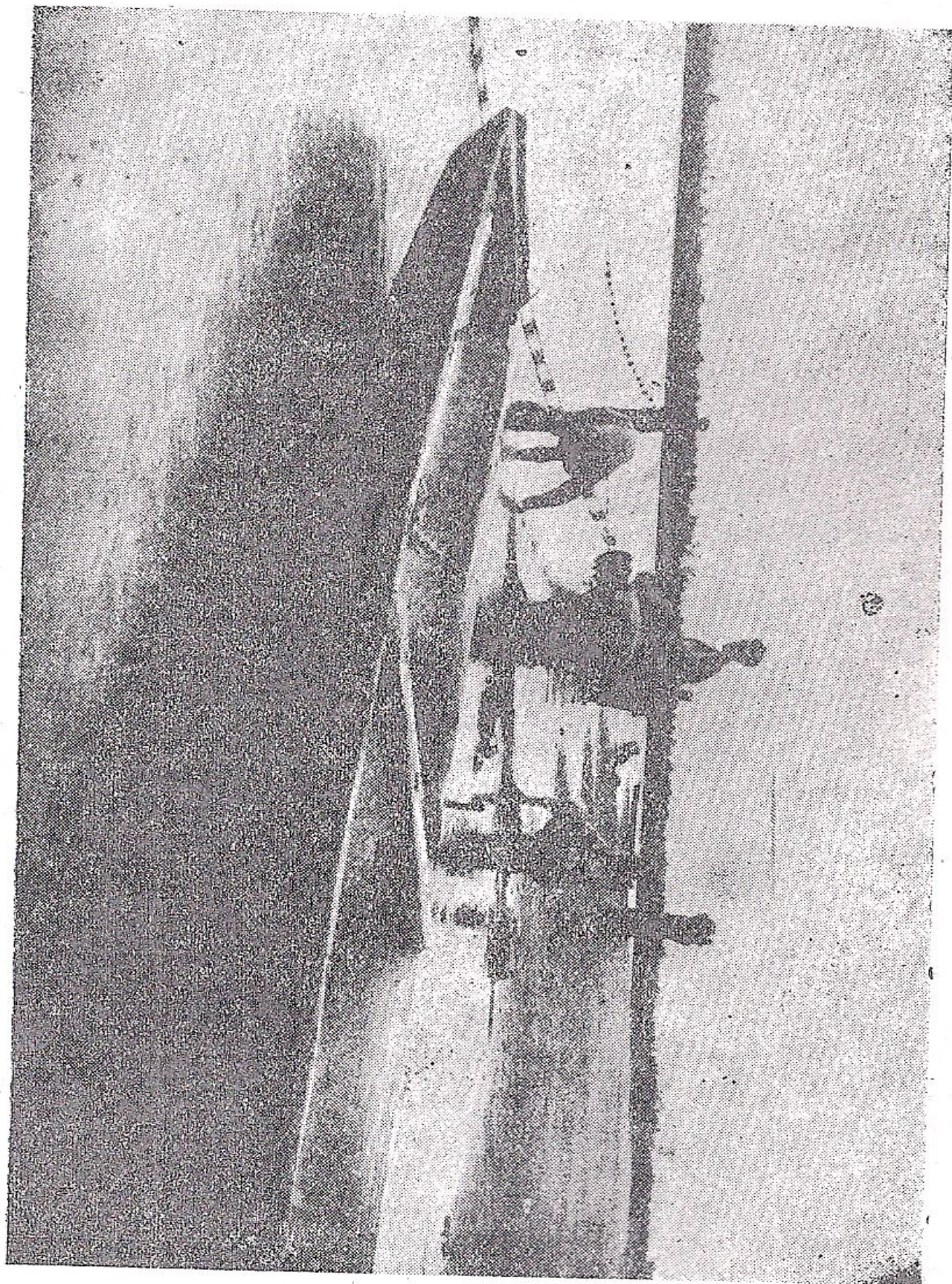
צום סאפ מוז מען צוגעבן, אז כאטש האדעווען פערד איז ניט קיין פראדוקציע-
געביט פונ „איקאר“, פילט זיך א גוואלדיקע נייטיקייט אין זיי, קאלומאן די וועגן-
פראבלעם אין ביראבידזשאן וועט אפן מעכאניזירטן אויפן גיט ווערן געלייזט.

מיט פיש-נעץ איבער טונגוסקע.

אין יול כוידעש 30-טן יאָר האט די פארוואלטונג פונ דער קאמונע באשלאָסן
ארגאניזירן א פיש-פאנג-פונקט. צו דעם צוועק האט מען געקויפט נעצן, צוגעגרייט
פעסלעך, זאלץ און אלץ, וואָס עס איז נייטיק צו כאפן פיש, און דעם 5-טן אויגוסט
זיינען 5 קאמונארן ארויסגעפאָרן אפן אָרט, צום טייך טונגוסקע, א וואָרסט 7 פונ
דער קאמונע. מע האט אפגערייניקט דעם טייך-אויסגוס „קאסא“, אויסגעבויט א בייזל,
צוגעגרייט באזאלצונג-פלעצער און האָלץ אפן גאנצן פער-יאָר פונ פישפאנג. דעם
10-טן אויגוסט זיינען צוגעקומען נאָכ 6 מאן, און די „פישער“ האָבן שוין פאָרגע-
שטעלט מיט זיך א קאלעקטיוו פונ 11 מענטשן. דעם 11-טן אויגוסט איז מען ארויס-
געפאָרן כאפן פיש. פריער איז די ארבעט צוגעגאנגען שווערלעך, ווייל ס'דאָו זיי-
נען דאָס געווען יאטן, וואָס האָבן דאָס ערשטע מאָל דערשפירט דעם טאם פונ א פיש-
שער. אָבער מע האט זיך גענומען אונטערציען און איז עטלעכע טעג ארום האָבן
די יונגע קאמונארן געארבעט אזוי גוט ווי אלטע, דערפארענע פישפאנגער. ארבעטן
פלעגט אָפטמאָל אויסקומען צו 18 שאָ א מעסלעס, ווייל דער גאנג פונ פיש איז
געווען אזוי גרויס, אז דורכלאָזן אימ וואָלט געווען א גרויסער שאָדן. געכאפט האט
מען קימאט אויסשליסלעך „קעטא“. אנדערע מיני פיש פלעגן זיך מאכן זייער זעלטן.
אפילע די ביראבידזשאנער רעגנס פלעגן ניט קאנען אָפהאלטן פונ ארבעט. מע איז
געווען פארטאָג אין דער נייער זאך ביז די אויערן. פונ שלאָפן אפילע פלעגט מען
ריידן וועגן פיש-כאפן. א 15 מעטער פונ טייך האט זיך אין א בייזל געפונען א קיך,
א טיש, בענקלעך. די אריגינעלע „קיך“ איז באשטאנען פונ 2 פלעקער, אריינגע-
קלאפטע אין דער ערד, און אפ זיי איז געווען אָנגעהאנגען א לאנגער שטאנג. אפן
שטאנג פלעגט מען אופהענגען עמערס, אונטן אפ דער ערר האט מען פונ האָלץ
געמאכט א פייער און אפ אזא אויפן נעקאָכט זיך עסן. דער טיש איז באשטאנען
פונ פיר פלעקלעך, צוגעדעקט מיט א ברעט. די בענקלעך-2 פלעקלעך און א ברעט.
אויסער דעם האט מען אויסגעבויט א סקלאד. דאָס איז אויך געווען א גרויסע
בייזל מיט א צווייענדיקן מעשוועדיקן דאך, באדעקט מיט היי. דאָרט האט מען
געהאלטן די געכאפטע פיש.

אופשטיין פלעגט אויסקומען אזויגער 2-3 באנאכט, ווען די פיש האט אָנגע-
הויבן גיין מיט א גרויסן אימפעט. ניט געקוקט אפ דער נאָכ שטארקער פינצטער-

පළමු වරට මෙම ස්ථානයේ

ניש, פלעגט מען מיט געזאנג זיך ללאזן צום טייך. דער נעץ איז געווען א שווערער
און באמ שלעפן די שטריק פלעגט מען גאנץ שטארק צעקלאפן דעם נאָז אָן נאכט
זאמד, זאָגט כ' אינגאָל, איינער פון די יונגע פישער. די געכאפטע, "קעטא" האָט מען
געוואָרפן אין שיפּל און זיך ווייטער גענומען צום נעץ. דעמלט איז מען שוין גע-
פאָרן ווייטער (אין ערעכ 2 קילאָמעטער). איבערן טייך פלעגט זיך הערן א זינגעריי,
א הודזשער, א שוויסטשער. עמעצער פלעגט פארצייען "דונקע" — און אלע נאָכ
אימ. געקומען פון אזא ווייטער נעסיע מיט א פול אָנגעפיקעוועטן שיפּל, האָט זיך
אָנגעהויבן א פראָצעס פון "טריקענען זיך". מען איז געווען דורכגעווייקט, פישט נאכ,
פלעגט מען זיך ארייננווארפן אין זאמד, מאכן א שייטער, אָנטאָן די שטיוול און
לויפן עסן מיטיק".

נאָכן רוען א שאָ, צוויי פלעגט זיך אָפט הערן א געשריי: "זאירליווי!" דאָס
האָבן די פישער פון דער שכינישער אוקראינישער קאָמונע "טיכאָקעאנסקי אָקטיא-
בער" גערופן ארייננווארפן דעם נעץ, קעדיי ניט צו פארלירן קיין איבעריקע מינוט.
באמ רייכט פישפאנג האָבן ביידע קאָמונעס געשלאָסן אן אָפּמאכ צו ארבעטן וואך-
טעסווייז. דאָס הייסט, אז ביים איין פארטיע האָט גערוט, פלעגט די צווייטע ווארפן
דעם נעץ און פארקערט. אזא ארבעט-צעטיילונג האָט געגעבן מאקסימאלע רעזולטאטן.
און צוליב דעם טאקע האָבן די איקאָרצעס אין מעשעכ פון 3 וואָכן געפאנגען אן
ערעכ 6 הונדערט פול "קעטא" און 35 פול רויג. די גאנצע אונטערנעמונג האָט גע-
קאָסט 2761 רובל 59 קאָפּיקעס. אויסגעלייזט האָט מען 3094 רובל 98 קאָפּיקעס. אפ
אזא אויפן איז געבליבן ריינער פארדינסט 333 רובל 39 קאָפּיקעס.

כ' שער, אויך אן אָנטיילנעמער אינעם פישפאנג, דערציילט:

"די גאנצע צייט איז מען געווען אָנגעשטרענגט. מען פלעגט ניט באווייזן דעם
פאָנעם צו וואשן. מיר זיינען אלע געווען ווי צוגעשמידט צום ברעג. פאר סימכע
פלעגן מיר שלעפן איינער דעם אנדערן אין וואסער, אָנכאפן אונדזער הונט פאר
דער פול און ציען אין טייך... באנאכט פלעגט מען אָפט באמערקן עפעס א ליכטי-
קייט אין טייך. דאָס פלעגט דורכפאָרן א דאמפער, א זעגל-שיפּל, א בארזשע אפן
וועג פון כאבארקאוסק קיין ארכאנגעלאָוקע און ווייטער, מיר פלעגן זיך אויסשטעלן
ווי ארמייער און ווארעם באגריסן די דורכפאָרנדיקע".

אז די טונגוסקע האָט אָנגעהויבן לאָזן און דאָס וואסער איז דערגאנגען ביז
גלידל, האָט מען זיך גענומען קלייבן אהיים. מען האָט אָנגעלאָדן אפ די שיפלעך
פעסלעכ מיט "קעטא" און זיך געלאָזן צום ברעג. עס פלעגט אויסקומען זיך דורכ-
ברעכן א וועג דורך די שווימענדיקע קלעצער און פרויטן. די לעצטע 2-3 טעג האָט
מען די פיש אריבערגעפירט אהיים. נאָכ פריער האָט מען אפן אָרט אויסגעלייזט
א פייער און אלץ, וואָס עס איז ניט געווען נייטיק, פארברענט.

אפ אזא אויפן האָט זיך דער ערשטער פרוו פון קאָמונע "איקאָר" צו כאפן פיש
געענדיקט מיט א גרויסן דערפאלג. א טייל געכאפטע פיש האָט מען איבערגעגעבן
דער ביראָבידזשאנער רייאָנער קאָאָפּעראציע אין טיכאָנקע און די איבעריקע געלאָזן
פאר זיך. אויך פון דעם רויג האָט מען דער קאָאָפּעראציע אָפּגעלאָזן א געוויסן סכום.
אין יאָר 1931 רעכנט די קאָמונע אויסנוצן פארן פישפאנג צוויי נעצן.

A black and white photograph of a person standing against a light, textured background. The person is wearing a dark, heavily textured garment, possibly a coat or a costume, which features three large, dark, rounded protrusions or ornaments on the right side. The person's face is not clearly visible, and their hands are at their sides. The overall image has a grainy, high-contrast quality.

ווי געזאגט, האָבן די קאָמונארן העלדיש און באַלשעוויסטיש געקעמפט מיט אלע נאטור-שוועריקייטן, געמאכט טאָעסן, באגאנגען פעלערן, געזוכט, געפאָרשט, ביז עס זינען צונישט געוואָרן די טיינעס פון די קעגנער.

אַבער ווי איז מיט גערטנער'ן? אפּ דעם וועלן איינע געבן אן ענטפער די קאָמונארן דורך אַייגענער פראקטיק און דערפארונג. דעם ערשטן יאָר האָט מען אפּ א שטעק פון איינע העקטאר אַיינגעפלאנצט א גאָרטן פאר אַייגענעם געברויך (קרויט, אוגערקעס, פאָמידאָרן, בוריקעס און מערן). די קאָמונארן זינען ניט געווען באקאנט מיט די אָרטיקע ווייטמיזרעכדיקע באדינגונגען. האָבן זיי פונקט ווי איינע ווייטרום-לאנד (דאָס זינען ס'ראָו געווען ווייטרוסישע כעוורע) פארזעצט אפּ א גלייכע פלאנצן ניט טראכטנדיק וועגן אויסגראָבן פריער קאנאוועס. אַבער אפּן ווייטן מיזרעכ פאלן ארויס אסאך פייכקייטן, וואָס ווערט צוליבן ליידיקן באָדן ניט דורכגעלאָזן איינע די נידעריקערע שיכטן. אזוי ווי זי פארהאלט זיך אפּן אויבערשטן באָדן-שיכט, מוז מען זי אריינפירן איינע קאנאוועס. יענעם יאָר איז געווען א טרוקענער זומער און עס האָט זיך געפאָדערט א גרויסע באוואסערונג. דאָך האָט זיך די קרויט גוט צוגענומען און אויסגעווען גאנצ געראַטן. אויך די אוגערקעס האָבן ארויסגעשפראָצט און פאנאנדער-געלאָזן זימענ-בלעטלעך. „ביז סאָפּ יונ איז קיינ רעגן ניט געגאנגען און מע האָט זיך שוין געריכט אפּ פארטריקעניש, דערציילט כ' גאָרעליק, אן אלטער קאָמונאר נאָך פון א ווייטרוסישער קאָמונע, אַבער פלוצלונג האָט זיך דער הימל מיט וואַלקנס פארצויגן און עס האָט אָנגעהויבן טריפן א רעגן, וואָס האָט געדויערט א טאָג. אלע גאָרטן-געוויקסן זינען געוואָרן גרינע. אַבער איינע ביראָבידזשאַן זינען רעגנס גרויסע. ניט געקוקט אפּ דעם, וואָס דער באָדן איז געווען גוט דורכגעזאפט מיט פייכקייט, איז איינע א פאָר שאַ ארום ווידער אוועק א רעגן. ארויסגיין ווידער איינע גאָרטן האָט מען שוין ניט געקענט, ווייל עס איז געווען פיטש נאס. מע האָט געמוזט פאנאנ-דעראקערן קאנאווקעס צווישן די ריינע קרויט, אוגערקעס און פאָמידאָרן, ווייל רעגנס זינען געגאנגען אָן אן אופהער. מיט קיינ שום מיטלען האָט מען ניט געקאָנט אויס-מיידן די געפאר פון א פארפלייצונג. אלץ איז פארפאלן געוואָרן, אכוצ א טייל אר-גערקעס, וואָס איז געוואָקסן אפּ א העכערן אָרט.

אַבער אזא נאטור-שטערונג, ווי פארפלייצונג האָט ניט געקאָנט ווירקן אפּ דער שטימונג פון די קאָמונארן. זיי האָבן בלויז אנערקענט דעם פעלער, וואָס איז געמאכט געוואָרן צוליבן ניט וויסן די אָרטיקע קלימאטישע באדינגונגען. איינע יאָר 1930 האָט מען שוין פארווייט 3 העקטאר גאָרטן, פון זיי צוויי העקטאר קרויט און איינע העק-טאר פארשיידענע קולטורן, ווי אוגערקעס, ציבעלעס, קנאָבל, בורעקעס, בעבלעך, פאָמידאָרן, רעטעכלעך. די איקאָרצעס האָבן געוויסט, אז אויב מע וויל באקומען א גוטע גערעטעניש, דארף מען פארזייען פרי איינע פריילינג, קעדיי זיי זאָלן צייטיק ווערן נאָך פארן אָנקומען פון די פּרעסט. צו דעם צוועק זינען איינע אפּרעל כוידעש פארלייגט געוואָרן 3 ספּעקטן, איינע וועלכע מע האָט פארווייט פאָמידאָרן און קרויט. די פאָמידאָרן זינען אופגעגאנגען אפּ 100 פראָצענט, אַבער די קרויט איז, צוליב דער שלעכטער קוואליטעט פון די זימען, ניט געראָטן; די אופגעגאנגענע צאָל איז

געוועזן צו ווייניק אפ צו פארזייען דעם אָנגעמערקטן שעטעכ. ניט געקוקט אפ דעם, וואָס עס איז שוין געווען מײַ כוידעש, האָבן די קאָמונארן געקראָגן אנדערע קרויט-זוימען און פארזייט אפ פארפלאנצ-בייטן אין אזוי גערופענעם „ראסאדניק“. אויב די פאָמידאָרן האָט מען אויסגעפיקירט פון די ספעקטן אין א „ראסאדניק“. די טעג זיינען געווען ווארעמע און עס איז אויסגעקומען אָפט באגיסן דעם גאָרטן, אָדער אינדערפרי, איידער די זון הייבט אָן צו ווארעמען, אָדער פארנאכט, ווען די זון לאָזט זיך אראָפּ צום האָריוואָנט. דאָס פלעגט מען איבערכאווערן איבער א טאָג און אָפטמאָל אלע טאָג.

קעדיי די ארבעט אפן גאָרטן זאָלן זיינן אינטענסיווער, האָט מען אויסגעטיילט א ספעציעלע גאָרטן-ברעגאדע מיט א פאראנטוואָרטלעכע בריגאדיר. שווער איז געווען „מיט מענטשן און א גרויסע הילף באמ אויספילן דעם פאר-זיי-פלאן האָט געגעבן די שילדער-ברעגאדע פון דער כאבאראָווסקער נײַנאַריקער שול אפן נאָמען פון כ' לענין.

א גרופע פון 28 שילדער זיינען פרייוויליק געקומען און געארבעט אפ א שולאָג-דערישן אויפן צוזאמען מיט די קאָמונארן.

די ערשטע אופגאבע האָט זיך געשטעלט—פארזעצן די קרויט, אפ וויפל קרויט פאָדערט א לאנגע צײַט אפ וואקסן. די 35 יאטן (7 קאָמונארן און 28 שילדער) האָבן צווישן זיך צעטיילט די ארבעט. א טייל האָבן ארויסגענומען די פלאנצונגען פון „ראסאדניק“ און די איבעריקע האָבן זיי געזעצט אין גרונט. און אז עס האָט גענומען טריפן א רעגן (אין אזא וועטער איז זייער גוט צו זעצן ראסאדע), איז דער ענטוויאזם בא כעווער געוואקסן און אין מעשעכ פון 4 טעג האָט מען פארזעצט 30 טויזנט פלאנצונגען קרויט און 10 טויזנט פלאנצונגען פאָמידאָרן. דעם 1-טן יול איז דער גאנצער גאָרטן געווען פארטיק.

בײַן אווגוסט כוידעש זיינען געגאנגען זייער ווייניק רעגנס. די טרוקענע ווינטן פלעגן אויסדאמפן די גאנצע פייכטקייט. די אווערקעס זיינען געלעגן אין באָדן און ניט אופגעגאנגען. „קעדיי צו פארגיכערן דעם אופגיינ, דערציילט דערוועלבער כ' גאָרעליק, פלעגן מיר אלע טאָג באגיסן די אווערקעס. די ארבעט פלעגט מען דורכפירן פון 3 אויגער פארטאָג ביז 9 אויגער פרי. אפ רעגן פלעגן מיר ווארטן מיט אומגעדולד, די געוויקסן פלעגן צעקנייטשן זייערע בלעטלעך צוליב דער ניט-גענוגנדיקער צאָל פייכטקייט. די לופט איז געווען אן אָנגעגליטע פון די זונען-שטראלן. די ערד אזוי הייס, אז מע פלעגט ניט קאָנען אומגיין קיין באָרוועסער. בלויז דאָס אָפטע באגיסן האָט פארהיט דעם גאָרטן פון טריקעניש. סאָפקאָלסאָפ האָבן אָנגעהויבן גיין אָפטע רעגנס. אלץ ווערט אופגעלעבט. די אווערקעס האָבן אָנגעהויבן בליען און עס האָבן זיך באוויזן קליינע פרוכטן. די ערד האָט מען באארבעט מיט פערד צווישן די בייטן. אפ די בייטן פלעגט מען יעטן מיט די הענט און מאָטיגעס“.

אין אווגוסט (ד. ה. פון יאָר 1930) גייען שוין אָפטערע רעגנס. דער באָדן איז איבערגעוואפט מיט פייכקייט, דער וועטער—א קאלטער. דאָס האָט אָנגעהויבן ווירקן אפ די אווערקעס, ווייל אווערקעס פאָדערן א ווארעמע וועטער. אויסער דעם ווערט דער ליימיקער באָדן שטארק אויסגעקילט צוליב דער גרויסער צאָל פייכטקייט, וואָס

ער פארמאגט איין זיך. די אווערקעס האָבן אופגעהערט צו וואקסן, דאָסזעלבע מיט אנדערע קולטורן.

אַבער די זוכענישן זיינען נישט געגאנגען אומזיסט. מיט דער הילף פון אגראָנאָ-מען, צוגעשיקטע דורכן „געזערד“, האָבן די יונגע גערטנער זיך אויסגעלערנט. עס איז פאר זיי קלאָר געוואָרן. די סיבב פון נישטגוטער גערעטעניש אפן ליימקן באַדן. ליימיקע ערד פארמאגט אסאך פייכטקייט, ווערט שווער און קאלט, לאָזט נישט דורכ קיין לופט. פארקערט, זאמדיקע ערד לאָזט דורכ דאָס וואסער אונטערן באַדן, און עס דרינגט איין איין אריין די לופט. א טייל פאָמידאָרן, א טייל בוריקעס איין די גאנצע מערן האָבן טאקע געגעבן א גוטן רעזולטאט, ווייל מע האָט זיי געזייגט אפ א זאמדיקן אָרט.

אפ און אויפן האָט דער גאָרטן איין יאָר 1930 קיין רעוועכ נישט געגעבן, כוּצ דעם טייל, וואָס עס איז געווען פארזעצט אפן זאמדיקן באַדן (אפ א ראָלקע). איין טערעסאנט, אז די פרווון צו זיינען קאווענעס האָבן זיך אויך גוט איינגעגעבן, ווייל מע האָט זיי אויך געזעצט אפ א זאמדיקן אָרט. איצט, נאָך צוויי יאָר פראקטיק, האָבן שוין די איקאָרצעס א גוטע פאָרשטעלונג ווי און וועלכע באַדן זיי קאָנען אויסנוצן. דער ליימיקער באַדן פאָדערט א גרויסע באארבעטונג און בייט א רעגן העלפט קיין באארבעטונג אויך נישט, דערקלערן די קאָמונארן. דערפאר פאָדערט ארבעט דער זאמדיקער באַדן און די רעזולטאטן זיינען געזיכערטע. קעדיי צו באקומען „ראטאדע“, און נאָך עטלעכע פון די קולטורן, ווערן פארלייגט 100 פארניקראמען.

די לעגענדע וועגן „אייביקער פארפרוירנקייט“.

די איקאָרצעס האָבן גענומען צופאסן פארשיידענע קאטעגאָריעס פרוכט-ביימער צו די ביראָבידזשאנער באדינגונגען. זיי האָבן אָנשטאָט אזוי גערופענע הויכשטאמ-ביקע אָנגעהויבן פלאנצן נאָר נידעריק שטאמביקע אָדער האלב-שטאמביקע ביימער, וואָס האָבן נישט קיין מוירע פאר פרעסט און ווינטן, ווי אויך קוסטנפאָרמיקע ביי-מער (פלוימען, קארשן). פון די זוימען פון צאָפנדיקע יאגעדע-עפעלעכ האָט מען געפלאנצט עפליימער, מע האָט געזעצט בארן, פלוימען, קארשן, מאלינע, וויינפער-לעך, סמאראָדינע, טרוסקאפקעס (קלובניק), אגרעסן.

אפ פארפלאנצן האָט מען גענומען פון ווייטמיזרעכדיקן פייטאָמניק ביימלעך, וואָס זיינען געווען פאסיק פאר די אָרטיקע קלימאטישע באדינגונגען. קיין פרוכט איז דערווייט, עמעס, נאָך נישטאָ (ערשט איין 3 יאָר ארום, ד. ה. איין הארבסט 1932 וועלן זיי זיין), אָבער שוין איצט קאָנען מען פאָרויסזען גוטע רעזולטאטן. די קוסטעס האָבן שוין איין יאָר 1930 געגעבן מאלינעס און וויינפערלעך. אגרעסן האָבן זיך עמעס נישט צוגענומען, אָבער ערשט שפעטער וועט מען קאָנען אויספאָרשן, צי האָט אפ דעם געוויקט דער באַדן אָדער עפעס וואָס אנדערש.

אפ צו ארבעטן איין סאָד האָט מען איין הארבסט 1929 אויסגעטיילט א בריגאדע פון 6 קאָמונארן. די ארבעט האָט געדויערט צוויי וואָכן. די איקאָרצעס ווארפן אפ די לעגענדע וועגן „אייביקער פארפרוירנקייט“. פארקערט, ווען מע האָט געפלאנצט

דעם ערשטן יאָר, איז די ערד געווען נאָס, ווייל עס זינען דעמלט געגאנגען רעגנס. קעדיי די קוסטעס זאָלן ווינטער ניט אויספירן, האָט מען זיי פארדעקט מיט ערד, אפּ דעם באמיסטיקט, און דער פראָסט האָט צו זיי קיין צוטריט ניט געהאט.

פארזיי-קאמפאניע.

צו דער פארזיי-קאמפאניע גרייט זיך די קאָמונע אלעמאָל שטארק. די דערפא-רענע קאָמונארן פארשטייען, אז פון דערפאָלגרייכע רעזולטאט פון פארזיי הענגט אָפּ די גאנצע ווירטשאפט. זיי ווייסן אויך, אז א גוטער פארזיי זיכערט פאר דער בראַלעטארישער מעלוכע א גענוגדיקע צאָל ברויט, און אקטיוון באלאנס, א וויקט פון דער סאָציאליסטישער אינדוסטריע. דעריבער איז אין יאָר 1931 לויט דער איינ-ציאטיוו פונעם קאָמונישן קעמערל אָרגאניזירט געוואָרן בא דער קאָמונע א „דריי-לנג“ אפּ צוגרייטן דעם פארזיי. אָנהייב אפרעל האָט מען פארלייגט פיר פארפלאנצ טפעקטן. מע האָט צוגעגרייט די גייטיקע זריע, ווי אווערקעס, בעבלעכ, קנאָבל, ציבעלע, בוריקעס, רעטעכלעכ און אנד. דער גאָרטן וועט הייַז פארנעמען 12 העק-טאר. עס זינען אויך צוגעגרייט געוואָרן פרוכטביימעלעכ פארן סאָד (א האלב העק-טאר). די ארבעט ווערט אָנגעפירט דורך א גערטנער-אגראָנאָם (געענדיקט דעם טימי-ראזעווער טעכניקום אין מאָסקווע) און א גערטנער-פראקטיקער (א כינעזער, וואָס איז גלענצנדיק באקאנט מיט די באַדנ-און קלימאט-באדינגונגען פון ווייטן מיזרעכ) אויסער דעם האָט דער „דריילינג“ דורכגעפירט א רעמאָנט פון די לאנדווירטשאפט-לעכע מאשינעס און טראקטערס. טראקטערס פאריכט מען נאָענט, אין דער דער דער בייקער קאָמונע. די איבעריקע מאכשירים ווערן צורעכט געמאכט אין דער ניי-אופ-געבויטער קווינע, ווו עס זינען באשעפטיקט צוויי מענטשן.

אפּן בוינג-פראָנט.

די בוינג-ארבעט אין „איקאָר“ האָט זיך פאקטיש אָנגעהויבן דעם לעצטן יאָר, ד. ה. אין יאָר 1930. פריער האָט מען בלויז אויסגענוצט די פאראנענע געביידעס, וואָס זינען געבליבן פון פרוווי-פעלד. ערשט מיטן אָנקומען פון נייע מענטשן און מיט דער פארגרעסערונג פון דער ווירטשאפט-האָט די בוי-קאָנטאָר פון ביראָביי-דזשאנער רייזן זיך אונטערגענומען אויסבויען א נייע הויז, לויט דער סיסטעם פון א 12-דירעניק (4 צימערן צו 2 פערזאָן, 4 צימערן צו 4 פערזאָן, 4 צימערן צו 6 פערזאָן), פון וועלכע מע האָט צוויי צימערן (צו 6 פערזאָן) פארייניקט אין א קלוב. די ארבעט האָט באשעפטיקט 8 בויער. שוין פון אָנהייב זינען אנטשטאנען פארשיי-דענע שוועריקייטן. עס האָט געפערט געהילצ, גלאָז, קוואליפיצירטע בויער. עס זינען אפילע געווען שעדיקער, וואָס האָבן באווסטזיניק געשטערט דער ארבעט, ווי דער געוועזענער דעסיאטניק, א קאָלטשאקאוועצ. אָבער צוביסלעכווייז זינען די מענשעס באקעמפט געוואָרן. גלאָז האָט צוגעשטעלט דער ברידערלעכער מילכ-און גערטנער-סאָוירט אין פאָקראָווקע. א טייל ארבעטער האָט זיך דערקלערט פאר שלאָגלער און האָט ארויסגערופן אפּ א געוועט די איבעריקע 5 בויער. מע האָט געארבעט

אָפּשטאַל פֿון 12 ביז 14 שטאַ אַ מעסלעס, אָן אַפּרױטעג, אַליינ געשטעלט זיך גלױבֿ
די פענצטער — ביז דאָס הויז איז פארטיק געוואָרן. אויסער דעם איז אין דעם יאָר
דורכגעפירט געוואָרן אַ רעמאָנט פֿון פֿערד־שטאַל, קי־שטאַל. אין צוזאַמענהאַנג מיטן
אָנקומענדיקן ווינטער האָט מען פאריכט די שליטנס.

קאָנקרעטער וועגן די שוועריקייטן. „די קאָמונע איז לעכאטכילע נישט געווען צוגע־
גרייט איבערצופירן די בוי־מאַטעריאַלן, גייט איבער כ' פּאָדגאָרני, דער ערשטער
בויער פֿון „איקאָר“, אז עס פֿלעגט אויסקומען קויפֿן באַ די אַרומיקע פּויערימ צו
עטלעכע קלעצער. די פּויערימ פֿלעגן גאַנצ טייער בעטן פֿאַרן געהילצ, אָבער די
קאָמונע האָט מער, אויסער פוטער, גאָרניט פארמאָגט. האָט מען געשמירט מיט פוטער,
און געקראָגן האָלצ... אפֿ צו מאַכן די אויוונס האָט מען צוגעצויגן צופֿעליקע מענטשן,
זיי האָבן מאמעש געריסן די הויט. ווינטער האָט אויסגעפֿעלט ספּעצקליידונג, עס
זינען נישט געווען קיין הענטשיקעס, וואָליקעס, און די בויער האָבן זיך אָפּגעזאָגט
צו אַרבעטן. אָבער צו דער צייט זינען צוגעקומען 10 ייִדישע בויער, אָקאָרשט גע־
ענדיקט די בויער־קורסן אין קאָלווירט וואַלד־היימ. אין 45־גראַדיקן פֿראַסט פֿלעגן זיי
זיך לױזן אין וואַלד האַקן ביימער און צוגרייטן מאַטעריאַלן. מע האָט דורכגעפירט
אַ זונטיקניק און אויסגעשטאַט דעם קלוב מיט בענק״.

שפּעטער האָבן די נייע בויער גענומען בויען אַ בעקעריי (די געביידע איז אַ צייט
צוליב דירעס־מאַנגל פֿאַרנומען מיט איבערוואַנדערער) און פארטיק געמאַכט זי פֿאַר
איינ כוידעש. צום 7־טן נאָיאַבער־יאָרטאָג פֿון דער רעוואָלוציע־האַט מען אויסגע־
בויט אַ סצענע און אויך אָנגעהויבן בויען אַ שטאַל פֿאַר קעלבער, וועלכער איז אַ
בערגעמאַכט געוואָרן אין אַ כאַזירי־שטאַל. דערנאָך איז מען צוגעטראַטן בויען אַ
איִז־קעלער און אַ קווינע און מע האָט געלייגט דעם פונדאמענט פֿון אַ נייעם
12־דירעניק. דיִאָזיקע געביידע האָט לעכאטכילע געדאַרפֿט זיין דיזעלביקע ווי דער
פֿריערדיקער 12־דירעניק. האָבן זיך אָבער אַריינגעמישט די בויער און געענדערט דעם
פֿלאַן. זיי האָבן פֿאַרגעלייגט דער פֿאַרוואַלטונג פֿון דער קאָמונע און ביראָבידזשאַ־
נער בוי־קאָנטאַר פֿאַרגרעסערן דעם צוזאַמענוווינונג אפֿ 2 דירעס אפֿ דיזעלביקע הוי־
צאָעס. אפֿ אזא אויפֿן האָבן די אַרבעטער פֿאַרקלענערט דעם זעלבסטקאָסט פֿון
12־דירעניק אפֿ 23 פֿראָצענט. פֿאַר דער לעצטער צייט האָט די קאָמונע דורכגעפירט
צוויי זונטיקניקעס אפֿ איבערפירן מיט פֿערד דאָס געהילצ פֿון ניקאָלייִעווקער האָלצ־
זאוואָד (14 קילאָמעטער ווייט). און אפֿן דאָזיקן געביט, אין צוזאַמענהאַנג מיט די
גוואַלדיקע טראַנספֿאָרט־שוועריקייטן באַ היינטיקן טאָג אפֿן ווייטן מיזרעכ, איז אין
ביראָבידזשאַ אָפּגעטאָן געוואָרן אסאַך, מאמעש העלדישקייט.

נעמט פּאָלגנדיקן בילד פֿון קאָמונע־לעבן.
אַ שטאַרק־פינצטערער ווינטערדיקער טאָג. 5 אַזייגער באַגינען. אפֿ די האַרע
געלעגערס צווישן אינ אומאָרדענונג צעוואָרפענע קליידער און פֿיס־טיכער כראָפּען
געשמאַק די קאָמונאַרן. אַ טאָג אַ שווערער געווען, דורכגעפֿראָרן זיך. בלויז דער
אומדערשראָקענער נאַכט־שוימער מיטן שיינענדיקן לאַמטערן איז דער האַריקער האַנט
איז וואַכעדיק. זיין געטרייער כאַווער, דער הונט, טרייבט מיט די שפיציקע לאַנגע
אויערן די אומפֿליי, מאַכנדיק מיט לייבישער שוועריקייט אין טרוקענעם שניי אַקראָ־
באַטישע געווירבֿ־שטיק. מיטאַמאָל:

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

— גלונ, גלונ, גלונ.

וואָס איז געשענז? שארפ, עמפפּינדלעך, אָנגעשטרענגט זינענ די אויגן באַמ
היטער. די ביקס—אינ האנט, פינגער—אפ צינגל.
— ווער גייט?

ניטאָ קיין ענטפער.

— גלונ, גלונ, גלונ.

מע דארפ וועקן. פונדערווייטנס בליצט א קליין קאָלירט פייערל, אלץ נעענטער
און גרעסער. דער געניטער נאכט-שוימער ווייס שוין וואָס דאָס איז. ער דערמאָנט זיך:
— נעכטן האָט מען פון סטאנציע אָנגעזאָגט: די קאָמונארן מוזן באַמ ערשטן
סיגנאַל אופשטיין אויסלאָדעווען דאָס געהילצ, וואָס וועט זיך אָפּשטעלן לעב קאָמונע.
ער בראַזגעט אינ איינ מיט אלע קויכעס, אויף פונקען פליענ אינ דער פינצטערער
שוואַרצקייט פון נאכט.

אינ די צימערן איז א גערודער.

— הא, עס ברענט! שרייט איינער און כאַפּט זיך אינסטינקטיוו צום עמער שמיר
ציקע נאכט-וואסער. די נייע קאָמונארן, ערשט אָנגעקומענע, קראַצן זיך פויל די
פלייצעס. עס ווילט זיך ניט אופשטיין אינ אזא אייז-קאלטער נאכט. ס'לויפט אריין
דער שטענדיק געלאסענער פארוואלטער, די היטל איז באַ אימ פארדרייט אפ א זייט.
פון כאַפּעניש פארגעסן אויסגלייכן. נאָך אימ סאָפּענדיק—א צווייטער, א דריטער,
א פערטער—כעוורע ענערגישע, פלינקע.

אפן וועג איז א געוועט-לויפ. מע אָטעמט שווער. ברוסטן הייבן זיך, פיס בייגן
זיך שווער. שלאָגלעךס פאָרויס, קאָמיוגיסטן יאָגן איבער. עס שווימט ארויס א מינו-
טיקער עלטסטער. כעוורע וויצלענ זיך:

— נאטשאלניק, א, כאווער נאטשאלניק!..

און אז וועגענער פליענ, שטייענ אפ זיי שלאָפנדיקע קאָמונארן. איינער איינגע-
קלאַמערט אינ אנדערן. אפן וועג טרעפט מען א שאַכן פון נאָענטן דאָרפ, שטעלט
ער אויס א פאָר פארווונדערטע אויגן און פרעגט:

— הא, עס ברענט?...

— ניין, קאָמונארן לויפן האַלצ לאָדעווענ: אָקאָרשט אָנגעקומענ, קיין צייט צו
ווארטן איז ניטאָ.

איינ מינוט—און די יאטן זינענ שוין אפ די פלאטפאָרמעס. דער באַגלייטער
שמיכלט גוטמוטיק, פון זינע צעפוילטע קליינע ציינערלעך פליסט א סטרונעלע.

— כא, איר וועט גאָרנישט אופטאָן, יאטלעך איינע.

— וועסט זען, וועסט זען, וועסט זיך איבערצינגן, ענטפערט מען צעפארעטע.

צעקאכטע.

שפעטער איז א גערויש, א הודזשעריי, א פאל פון א קלאַצ, א וואָרפ פון א קלאַצ,
מע סאָפעט צום טאקט. מע וויצלט זיך צום טאקט. און 4 וואגאָן גראָבע, קיילעכדיקע
קלעצער ליגן אויסגעשליידערט אפן פלאציקן באַנ-פלאנט. דער באַנ-באגלייטער, דער
מענטש פון טייגע, פון בלוטיקע באַנ-קאטאסטראָפּעס, דער פארטיוואן פון בירגער-קריג,
שטייט פארגאפּט פונדערווייטנס. זיין פאָנעם איז שוין ערנסט געוואָרן, ער שיט מאכאָרקע
אינ אן אראָפּגעריסענעם פאפירל און די אויגן לייכטן אינ ווינטערדיקן באַגינענ.

— מאַלאַדצי קינדער, גוט אזוי!

דער וועג איז דער קאָמונע איז טיפּ שנייך און צוויי צענדליק קאָמונארן שפּאַ-
נען אפּ און אויסגעטראָטענער סטעזשקע. א צאָפּן-ווינט וויגט די אָפּן געלאָזטע היטל-
אויפּדען. דער זודיקער פּראָסט טונקט מיט רויטער פאַרב נאָז, באַקן, שטערנס און
אַלץ, וואָס מאַכט זיך אפּ זיין סמאליקן וועג. פּלוצלונג רופט איינער אויס: זאָלן
לעבן די שלאָגלעך פון ערשטן וואַגאָן, הורא!

— הורא, הורא! — כאפּן אונטער די איבעריקע און מע הייבט די העלדן אין גע-
דיכטן לופטן.

פונדערווייטנס פארשווימט דער לעצטער שיינ פון פראכט-צוג. רייטער און פורד
שפרינגען שוין ניט. די פוסגייער טרעטן געלאסן און זיכער. העק אפ אקסלען,
דרענגלעך אפ פלייצעס.

א ניצאָכן איז דער טליגע.

— הער, א זאפעוויילע גיב. און אז איינער מיט א דינער אלט-שטימע פארלויפט
פאָרויס און פארציט שטיל, דערנאָך העכער, העכער, לאָזן די קונדייסימ צורו די
שנייעלעך מיט די קאלנערס און ווי רויטארמייער (פונקט ווי איז וויסרוסישן
שטעטל, ווען מע איז דורכגעגאנגען „ווסעאַבוטש“) דונערן זיי מיט גראָבע באס-שטיי-
מען „קראסנאיא ארמייא וופעריאָד“.

אַט איז שוין די קאָמונע, באַקאנטע הייזלעך. פון קיך שפארט אין דער דורכ-
זיכטיקער לופט א קוימענדיקער וויספארעדיקער רויך. די מיידלעך זינגען שוין
לאנג אופגעשטאנען מעלקן. זיי באגעגענען די יאטן מיט צעהיצטע פענעמער, ווייסע
טיכלעך פאָכען.

— הורא, זאָל לעבן די שלאָגלעך-בריגאדע פון האָלץ און קלעצער!

— הורא, הורא!

אפמאָרגן זינגען געפאָרן קרעפטיקע, פלייציקע, זודיקע יונגע מענטשן און גע-
פירט קלעצער אין דער קאָמונע אריין, בויען א סאָציאַליסטיש הויז פאר מאָרגע-
דיקן טאָג.

אַט מיט וואָס פאר א טעמפּן און ענטוויאזם די קאָמונארן ארבעטן, קעדי צו
ברענגען געהילצ פאר דער סאָציאַליסטישער בוינונג.

די ארבעטער (בויער, שטוקאטורער, בלעכער און אנד.) שטעלן מיט זיך פאָר
א באזונדערן קאָלעקטיוו, וואָס חערט באדינט דורך דער בוי-קאָנסאָר. זיי זינגען
אַבער אזוי ענג באהעפט מיט די אינטערעסן פון דער קאָמונע, אז אין דער ארבעט
פילט זיך קיין אונטערשייד ניט, צי א קאָמונאר, צי א געדונגענער ארבעטער. עס
לעכע יידישע בויער האָבן זיך אפילע פארשריבן פאר קאָמונארן. לעכאטכילע זינגען
אין יאָר 1930 אָנגעקומען 11 אזעלכע בויער (צווישן זיי 4 פון אמורזעט, 5 פון
חאלדהיים). אין הארבסט זינגען געבליבן 6. פון זיי זינגען 3 אָפּגעפאָרן אפּ פאר-
שיידענע ערטער אין ביראָבידזשאן און בא היינטיקן טאָג ארבעטן אין „איקאָר“
13 בויער (3 יידישע און 10 רוסישע). די רוסישע זינגען געקומען ס'ראָוו פון אָרענ-
בורג, סיביר און פון ווייטן מיזרעך. און ווער זינגען די יידישע?

לאָמיר געבן דאָס וואָרט איינעם פון דידאָזיקע, דעם כאווער קאָגאן פון סארא-
טאָוו. ער דערציילט:

"לויט א נאריאד פון געזערד" בין איך געשיקט געוואָרן אפּ בויער-קורסן אין
 ביראָבידזשאַן. טעאָריע און פראַקטיק זיינען מיר דורכגעגאנגען אין קאָלויירט וואַלד-
 היים. די ערשטע צייט האָט זיך די אַרבעט אַרויסגעוויזן צו זיין א שווערע, שפּיץ
 איז ניט געווען גענוג. אויך דירעס האָט געפּעלט, נאָך יענע יידישע אַרבעטער-יונגט,
 וואָס פאר איר איז געווען קלאָר דער וועג, האָט זיך מיט פלייס גענומען צו דער
 אַרבעט. די טיילע איז געפּעלט געוואָרן. דער פּויליאַסערדיקער טייל ביראָ און די
 אַרומיקע אָזערעס האָבן געשוויבלט מיט פיש. אין דער פרייער צייט פלעגן מיר
 שפּאַצירן און כאפּן פיש. פאַרענדיקט די קורסן, האָבן מיר זיך אַריינגעוואָרפן אין
 דער סאָציאַליסטישער ביונג פון ביראָבידזשאַן: א טייל האָט מען געשיקט קיין
 אמורזעט, א טייל (צווישן זיי אויך איך) זיינען געבליבן אין וואַלדהיים. ניט געקוקט
 אפּן אומצוטרוי פון טעכפערסאָנאַל, האָט מען אונדז דאָך אָנפאַרטרויט מאַכן וועגענער.
 קעדיי אַראָפּצופירן פון די פעלדער די אָפּגעשניטענע טווע, דערנאָך האָבן מיר גע-
 בויט א 6-דירעניק. די אַרבעט איבער דערדאָזיקער געביידע האָט נאָך מער באַשטע-
 טיקט, אז די יאטן אפּ די קורסן האָבן זיך אויסגעלערנט בויעריי.
 נאָך דעם האָט מען אונדז געשיקט אין קאָמונע "איקאָר". די ערשטע צייט איז
 געווען אַן אָפּהאַלט אין מאַטעריאַלן. עס האָט אויסגעפּעלט טעכפערסאָנאַל, געווען
 ווייניק אַרבעט-הענט, באַזונדערס קוואַליפּיצירטע. קעדיי ווי עס איז באַזייטיקט דעם
 מאַנגל אין בוי-מאַטעריאַלן, קעדיי צו ליקווידירן דעם דורכרייס אין דער ביונג,
 פלעגן מיר גיין אין וואַלד און האַקן ביימער. דאָך האָבן מיר, ניט געקוקט אפּ אלע
 שוועריקייטן, פאָרגעזעצט די אַרבעט. באַ היינטיקן טאָג האָט זיך די לאַגע געביטן.
 מיט בוי-מאַטעריאַלן זיינען מיר שוין באַזאָרגט. מיר בויען נייע געביידעס. דאָס גיט
 אַ מעגלעכקייט אפּנעמען פרישע איבערוואַנדערער און אנטוויקלענע אונדזער ווירטשאַפּט.
 אזוי דערציילט א יאט, וואָס האָט אליין דורכגעמאַכט די פאַרשיידענע פּעריפעטיעס
 און שווערע פּרווונגען און איז איצט איינער פון די בעסערע בויער אין דער קאָמונע.
 אויסער די בויער זיינען פאַראַן 6 רוסישע זעגער, וואָס זיינען באַשעפּטיקט באַם
 שניידן קלעצער און מאַכן 3, 4 און 6 סאַנטימעטערדיקע ברעטער, און 6 יידישע שטור-
 קאַטורער-אלע געקומענע פון מינסק (אפּ דער ביונג אין "איקאָר" האָט די ביראָ-
 בידזשאַנער בוי-קאָנטאָר אויסגעגעבן פון ערשטן פעוואַל 1930 ביזן ערשטן יאנוואַר
 1931 42000 רובל).

לויט דער מיינונג פון די בויער שטערן פאָלגנדיקע אומשטענדן דער ביונג אין
 ביראָבידזשאַן: עס ווערט ניט צודערציט צוגעגרייט דאָס געהילצ, ניט אלעמאָל
 ווערט צוגעשטעלט די געהעריקע קוואַליטעט, עס פעלן טעכנישע טוער, עס איז
 א שוואַכער אינסטרוקטאָר. אָבער די אלע שטערונגען ווערן שוין באַזייטיקט אין
 צוזאַמענהאַנג מיט דער נייער לאַגע, וואָס שאַפט זיך אַרום דער קאָמונע. שוין אין
 יאָר 1931 איז מענצוגעטראַטן צו בויען (לויטן פראַיעקט פון פראַפּעסאָר קונצ) א סאָ-
 ציאַליסטיש שטעטל אין ביראָבידזשאַן. דאָס שטעטל נעמט אַריין אין זיין טערי-
 טאָריע אויך די קאָמונע. עס איז שוין דערגרייכט געוואָרן א פרינציפיעלער העסקעמ,
 אז די קאָמונע "איקאָר" גיסט זיך צונויפּ מיט דער שכינעסדיקער אוקראַינער קאָמונע
 "טיכאָקעאַנסקי אָקטיאָבער". ביידע שאפן דעם פונדאַמענט פונעם קומענדיקן שטעטל.
 דידאָזיקע גראַנדיעזע אונטערנעמונג גייטיקט זיך אָבער אין א דערווייליקער באַזע.

אונ צו דעם צוועק ווערן אויסגענוצט די „איקאָרישע“ געביידעס: אפ א געמיינזאמער באראטונג פון אמעריקאנער „איקאָר“ אַרגאניזאציע (דידאָזיקע אַרגאניזאציע בויט דאָס שטעטל און באזאָרגט עס מיט די מאָדערנסטע מאשינעס) צוזאמען מיט „איקאָר“ און „טיכאָקעאנסקי אַקטיאָבער“ איז באשלאָסן געוואָרן פאָרלויפיק קיינ נייע געביידעס אינ די קאָמונעס גיט בויען, נאָר פארענדיקן די אָנגעהויבענע. אפ אזא אויפן האָט די קאָמונע „איקאָר“ נאָכ היינטיקן יאָר פארענדיקט דעם 11-דירעניק אונטער דער אופזיכט פון אמעריקאנער ארבעטער און טוער. ווייטער אָבער גייט די גאנצע בויונג אינ סאָציאליסטישן שטעטל, וואָס האָט לויט גענויע פלאַנירטע אויסרעכענונגען בא- שטטיקט אינ מיי 1931 16 בויער, 6 שטוקאטורער, 1 סטאָליער, 1 בלעכער, 6 זע- גער-בעסאכאקל 30 ארבעטער. דער צענטער פון דער נייער בויונג געפינט זיכ אפ דער אזויגערופענער באלאנאנסקער סאָפקע (א 2 קילאָמעטער פון דער קאָמונע). אינ מעשעכ פון יאָר 1331 רעכנט מען אויסבויען א הויז פון 200 דירעס און אָנהויבן בויען א קי-שטאל אפ 200 שטיק, ווי אויכ א כאזירי-שטאל אפ 200 שטיק-ביכלאל דורכפירן 10 פראָצענט פון בויונג-פלאַן. די ארבעט וועט דורכגעפירט ווערן דורכ טרעטט, דאָס טראָי-אָביעדינעניע. צו דעם צוועק ווערט לעמ דער קאָמונע געשאפן א ספעציעלער ציגל-זאוואָד, וועלכער וועט ברענגען דעם אָרטיקן ליימ, וואָס האָט זיכ ארויסבאוויזן אלס פאסיק דערצו.

אינ 1932 איז אָנגעמערקט אויסצופילן 40 פראָצענט פון דער בויונג און אינ יאָר 1933—די איבעריקע 50. די אונטערנעמונג איז אויסגערעכנט אפ עטלעכע טויזנט מענטשן. אכוצ די איבער 70 יידישע ארבעטער פון ארגענטינע און דייטשלאנד (האמ- בורג) זיינען לעצטנס אָנגעקומען ארבעטן אינ סאָציאליסטישן שטעטל („איקאָר“) איבער הונדערט מענטשן פון ליטע.

עס איז כאראקטעריסטיש, אז פון קאפיטאליסטישן גענעם קומען אָן קעסיידער מעלדונגען פון יידישע ארבעטער וועגן אופגעמען זיי אפ ארבעט אינ ביראָבידזשאן. אזוי האָבן זיכ געווענדעט ביז 1-טן סענטיאבער 1931 יאָר 289 מענטשן פון פאלע- סטינע, 52 פון לעטלאנד, 15 פון דייטשלאנד, 94 פון פראנקרייכ, 162 פון בעלגיע און נאָכ א גרויסע צאָל פון ארגענטינע, ליטע און דייטשלאנד. דאָס שטעטל—ווי ביכלאל ביראָבידזשאן און פ.ס.ס.ר.—ווערט א צוציונג-קראפט פאר די סאָציאל און נאציאָנאל אונטערדריקטע יידישע ארבעטער-מאסן אינ די קאפיטאליסטישע לענדער¹.

טראקטערס אפ רויערד.

די קאָמונאָר פארמאָגן 2 טראקטערס (שפעטער רעכנט מען, עס זאָלן אָנקומען נאָכ טראקטערס): 1 „אינטערנאציאָנאל“ און 1 „קלעטראק“. דעם ערשטן האָבן די איקאָרצעס באקומען אינ אפרעל 1930 יאָר ווי א מאטאָנע פון „געזערד“. דעם צווייטן—אינ מיי דעמזעלבן יאָר. לעכאטכילע האָט מען דעם „אינטערנאציאָנאל“ אויסגענוצט אפ איבערפירן מאסע, ווייל צו פעלד-ארבעט איז ער בא די ביראָבי- דזשאנער באדינגונגען ווייניק צוגעפאסט.

¹ לויטן פלאן דארפן אינ יאָר 1932 קומען אפ ארבעט אינ ביראָבידזשאן פון די קאפיטאליסטישע לענדער 12 טויזנט ארבעטנדיקע.

די ארבעט פון די טראקטערן לייזט, ערשטנס, דערציילט כאווער זוכער, דער „איקאר“ טראקטעריסט, דערפון, וואָס עס זיינען ניטאָ קיין טראקטעריסטן, וואָס זאָלן אַרומגיין אַרומ זיי. צווייטנס איז ניט רעגולירט די פראגע וועגן רעמאָנט. די שמידע-ריי, וואָס געפינט זיך אין „איקאר“, איז ניט גענוגנדיק אפּ צו רעמאָנטירן טראקטערס און עס קומט זיי אױס צו פירן אין פאל פון קאַליע ווערן אין דער שכינעסדיקער קאַמונע, וווּ עס איז פאַראן אַ בעשױטפּעסדיקער רעמאָנט-ווארשטאַט („איקאר“ האָט פון זײַן זײַט אַרײַנגעטראַגן 5000 רובל). וויפּל צאָרעס האָבן געהאַט אױסצושטײן די קאַמונאַרן די פּרײַערדיקע יאָרן, ביים עס פלעגט זיך צעברעכן א טראקטער. כײַ שיפּרין, א געוועזענער טראקטעריסט, דערנאָך פאַרשטייער פון דער רײַזנישער איבערוואנדערונג-פאַרוואלטונג, גיט איבער:

„נאָכן ענדיקן די 8-כאַדאָשימדיקע קורסן אין טיכאַנקע האָט מען מיט טייקעפּ גערופּן אין „איקאר“ אפּ אַרײַנגענדיקער ארבעט. דאָרטן האָט זיך אין רעכטן ברעג פון דער פאַרזײקאַמפאַניע צעבראָכן דער „קלעטראק“. פאַריכטן אפּן אָרט האָט מען ניט געקאָנט—עס זײַנען קיין ווארשטאַטן ניט געווען. איז דעריבער אױסגעקומען דערפירן דעם טראקטער ביז דער סטאַנציע וואָלאָטשיעווקע און מיטן באן קיין טיכאַנקע (124 קילאָמעטער). פון טיכאַנקע האָט מען אים געשיקט דורכן וועג קיין בירעפּעלד (59 קילאָמעטער).

אזוי איז געווען פריער. איצטער גייען שוין די קאַמונאַרן אפּן וועג פון לייזן די פראגע וועגן רעמאָנט. פאַראיאָרן פלעגן די יאָטן 8 שאַ באַארבעטן $\frac{3}{4}$ העקטאַר רוייער. דער „קלעטראק“ האָט געקאָרטשעוועט, געאַקערט, און דער „אינטער“ האָט געזײט.

אַרבעטער צוהילפּ די קאַמונאַרן.

מע דאַרפּ אָפּצײכענען די עטלעכע צענדליק ארבעטער (בױער, שטוקאַטורער, בלעכער און אנדערע), וואָס זײַנען באשעפטיקט אין דער קאַמונע. זיי געהערן ניט צום מיטגלידער-באַשטאַנד פון דער קאַמונע, טראָגן נישט אַרײַן קיין קאַמונאַרן-פּײַ (5 רובל אַ כוידעש), נאָר געניסן פונקט ווי אלע פון קאַלעקטיווער שפּײַז, דירע און באדינונג. זיי ארבעטן אונטער דער אָנפירונג פון עלטערע (דעסיאַטניקעס), זײַנענדיק אונטערגעוואָרפן דעם „פּראָראב“ (אָנפירער פון ארבעט).

די הייזער-בױונג ווערט דורכגעפירט דורך דער ביראָבידזשאנער בױ-קאָנטאָר. אפּ אזא אױפן איז דער פינאַנסיעלער באַלעבאָס פון די ארבעטער—די בױ-קאָנטאָר. די קאַמונע העלפט מער ניט מיט קאָנטראָל, זאָגט ארויס איר מיינונג און דאָסגלײַכן. אָנהייב 1931 האָבן די דאָזיקע בױ-ארבעטער אױסגעקליבן א פּראָפּאָלמעכטיקטן, וואָס מיט זײַן הילפּ זײַנען דורכגעפירט געוואָרן עטלעכע פאַרזאַמלונגען וועגן טעמפּן פון בױונג, וועגן באַצױנגען צווישן די ארבעטער און קאַמונע. די בױער האָבן אָפּגעאַרבעט אײַן זונטיקניק לעטיוועס דעם קולטור-הױז¹, א צווייטן, א באַצאָלטן שלאַגלער-טאָג—פאַר דער קאַמונע.

¹ בױען דעם ביראָבידזשאנער קולטור-הױז איז מען צוגעטראָטן מיט שטאַרקע טעמפּן פּײַטן באַ-שױס פון די צענטראַלע אָרגאַניזאַציעס.

אָרגאַניזאַציע פֿון אַרבעט.

איינע פֿון די וויכטיקסטע פראגן, וואָס עס האָט צו לייזן אַ קאָלעקטיווע ווירט-שאפט, איז די פראגע וועגן אַרבעט-אָרגאַניזאַציע. די יונגע קאָמונארן האָבן זיך לע-כאַטכילע אָרגאַניזירט אין אַ קאָמונע. אין דער קאָמונע פאַרמאָגט קיינער נישט קיין פֿירונג-אייגנטום. אלץ, אָנהייבנדיק פֿון דער ווירטשאפט, באַזאָרגונג און קאָמונאלע נייטן, ווערט באַפֿרידיקט אַפֿ אַ קאָמוניסטישן אויפֿן.

אָבער דאָס אלץ פֿאָדערט אָרגאַניזאַציע, אָנפֿירונג, פֿלאַנמעסיקייט. איז ווי האָבן די קאָמונארן דידאָזיקע פראגע געלייזט?

מיט דער גאַנצער אַרבעט פֿירט אָן די פֿאַרוואַלטונג, וואָס ווערט אויסגעקליבן אַפֿ דער אלגעמיינער באַריכט-פֿאַרוואַלטונג פֿון די קאָמונארן (איינמאַל אַ יאָר). ביכלאל, אלגעמיינע פֿאַרוואַלטונגען ווערן צונויפֿגערופֿן אלע כוידעש, אפילו אָפּטער. די פֿאַר-וואַלטונג באַשטייט פֿון 5 מענטשן און ווערט אָנגעפֿירט דורכֿן פֿאַרזיצער, וואָס אימ וואַרפֿן זיך אונטער די איבעריקע: פֿאַרטערטער, ווירטשאפט-פֿאַרוואַלטער, פֿאַרוואַל-טער פֿון שטייגער און קאַסיר. אויסער דעם זיינען נאָך פֿאַראַן 2 קאַנדידאַטן (די פֿאַרוואַלטונג-זיצונגען זיינען אלעמאָל אָפּענע מיטן אָנטייל פֿון אַ גרויסן אַקטיוו). צוויי אָדער דריי מאָל אַ כוידעש קומען פֿאַר פֿראָדוציר-באַראַטונגען (נישט רעכענענ-דיק יענע באַראַטונגען, וואָס ווערן דורכגעפֿירט מיט די נייע, אָנגעקומענע איבער-וואַנדערער). דאָרטן קלייבט מען אויס בריגאדירן, וואָס זיינען פֿאַראַנטוואָרטלעך פֿאַר די פֿאַרשיידענע ווירטשאפט-געביטן, וואָס ווערן זיי אָנפֿאַרטוויט. די בריגאדירן וואַרפֿן זיך אונטער דירעקט דעם ווירטשאפט-פֿאַרוואַלטער און פֿירן אויס אָנפֿירן-דיקע פֿונקציעס, ווי: עלטסטער פֿיצווער (סקאָטניק), טראַנספֿאָרטניק, גערטנער, פֿאַראַנטוואָרטלעכער ווירטשאפטלעכער אַרבעטער, טראַקטעריסט, אָנפֿירער פֿון קיך און וועשעריי. אהער קומען נאָך צו בריגאדירן באַמ היי-שניידן, קאָרטשעווען און פֿישפּאַנג. אין „איקאָר“ האָבן די קאָמונארן אין יאָר 1931 אויסגעפֿילט פֿאַרגנדיקע פֿונקציעס: פֿיצווערס, כאַזירי-פֿיצווערס, פֿערד-פֿיצווערס, מעלדערנס, מילכ-אַרבע-טער, אַגראָנאָם, זאָאָטעכניק, געהילפֿ-מעדיקער, וועשערנס, קוכערנס, בעקער, קעל-נערקעס, וואַסער-פֿירער, האַלצ-העקער, שטיבלער. זומער גייען צו: שמידן, טראַק-טעריסטן, גערטנערס, אַרבעטער באַמ היי-שניט, באַמ קאָרטשעווען, באַ פֿעלד-אַרבעט און פֿישפּאַנג.

לויטן באַקומענעם געהאַלט טיילן זיך אלע קאָמונארן אַפֿ 3 קאַטעגאָריעס:

ערשטע קאַטעגאָריע באַקומט 25 רובל ריינע געלט כוידעשלעך (צוזאַמען מיט די 30 רובל, וואָס ווערט אַראָפּגערעכנט פֿאַר אויסהאַלטן—55 רובל). עס ווערט אָבער דורכגעפֿירט שטיק-אַרבעט אזוי, אז דידאָזיקע קאַטעגאָריע האָט געקענט אויסאַרבעטן אַ ריינעם געהאַלט פֿון 35 ביז 40 רובל. צו דערדאָזיקער קאַטעגאָריע ווערט צוגע-רעכנט מעלדן, וואַשן, צוקלייבן-סיראָו לייכטע פֿרויען-אַרבעט.

די צווייטע קאַטעגאָריע האָט ריינע 35 רובל (אויסער אויסהאַלטן). פֿאַקטיש פֿלעגט זי אָבער אויסאַרבעטן פֿון 60 ביז 70 רובל אַ כוידעש. אהער גייט אַריין שווערערע פיזישע אַרבעט, ווי אויך באַשעפֿטיקונג אין קיך.

צו דער דריטער קאטעגאריע געהערט קוואליפיצירטע ארבעטער-קאמונארן, ווי
טראקטעריסט, שמיד, סטאלער, עלטערער קוכער, ווי אויך דער אָנפירערישער בא-
שטאנד-פאָרויצער, פארטרעטער (ביז איצט געווען גלייכצייטיק אָנפירער פון דער
מילכ-ווירטשאפט), פארוואלטער פון ווירטשאפט.

ביכלאל ווערט בא שטיק-ארבעט גערעכנט 20 קאפיקעס א שא. עס מאכט זיך
אָבער אָפט, אז איין יאט פאָרט נאָך געהילצ אָדער עפעס אנדערש מיט אייניקע פורן
און באקומט דעם לויט פאר עטלעכע פערד צוזאמען. אן ארבעט-טאָג רעכנט זיך
10 שא. די ארבעט-צייט ווערט פון 7 אינדערפרי ביז 12 און פון 2 ביז 7 אָוונט.
זומער קומט אויס צו ארבעטן אסאך מער. פארקערט, ווינטער איז אָפט אומעגלעך
ארויסצוגיין אפ דער ארבעט (בא א 45-גרדיקן פראָסט), דאָסזעלבע ביים עס גייט
דורך א גוואלדיקער געווייבל-ווינט. די מעלקערנס ארבעטן, ווי געזאָגט פריער, פון
פיר אויגער אינדערפרי מיט איבערזיסן. יעדן קאמונאר באקומט צו 2 וואָכן אורלויב
יעדער יאָר. גאנצ אָפט ווערט דער אָדער יענער קאמונאר געשיקט אויך אין קאָמאנ-
דירונגען.

לויט דער מיינונג פון פאָרויצער, כ' בעסער, איז איינע פון די וויכטיקסטע מאָ-
מענטן, איז דער קאמונע-ארבעט, די דיסציפלין. וואָס איז שייך אויספירן די ארבעט,
איז קיין צווייפל ניט, אז די קאמונארן האָבן זיך ארויסגעוויזן פאר גוטע ארבעט-
ויליקע יאטן. אלע אָוונט שטעלט צונויפ דער ווירטשאפט-פארוואלטער א צעטר-
פונקציעס מיט א רעשימע פון די באשטימטע כאוויירן, וואָס דארפן ארויסגיין צו
דער ארבעט אפ מאָרגעדיקן טאָג (נאריאד). עס איז אָבער ביז איצט געווען א מאנגל
אין אָנפירער אפן נעביט פון אָרגאניזאציע, און קאמוניסטישער דעציאָנן דאָך איז
פאר דער לעצטער צייט צו באמערקן: א וואָס פון ארבעט-פראָדוקטיווקייט, ראציאָ-
נאליזאציע און א געוויסע געלט-עקאָנאָמיע. מע האָט, אשטייגער, איינגעשטעלט
א סיסטעם פון שטענדיקע ארבעט-פונקציעס, ד. ה. יעדער קאמונאר ווערט ניט
איבערגעוואָרפן פון איין ארבעט אפ דער אנדערער, ווי עס האָט זיך פראקטיקירט
ביז איצט, נאָר האָט א שטענדיקן געביט און קאָן זיך ספעציאליזירן אפ איינע.

מיט נייע מעטאָדן פון סאָציאליסטישער ארבעט.

ארבעטן לויט די נייע מעטאָדן פון שלאָגלער'ס און סאָצגעוועט האָט מען פאקטיש
אָנגעהויבן אין יאָר 1931. עמעס, נאָך איז יאָר 1930 האָבן די יאטן דורכגעפירט אפן
היי-שניט א סאָציאָפמאכ צווישן זיך, אָבער רעאל האָט זיך דאָס אויסגעדריקט אין
נאָר קנאפע רעזולטאטן. דעם 21-טן יאנואר 1931 י. — איז לענין-טאָג האָבן די מעל-
קערנס און די וועשערנס ארויסגערופן אפ א סאָצגעוועט די פי-צוועערס און טראג-
ספאָרטלער. די פי-צוועערס האָבן דעם פאָרשלאָג אָנגענומען, אויסארבעטנדיק פון
זייער זייט אן אָפּמאכ מיט די טראנספאָרטלער (געווען געדרוקט אין וואנט-ציטונג).
אדאנק דעם איז דערגרייכט געוואָרן א בעסער ארומגיין ארום די בעהיימעס און
א גרעסערע צאָל אויסגעמאָלקענע ליטערס מילכ. די פי-צוועערס האָבן אויך ארויס-
גערופן אפ א געוועט די כאוויירן-צוועערס.

שפעטער האָט זיך די קאָמונע, לויט דער איניציאטיוו פון קאָמיגישן קעמערל צעטיילט אפ 4 גרויסע בריגאדעס: פי-בריגאדע, גערטנער-בריגאדע, טראנספארט-בריגאדע, ווירטשאפט-בריגאדע. זומער קומט צו א טראקטער-בריגאדע, קארטשעוואלנע בריגאדע, פישפאנג-בריגאדע. יעדער בריגאדיר באקומט לויט דער גייער אָרגאניזאציע א באשטימטע אופגאבע (קאנטראל-ציפער) אפ 10 טעג. ער קאָן פון זיין זייט ארויסשטעלן אנטקעגנדיקע ציפערן און דורכפירן זיי. אפ אזא אויפן איז די גאנצע ארבעט פון דער קאָמונע דורכגעגאנגען מיטן ווילן און שטרעבן דורכצופירן דעם פראָמפּטן. אפ העלפן אויספירן די ווירטשאפטלעכע אופגאבע פון דער קאָמונע, פארוויי-קאמפאניע, שלאָגלעריי, אנטוויקלען די זעלבסטקריטיק האָבן זיך אינ "איקאָר". געשאפן 2 ארבקאָרנ-בריגאדעס: איינע פון דער צייטונג, "ביראָבידזשאנער שטערן" און א צווייטע-פון כאבארקאָוסקער פויערישער צייטונג, לענינסקי פוט. די ארב-קאָרנ-בריגאדעס האָבן שוין אָפגעדרוקט א ריי קארעספאָנדענצן. מע מוז אָבער אָנ-מערקן, אז די גייע פאָרמעס פון סאָציאליסטישער ארבעט ווערן נאָך נישט גענוג אָנגעווענדט אין לעבן. אויך די זעלבסטקריטיק לאָזט נאָך אסאך צו ווינטשן. די ארב-קאָרישע ארבעט איז שוואכ.

קולט-ארבעט—א וויכטיקער געביט.

אפ וויפל די קאָמונע איז א יוגנטלעכע און אסאך קאָמונארן זיינען געקומענע פון שטעטל, געוועזענע פארוואָרלאָזטע פון שטאָט, נישטאָרגאניזירטע כעווערע, — האָט די קולט-ארבעט א באזונדערע באדייטונג. כ' לעווין, אן "איקאָרישער" אקטיוויסט, דערציילט, אז די קולטארבעט איז דער קאָמונע האָט זיך פאקטיש אָנגעהויבן נאָכן איבערקלייבן זיך אפן דזשעניאָווער פרוור-פעלד. די ערשטע צייט האָט זיך די ארבעט אויסגעדריקט בלויז אין אָרגאניזירן א רויטן ווינקל, וואָס האָט עקזיסטירט בא דער קי. אינ פרייע אָוונטן פלעגן די כעווערע דאָרט פארברענגען בא א צייטונג, זשורנאל, שאכמאט און דאמקעס. דאָ האָט אויך געארבעט א קליינע אָרעמ ביבליאָטעקל, וואָס די קאָמונארן האָבן צונויפגעשטעלט פון די ביכער, וועלכע זיי האָבן באקומען אפ אן אָנדענק פארן אָפּפאָרן קיין ביראָ-בידזשאן. אינ רויטן ווינקל איז שטענדיק געווען פול און פריילעך. עס האָבן געאר-בעט א פאָליט-קרייזל, א קרייזל אפ צו ליקווידירן די אמעראצעס. מע האָט ארויס-געלאָזן עטלעכע נומערן פון דער וואנטצייטונג. אָוונט-צייט פלעגן זיך דאָרטן גאנצ אָפט צונויפזאמלען די יאטן און אונטער די קלאנגען פון הארמאָשקע אָפּטאנצן א "סערביאנקע", "פאדאָרנע" און א "פאָלקע". דער הארמאָניסט אבראשקע, דערציילט כ' לעווין, פלעגט פארקאטשען די ארבל און מיט גרויס כיישעק צעציען די האר-מאָשקע אפ דער גאנצער לענג. אינ די רעוואָלוציאָנערע יאָנטוויזם פלעגן די קאָ-מונארן מאכן אזוי גערופענע "קולט-ווילאזקעס" (אפן קאָמונארישן לאָשן) אינ שכי-נעסדיקן דאָרפ דזשעוויאָווקע. דאָרטן פלעגט מען מאכן פאָרטראָגן. א טייל יאטן זיינען אָפט געווען געסט אינ דזשעניאָווקע, פלעגן פארברענגען אפ וועטשערינקעס און כאפן א טענצל מיט די רוסישע מיידלעך.

דעם צווייטן יאָר האָט זיך די קולטארבעט פארשטארקט. עס איז אויסגעווייזט געוואָרן א קאָמיסיע, וואָס האָט געפירט די ארבעט לויט א פלאַן. עס זיינען אָרגאַניזירט געוואָרן א ריי קרייזלעך: 2 פאָליטישע, א ליטעראַרישער, א זאָאָטעכנישער און אנד. מע האָט אויך פראַקטיקירט הייכע לייענונגען און פאָליטישע איבערבליקן מיטן-צייט. אפּן היי-שניט האָט א מיטגליד פון דער קולטקאָמיסיע דורכגעפירט 5 פאָליטשמועסן און ליטעראַרישע לייענונגען. זומער-צייט האָט דער שעפּ פון „אי-קאָר“—די כאַבאַראָווסקער לענין-שול אַינגעשטעלט אינ קאָמונע א ראדיאָ, נאָך זי האָט געארבעט מער נישט ווי עטלעכע וואָכן. די רעדקאָלעגיע האָט פאַרן יאָר 1930 ארויסגעלאָזט 8 נומערן פון דער וואַנטצייטונג „קאָמונאַר“ אפּ יידיש און רוסיש. אינ דערזעלבער צייט האָט די קאָמונע באַקומען פון כאַבאַראָווסקער קרייז-בילד-אַפּטייל 765 רובל 25 קאָפּיקעס. פון דערדאָזיקער סומע האָט מען 150 רובל אויסגע-געבן אפּ קויפּן ביכער. מע האָט אויך אַינגעקויפּט פאַרן קלוב אויסשטאַטונג און שפּיל-מאַכשירים (מאַנדאָלינע, האַרמאָניקע און ד. גל.). די קאָמונע האָט באַקומען פון מאָטקווע א יידישע ביבליאָטעק, וואָס עס האָט צוגעשיקט די צענטראַלע פאַר-וואַלטונג פון „געזענד“, איצט פאַרמאָגט די ביבליאָטעק 800 ביכער. עס איז ווייניק און מע גרייט זיך צו קויפּן נישט.

דעם 7-טן נאָיאַבער, צום יאָרטאָג פון דער אָקטיאָבער-רעוואָלוציע, האָט מען פאַרענדיקט בויען א הויז מיט א ספּעציעלן קלוב. דער נייער קלוב האָט אַריינגע-טראָגן אן אופלעבונג אינ דער קולטמאַסן-ארבעט, עס האָבן אָנגעהויבן ארבעטן רע-גולירן די ביבליאָטעק, די קרייזלעך, די פאָליטשול. די קולטקאָמיסיע האָט אָרגאַני-זירט באַם קלוב א ריי געזעלשאַפטלעכע אָרגאַניזאַציעס, ווי: קעמערל פון „מאַפּר“, „אַסאַוואַכים“, „געזענד“, א קרייזל צו ליקווידירן אַמעראַצעס. זיי אלע האָבן די ערשטע צייט געארבעט גוט. מע פלעגט אָפּט דורכפירן אָונטן מיט פאַרשיידענע פאַר-טראָגן. גאַנצ אָפּט פלעגן אַינגעפירן ווערן טענצ אונטער די קלאַנגען פון האַר-מאַשקע. אָבער דער קלוב האָט געארבעט אינגאַנצן 3 כאַדאַשימ—בין סאָפּ יאנואַר 1931 יאָר. צוליב מאַנגל אינ דירעס האָט די פאַרוואַלטונג, ווי פריער געזאָגט, צייט-ווייליק באשטימט דעם קלוב אפּ דירעס פאַר די ארבעטער און די קאָמונע איז פאַר-בליבן אַן א קולטור-ווינקל.

דאָס האָט טיילווייז אָפּגעשוואַכט די קולט-ארבעט, נאָך מע פלעגט דורכפירן די ארבעט אינ עס-זאל. דאָך האָט די קאָמונע דורכגעפירט א ריי אָונטן—קולטור ווילאָזקעס אינ דזשעניאָוקע און עטלעכע אינטערנאַציאָנאַלע אָונטן צוזאַמען מיט דער אוקראַינישער קאָמונע. אינ מאַרט כוידעש האָט די פאַרוואַלטונג באשטימט א צימער פאַר א רויטן ווינקל און עס האָט זיך ווידער פאַנאַנדערגעוויקלט א קולט-ארבעט. עס ארבעט די ביבליאָטעק, רעגולירן ווערן ארויסגעלאָזט די וואַנטצייטונגען. עס זיינען אויך טעטיק דער פאָליטקרייזל, קרייזל אפּ צו ליקווידירן די אַמעראַצעס און די געזעלשאַפטלעכע פרייוויליקע אָרגאַניזאַציעס. פון צייט צו צייט קומט פאַר א קולט-אויסטויש אינ „טיכאַקאַקעאַנסקי אָקטיאָבער“. עס ווערן אויך דורכגעפירט בע-שטפּעס פאַרשיידענע קאַמפּאַניעס.

די פרויען שטייען נישט אפ.

פון ערשטן טאג אן האט די קאמונע פארמאגט א קליינעם פראצענט פרויען. די ערשטע פיאנערן זיינען אלע געווען יאטן. פון צייט צו צייט פלעגן צוקומען איינצלענע איבערוואנדערער, אבער דער פרויען-טייל איז פראפארציאנעל צו דעם מענלעכע טייל געווען א קליינער. נאך אפן וועג קיין טיכאנקע זיינען צוגעקומען 2 מיידלעך—איינע אן ארבעטער, די אנדערע—געענדיקט דעם פעדאגאגישן טעכניקום, אבער זיי זיינען

א קארייזשע פרוי מיט די קינדער

אפגעווען אינגאנצן א כאדאָשִׁים 4. איינע האט מען ארויסגערוקט פאר א סעקרע-טארקע פון בירעפעלדער דאָרפֿראט און די אנדערע איז געפאָרן פאר א לערערקע אין א רוסישער דאָרפֿישער שול (קיינ יידישע שולן זיינען נאך דעמלט נישט געווען). שפעטער האט די קאמונע גענומען 2 רוסישע מיידלעך, איינוווינערקעס פון דאָרפֿ בירושקא, אפ פארשיידענע ארבעט, ווי מעלקן בעהיימעס, שנײַדן היי. זיי זיינען אבער געווען נאָר צײַטווייליק. נאָכן ענדיקן די ארבעט זיינען זיי אוועק, און די קאמונע

איז נעבליבן אן פרויענ-הענט, שוין ניט ריינדיק וועגן קאמונארקעס. די יאטנ פלעג אויספילן אלע ארבעטן: מערקן, וואשן גרעט, רייניקן דילן און דאס גל. באמ איבער-פאָרן אפ דושעניאָוקע איז שוין געווען איין מיידל. שפעטער זיינען צוגעקומען געדונגענע רוסישע מיידלעך פון די ארומיקע דערפער (איינע פון זיי איז דערנאָך געוואָרן א קאמונארקע (אוג כאסענע געהאט מיט א קאמונאר). דעמלט האָבן אָנגע-הויבן אָנצוקומען אנדערע קאמונארקעס אזוי, אז צום סאָפּ 1929 י. זיינען שוין גע-ווען 6 יאטיכעס. אינאָפּרע 1931 י. זיינען געווען אינאָפּ "איקאָר" 14 קאמונארקעס (צוזאמען מיט די פרויען פון די בוי-ארבעטער—25).

די פרויען פארנעמען ניט קיין קליינעם אָרט אינאָפּ דער ווירטשאפט און אויכ אינאָפּ געזעלשאפטלעכן לעבן. קימאט קיין איינע פון זיי האָט ניט באקומען קיין אויס-רייך, קיין שטראָפּ און ד. גל. פאראן צווישן זיי שלאָגלעכעס, אַקטיוויסטקעס. אנ-דערע פון זיי האָבן באקומען פרעמיעס פאר גוטער ארבעט. געווען א פערזאָן, ווען די יאטנ פלעגן זיך אָפּט "קריגן" מיט די מיידלעך. געוויינט צו שווערער פיזישער ארבעט, פלעגן זיי באשולדיקן די מיידלעך אינאָפּ שוואכער אינטענסיווקייט. פארקערט די מיידלעך פלעגן טיינען, אז די יינגלעך האָבן צו זיי א "שלעכטע באציאָנג". שפע-טער איז דער "קאָנפליקט" ליקווידירט געוואָרן און די שטימונג האָט זיך געהויבן. די פרויען האָבן זיך אינאָפּ דער קאמונע ספעציאליזירט אפּ געוויסע ארבעטן: מערקן בעהיימעס, צוקלייבן, קאָכן און דערלאנגען עסן, וואשן גרעט. זיי ווערן אויכ אויסגענוצט אינאָפּ גערטנעריי און אפּ ארבעט אינאָפּ אייז-קעלער. אָפּטמאָל טוען זיי "מאנצבילשע" ארבעט. עס קומט אויס פאנאנדערקלאפּן אויוונס, שפאנען א וואָגן און דאָס גל. פון די 14 קאמונארקעס זיינען 6 מיטגלידער פון קאָמיוג. עס האָט זיך געשאפן א פרויענ-קרייז דעלעגאטקעס, וואָס פאָרן אפּ פארוואלטונגען אינאָפּ די ארומיקע דערפער. די פרויען נעמען אָנטייל אינאָפּ פארוואלטונג, אינאָפּ קאָאָפּעראציע, אינאָפּ דער קולטקאָמיסיע, אינאָפּ "אָסאָוואכים", "מאָפּר", "רויטן קרייז" און אנד. סעקרעטאר פון דעם קאָמיוגישן קעמערל איז א קאמונארקע, וואָס איז גלייכצייטיק א מיטגליד פון ווייט-מיזרעכדיקן קאנט-קאָמיטעט פון קאָמיוג. פאר די לעצטע אָנדערהאלבן יאָר פון ווייט-מיזרעכדיקן קאנט-קאָמיטעט פון קאָמיוג. זומער 1931 י. האָט האָבן פון די 14 קאמונארקעס 5 כאסענע געהאט מיט קאמונארן. זומער 1931 י. האָט זיך געעפנט א יאסלע פאר קינדער. מע האָט געשיקט א כאווערטע אפּ יאסלע-קורסן קיין כאבאראָווסק. אויכ די קולט-טוערן און אגראָנאָמ-גערטנערן זיינען מיטגלידער פון דער קאמונע. לויט דער בילדונג האָבן 3 העכערע, 6—מיטלע בילדונג.

אונטער דער אָנפירונג פון קאָמיוגישן קעמערל.

נאָך אינאָפּ וואגאָן אפּן וועג אינאָפּ טיכאָנקע האָט זיך אָרגאניזירט א קאָמיוגיש קע-מערל, אינאָפּ וועלכן עס זיינען אריינ די איקאָרצעס-קאָמיוגיסטן פון קוראסאָושוטשינע. געקומען אפּן אָרט, האָבן זיי אָנטיילגענומען אינאָפּ דער ארבעט פון דאָרפישן קאָמ-יוגישן קעמערל אינאָפּ טיכאָנקע. אפּן סטעפּנוי-באצירק האָבן די קאמונארן שוין גע-שאפן אן אייגן קעמערל, אינאָפּ וועלכן עס זיינען אריינ אויכ אייניקע אנדערע איבער-וואנדערער (קימאט אלע קאמונארן—14 מאנ—זיינען געווען קאָמיוגיסטן). דעמלט האָט מען אויסגעקליבן א ביוראָ פון 3 כאוויירימ און איינ קאנדידאט.

נאָכט איבערקלײַבט זיך קײַנ דעשזניאָווקע איז שוין געווען א קעמערל פון איינע
איקאָרצעס אינ באשטאנד פון 10 כאוויירימ. דאָס קעמערל האָט זיך דעריקער פאר-
נומען מיט ווירטשאפטלעכער ארבעט און אָנגעפירט מיטן אָרגאניזירן די פארשיי-
דענע ארבעט-געביטן. עס האָט זיך פארבונדן מיטן קאָמיונישן קעמערל אינ דזשע-
ניאָווקע, ווי אויך מיטן „טיכאָאָקעאנסקי אָקטיאבער“.

ביון 18-טן מײַ 1930 י. זײַנען אינ דער קאָמונע געווען 15 קאָמיוניסטן און איינ
פארטיי-קאנדידאט. אינ סענטיאבער 1930 י. זײַנען פאָרגעקומען איבערוואלן פון
ביראָ, אָבער צו דער צײַט איז די צאָל קאָמיוניסטן געפאלן ביז 5 מאן, צווישן זיי
איינ מיידל, די סיבע דערפון איז געווען דאָס אָפּפאָרן זיך לערנען. נאָך די איבער-
וואלן איז דורכגעפירט געוואָרן א גרויסע אופקלערונג-ארבעט צווישן די אומפא-
טייטשע, און אדאנק דעם, זײַנען צוגעקומען ביז 18 קאָמיוניסטן (6 מיידלעך
12 יאטן). אפּ אזא אויפן באשטייט דאָס קעמערל פון 23 כאוויירימ—אלע גוטע, האָ-
רעפאשנע כעוורע (16 יאטן און 7 מיידלעך). פאר דער צײַט זײַנען צוגעקומען
עטלעכע קאָמיוניסטן פון די נײַע איבערוואנדערער, אָבער נעמענדיק אינ אכט, אז
אייניקע זײַנען אָפּגעפאלן צוליב אָפּפאָרן אפּ פארשיידענע ארבעטן, — איז די צאָל
קאָמיוניסטן בא היינטיקן טאָג געבליבן דיזעלבע — 23. פון די פריערדיקע קאָמיו-
ניסטן, ס'ראָוו אלטע פּיאָנערן, זײַנען קימאט אלע (אויסער איינעם) זיך אוועק לער-
נען אינ פארשיידענע שולן אפּן ווייטן מיזרעך. ערשט איצט הייבט זיך אָן צוריקערן
א טייל פון די, וואָס האָבן שוין געענדיקט זייער קורס אינ די שולן. איינ קאָמיו-
ניסט איז, פארן אָפּפאָרן, געווען א מיטגליד פון ביראָבידזשאנער רײַאָנ-אויספירקאָם
דער סעקרעטאר פון קעמערל, א כ״טע, איז א מיטגליד פון קאנטקאָם פון קאָמיו-
דאָס קעמערל האָט געשיקט דעלעגאטן אפּ דער ערשטער ביראָבידזשאנער רײַאָנ-
קאָנפערענצ פון קאָמיו. אויך צווישן די דעלעגאטן אפּ דער קאָמיונישער קאנטקאָ-
פערענצ זײַנען געווען פאָרשטייער פון „איקאָר“.

דער קאָמיו האָט פאראיאָרן און אויך הייָאָר אָנגעפירט מיט דער פארוי-
קאמפאניע, געהאָלפן דעם שניט, אָנטיילגענומען אינ פארשיידענע ווירטשאפטלעכע
קאמפאניעס. די לעצטע 2 יאָר זײַנען פאָרגעקומען קאָמיונישע ארויספאָרן אינ די
ארומיקע דערפער. קאָמיוניסטן „איקאָרצעס“ זײַנען ארויסגעטראָטן מיט פאָרטראג
אינ פארשיידענע געדענק-טעג: לענין-טאָג, 8-טער מארט, אָקטיאבער-דעוואָליוציע
און אז. וו.

די איצטיקע גרויסע ענדערונגען אינ דער קאָמונע ווערן דורכגעפירט דורכ'ן קע-
מערל. דאָס קעמערל האָט אפּ א זיצונג באהאנדלט די פראגע וועגן בוינג, דורכגע-
פירט א זונטיקניק לעטויוועס דעם מאָטאָר-שיפל „מאָניטאָר לענינא“ און אונטער-
וואסער-שיפל פון דער אמורער טייכ-פלאַטיליע. אינ זונטיקניק האָבן אויך אָנטיילגע-
גענומען א טייל אומפארטייטשע און עס איז אופגעקליבן געוואָרן א סומע פון 102
רובל 54 קאָפּיקעס. אויסער דעם האָט דאָס קעמערל אָרגאניזירט פארן ביראָביד-
זשאנער קולטור-הויז א זונטיקניק, אינ וועלכן ס'האָבן אָנטיילגענומען 28 מאן, צווישן
זיי אלע קאָמיוניסטן. אפּ צוגרייטן די פארוי-קאמפאניע אינ יאָר 1931, דערקלערט
דער סעקרעטאר כ״טע באַלאָק, — האָט דאָס קעמערל אויסגעטיילט א דריילינג. באַמ
קאָמיו-קעמערל זײַנען פאראן אן אגיס-טוער, א קולט-מאסאָווער טוער, אויסער דעם —

א קולט-קאמיסיע. אינא אפרעל 1931 האָט זיך דאָס קאָמיונישע קעמערל צעטיילט אפּ 3 סעקציעס (אינא וועלכע עס ווערן אויך אריינגעצויגן אומפארטייגשע): ווירטשאפט-לעכע, שטייגערשע, קולט-מאסעווע.

באמ קאָמיונישע קעמערל עקזיסטירט 3 קרייזן אפּ צו ליקווידירן די אמעראציעס (2) פון קאָמונארן, 1—פון בויער), 2 פאָליט-קרייזלעך—אנ עלטערער און יונגערער—ווי אויך פאָליגנדיקע געזעלשאפטלעכע ארגאניזאציעס: „מאָפּר“, „אַסאַ“, „געווערד“, „רויטער קרייז“. ביכלאל דארפּ מען זאָגן, אז דאָס קאָמיונישע קעמערל האָט דערוואָרבן א גרויסן אויטאָריטעט בא די קאָמונארן. עס האָט אריינגעצויגן אינא זיך דעם בעסערן טייל פון דער קאָמונע. ניט אומזיסט גרופירט זיך ארום אימא גרויסער אקטיוו פון אומפאר-טייגשע כאוויירימ. אָפּט באראט זיך דאָס קעמערל מיטן פארטיי-קעמערל פון „טיכאַ-אַקעאנסקי אָקטיאבער“. וויל אינא קאָמונע גופע זיינען פארטיי-כאוויירימ פאראן בלויז איינצולע.

וואָל לעבן די פראָלעטארישע סאָלידארישקייט!

די קאָמונע „איקאָר“ האלט א לעבעדיקע פארבינדונג מיט דער ארומיקער וועלט—ניט בלויז פון דער טייגע, נאָר ווייט, ווייט-אזש ביז אמעריקע. די ערשטע פאר-בינדונג מיט די ארומיקע פויערשע דערפער האָט זיך אָנגעהויבן ערשט נאָכן איבאַר-קלייבן זיך אפּן דעזשניאָווער פרוו-פעלד, וויל ארום „סטעפּנאַי“ זיינען קיין דערפער ניט געווען. הוילער סטעפּ און טייגע! די ערשטע פארבינדונג מיט די דערפער דע-זשניאָווע (7 קילאָמעטער פון „איקאָר“) און וואָלאָטשיעווקע (9 קילאָמעטער) האָט זיך אויסגעדיקט אינא פראקטישער הילף באמ דורכפירן די פארזיי-קאמפאניע. אינא פריילינג 1929 האָט די קאָמונע געהאַלטן דער אָרעמשאפט פון דעזשניאָווקע מיט לאנדווירט-שאפטלעכע מאשינעס אפּ דורכפירן דעם פארזיי. 2 פערד פון „איקאָר“ האבן געהאַלטן פארזיינען דעם פעלד בא אן אָרעמער פויערניע—אנ אלמאָנע. די קאָמונע האָט אויך געליען די דעזשניאָווקער פויערנימ א דיסקבראַנע, א זיי-מאשינ, אקערט און אנדערע לאנדווירטשאפטלעכע מאכשירימ און די וואָלאָטשיעווקער פויערנימ צו דער פארזיי-קאמפאניע (אפּ עטלעכע טעג)—דעם טרייער אפּ דורכרייניקן די זריע. אינא דערוועלבער צייט האָט דער ביק פון דער קאָמונע זיך געפאָרט מיט די דעזשניאָו-קער בעהיימעס. די לאנדווירטשאפטלעכע הילף מיצאד דער קאָמונע די ארומיקע דער-פער האָט זיך ניט אָפּגעשטעלט אויך ווייטער. בעשאס דער פארזיי-קאמפאניע אינא 1930 יאָר האָט דער טראקטער פון „איקאָר“ 3 טעג געאקערט דעם פעלד פון דעמלטיקן שוין דעזשניאָווקער קאָלוירט (דאָרטן איז קיין טראקטער ניטאָ); די זריע-מאשינ האָט געדראָשן די גערעטעניש. וואָלאָטשיעווקער קאָלוירט האָט געליען אויך א זיי-מאשינ און אנדערע זאכן פון לאנדווירטשאפטלעכע אינווענטאר. פארקערט, די דערמאָנטע דערפער (קאָלוירטן) האָבן צוליב זייער אָרעמקייט גאָרנישט געקאָנט העלפן אָדער לייען דער קאָמונע.

די פארבינדונג פון „איקאָר“ דריקט זיך אויך אויס אינא קולטורעלער באדינונג. ביים די רעוואָלוציאָנערע יאָנטויווימ און בא פארשיידענע פאָליטישע קאמפאניעס ווערן איינגעאָרדנט קולטור-ארויספאָרן אינא די דערפער, וווּ איקאָרצעס מאכן פאָר-

טראגאני און טיילן זיך מיט די פויגערן מיט זייער דערפארונג. פארן זומער האָט די קאָמונע איינגעפֿאַרדנט 5-6 קולטור-״ווילאָקעס״ אין געגנט. אין דעזשניאָוקע האָט דער דראַמקרייז פֿון ״איקאַר״ געוויזן 8 פֿאַרשטעלונגען אין מעשעכ פֿון 1930 יאָר. צוזאמען מיט ״טיכאַקעאַנסקי אַקטיאָבער״ זיינען דורכגעפֿירט געוואָרן עטלעכע אינ-טערנאַציאָנאַלע אָוונטן.

מע דארף אונטערשטרייכן די גרויסע הילף סײַ מאַטעריעלע, סײַ כאַווערישע, וואָס די קאָמונע האָט באַקומען מיטאַד די שכינעסדיקע סאָוירטן. דידאָזיקע סאָוירטן באַמיען זיך מיט אלע מיטלען שטיצן די יונגע כאַוויירן.

אין יאָר 1930 האָט זיך אין צוזאַמענהאַנג מיט די שווערע אַרבעט-באַדינגונגען און מיטן אָפּפֿאַלן פֿון די אלטע קאָמונאַרן (ווי זיינען געפֿאַרן זיך לערנען) באַמערקט אַ געוויסע געפֿאַלנקייט. זיינען דעמלט געקומען די כאַוויירן פֿון פֿאַקראָוקער מילכ-און גערטנער-סאָוירט און געהאַלפֿן זיי מיט ראַט און טאַט, געמוטיקט און גערופן צו אויסגעהאַלטנקייט. איצט דערמאָנען די קאָמונאַרן מיט דאַנק דעם כ' בערעזניצקי (דירעקטער פֿון סאָוירט), וואָס האַלט נאָך איצט אַן ענגע פֿאַרבינדונג מיט דער קאָמונע. דערדאָזיקער סאָוירט פֿלעגט אַרויסגעבן טשוועקעס, ראַמען, טירן, גלאָז, אײַזן, בלעכ, אינווענטאַר צו גערטנערן, שטיינער און פֿראָדוקטן, אפֿילע ליינען מוזיקאַלישע אינסטרומענטן אפּ אַ יאָנטעו. די לעצטע צײַט האָט דער סאָוירט צוגעזאָגט אַרויס-געבן עטלעכע פֿערד פֿון דעם טראַנספֿאָרט, וואָס ער דארף אינגליכן באַקומען.

הילף דער קאָמונע ווײַזט אַרויס דער יונגער סאָוירט, ״סווינאָוואָד״ אפּ דער סטאַנציע וואָלפֿאַטשיעווקע. דאָרטיקע כאַוויירן קומען אָפט אין דער קאָמונע און פֿאַרקערט. מע בײַט זיך מיט דערפֿאַרונג, מע לערנט באַם סאָוירט, ווי אַרומצוגיין אַרום כאַוויירן. ״סווינאָוואָד״ האָט צוגעזאָגט איינפֿאַרדענען אַ ספּעציעלען זונטיקניק לעטיוועס דער קאָמונע. צום 3-יאָריקן יובֿיליי האָט ער צוגעטראָגן אַ רויטע פֿאַגל.

אויסער דעם האַלט די קאָמונע אַ פֿאַרבינדונג מיט פֿאַרשידענע אָרגאַניזאַציעס, שעפֿן און אונטערשעפֿן. די שעפֿן פֿון דער קאָמונע ״איקאַר״ זיינען דער אָרטקאָם פֿון ווייטמיזרעכדיקן קאַנט-אויספֿירקאָם, די כאַבאַראָווסקער לענין-שול, דער ווייט-מיזרעכדיקער פיזקולטור-טעכניקום, ווייטמיזרעכדיקע געזונט-אַפּטיילונג און אַנד. אונטערשעפֿן אַ רויטאַרמיישע אוטאָ-ראַטע, רויטע אַמורער טייכ-פֿלאַטיליע. די פֿאַרבינדונג מיט די שעפֿן האָט זיך אויסגעדריקט אין אַ שריפטלעכער קאָרעספֿאָנדענץ דורך בריוו און אין פֿראַקטישער הילף, וואָס די קאָמונע באַקומט באַ זיי, ווי ווירט-שאַפֿטלעכע, אזוי קולטורעלע.

אין פֿרילינג 1930 האָט די כאַבאַראָווסקער לענין-שול געשיקט אין קאָמונע אַ בריגאַדע פֿון 23 מענטשן אפּ העלפֿן דורכפֿירן די פֿאַרזיי-קאַמפֿאַניע, וואָס האָט זיך שטאַרק גענייטיקט אין אַרבעט-הענט. דער אָרטקאָם פֿון קאַנט-אויספֿירקאָם האָט געשענקט אַ ראַדיאָ-אָפּגעמער מיט אַ הויכ-ריידער און אַ רויטאַרמייער פֿון דער אונטערשעפֿ-ראַטע האָט די ראַדיאָ איינגעשטעלט. אפּ די רעוואָליוציאָנערע יאָנטיוויט בײַטן זיך די קאָמונע און די שעפֿן מיט דעלעגאַציעס. אפּן יאָריקן יובֿיליי פֿון דער ווייטמיזרעכדיקער רויטפֿאַניקער רויטער אַרמיי, אפּן ערשטן מײַ, אַקטיאָבער-יאָנטעו האָבן די קאָמונאַרן געשיקט דעלעגאַציעס צו די רויטאַרמייער, און די רויטאַרמייער-דעלעגאַציעס מיט פֿאַרטרגער אין דער קאָמונע. אפּ דער פֿייערונג פֿון 13-טן יאָר-

טאָג פֿונ אַקטיאבער-רעוואָלוציע זײַנען געקומען אין „איקאַר“ אסאך געסט: פאָר-
שטייער פֿונ דער אונטערשעפיקער אוטאָ-דראַטע, פֿונ קאנט-אויספירקאַמ, א דאָקטויר-
רימ-בריגאדע (פֿונ קאנטישן געזונט-אַפטייל), וואָס האָט דורכגעפירט א מעדיצינישן
אונטערזוכ פֿונ די קאָמונארן. אין יאָרטאָג פֿונ דער ווייטמיזרעכדיקער רויטפאָניקער
ארמיי האָט די קאָמונע אונטערגעטראַגן דער אונטערשעפֿ-דראַטע מאטאַנעס. אויסער
דעם ווערט געהאלטן א פארבינדונג מיט די מאטראָסן פֿונ נ-ער מאָניטאָר פֿונ אמורע-
פּלאַטייע, מיט וועלכער מע שרייבט זיך דורכ אונ מע טיילט זיך מיט דער ארבעט-
דערפֿאַרונג.

אין בריוו פֿונ 9-טן אפרעל 1931 י. (אין צוזאמענהאנג מיטן 3-יאָריקן יוביליי
פֿונ „איקאַר“) שרייבט די מאטראָסן פֿונ דערדאָזיקער פּלאַטייע:

„מיר באגריסן אייך מיטן יוביליי. מיר זײַנען פעסט איבערצייגט, אז איר
וועט אויספֿירן דעם 3-טן אנטשיידנדיקן יאָר פֿונ פינפֿיאָר-פֿלאַן. אין אייער
ארבעט זײַנען אָן סאָפֿעק פֿאַראַן גרויסע דערגרייכונגען. ליידער, קאַנען מיר
ניט נעמען קיין לעבעדיקן אָנטייל אין אייער יאָנטעוו. מיר זײַנען פֿאַרנומען
מיטן פֿאַרענדיקן דעם רעמאָנט פֿונ די שיפֿן און מיר זײַנען געצווינגען זיך
באנוגענען מיט א בריוו. אייער יאָר-טאָג פֿאַלט צונויפֿ פֿונקט מיט דער צייט,
ווען מיר פֿאַרענדיקן דעם קאפיטאַלן רעמאָנט פֿונ אונדזער שיפֿ. און איר
דארפט, פֿונקט ווי מיר, א רוק טאָג פֿאַרויס אייערע דעראַבערונגען, וואָס
זײַנען ניט לייכט אָנגעקומען. אייער יוביליי דארף נאָך מער פֿאַרשטאַרקן
אייער ענטוואָרט, אייער ענערגיע אפֿ צו באקעמפֿן אלע שוועריקייטן, וואָס
באגעגענען זיך אפֿן וועג פֿונ פֿאַנאנדערוויקלען די סאָציאַליסטישע בוינג און
דער לאנדווירטשאפט. אייער קאָמונע איז דער קומענדיקער גיגאַנט פֿונ ווייטן
מיזרעכ, און איר, קאָמונארן, זײַט די עמבראָנען פֿונ דער גרויסער סאָציאַ-
ליסטישער זאַכ“...

פֿונ בריוו דרינגט א מוט־רופֿ פֿונ די רויטע מאטראָסן צו די קעמפֿנדיקע קאָמו-
נארן, א סימפּאטיע-אויסדרוק אפֿן באָדן פֿונ אינטערנאַציאָנאַלער פּראָלעטאַרישער
סאָלידאַרישקייט.

ווייטער דערציילט די פּלאַטיילצעס וועגן זייער אייגענעם לעבן:

„... די ווינטער-לימודים האָבן זיך געענדיקט. מיר הייבן אָן איבערבויען
אונדזער ארבעט און לערע אפֿן זומער-פֿעריאָד. די אופגאבן, וואָס די קאָמאַנדע
האָט אונז געשטעלט, וועלן מיר מיט קאָוועד אויספֿירן. אונדזער מאָניטאָר
האָבן מיר געענדיקט רעמאָנטירן 15 טעג פֿאַרן טערמינ. בא אַזעלכע טעמפֿן
טאָר מען ניט פֿאַרבייגיין דעם סאָציעוועט און שלאָגלעריי, וואָס אפֿ זייער
יעסאָד האָבן מיר איבערגעיאָגט אונדזערע פֿאַרפֿליכטונגען... אפֿן אטענטאט פֿונ
סאַטאָ אפֿן כ' אניקייעוו אין יאפּאַן¹), אפֿ די פּראָוואקאציעס וועגן „צוואנג
ארבעט“ און אזוי ווייטער—וועלן מיר ענטפֿערן מיט פֿאַרבעסערן די מיליטער-
רישע צוגרייטונג און דערלערנען די מיליטערישע טעכניק, קעדיי באמ ערשטן

¹) אין יענער צייט האָבן די יאַפּאַנישע אימפּעריאַליסטן געמאַכט אן אטענטאט אפֿן סאָוועטישן
פּאַרשטייער אניקייעוו.

רזף פון אונדזער פארטיי און מאכט ארויסטרעטן פארטיידיקן די פרידלעכע
ארבעט פון פראלעטארישן פאקטערלאנד... שרייבט, צי זייט איר גרייט צו דער
פארזייקאמפאניע, וואָס פאר א דערגרייכונגען זיינען פארגעקומען אין דער
לעצטער צייט אין אייער ווירטשאפט, ווי איז די לאגע מיט די פאליטישע
לימודים, מיט מיליטערישער צוגרייטונג, ווי וואקסט אייער קאמונע—אלע גענוי
און וואָס שנעלער..."

מיר האָבן אלע אויסגערעכנט די פארבינדונגען אין די גרענעצן פון ווייטן מיר-
רעכ. מע דארף אָבער געדענקען, אז די קאמונע געפינט זיך אין א שטענדיקער
פארבינדונג מיט איר געוועזענע היימלאנד וויסרוסלאנד, מיט אוקראינע און אויב
מיט אמעריקע, טראָגנדיק דעם נאָמען פון דער דאָרטיקער יידישער ארבעטער-אָרגאַ-
ניזאציע „איקאָר". די קאמונע באקומט בריוו פון שולן און פיאָנער-אַטריאדן פון
וויסרוסלאנד. אין מארט 1931 י. איז דערהאלטן געוואָרן, צום ביישפיל, פאָלגנדיקער
בריוו פון מינסק (געשריבן אפ דער וויסרוסישער שפראך):

„טייערע כאוויירים איקאָרצעס!

מיר, שילער פון 32-טער פאבריק-אויסגאנגער 7-יאָריקער שול פון שטאָט
מינסק, האָבן אָרגאניזירט צוזאמען מיט דער 17-טער שול א קעמערל „געזערה",
וואָס באשטייט פון 671 מיטגלידער. מיר פארשטייען דעם נוצן פון דערדאָזי-
קער אָרגאניזאציע, וואָס העלפט די ארבעטנדיקע פון דער יידישער נאציאָנאַל-
ליטעט, וועלכע האָבן באוויזן, אז זיי זיינען פייַק צו ארבעטן פונקט ווי איר
דערע נאציאָנאַליטעטן. מיר ווילן איינשטעלן מיט אייך א פארבינדונג, קעדי
מיר זאָלן זיי באקאנט מיט די באדינגונגען פון אייער לעבן און ארבעט.
אויסער דעם ווילן מיר זיך דערוויסן, ווי איר אפ וואָס פאר איר אויפן מיר
קאָנען אייך העלפן. אונדזער הארצלעכער ברודערלעכער גרוס.
די 32-טע פאבריק-אויסגאנגער שול."

דערפֿ האָבן די קאמונארן אויב געענטפערט מיט א בריוו, אין וועלכן זיי האָבן
באקאנט געמאכט וועגן צושטאנד פון זייער ווירטשאפט, לעבן און ארבעט.
אויסער דעם ווערט אונטערגעהאלטן א שטענדיקע פארבינדונג מיט ניי-פאָלסטאוו-
קער לאנדווירטשאפטלעכע אינסטיטוט, מיט דער קרעמענטשוגער פראָפּשול און אנד.
די קאמונארן, וואָס לערנען זיך אין פארשיידענע שולן אפן ווייטן מיזורעכ, אין
מיביר און אנדערע ערטער פון פארבאנד, אינטערעסירן זיך מיט יעדער נייע, וואָס
קומט פאַר אין דער קאמונע. גענוג איבערצוליינען די בריוו פון די קאמונארן, וואָס
זיינען אוועקגעפאָרן אין די פארשיידענע שולן, ווי זיי זיינען מיט טויזנטער פעדעס
פארבונדן מיט דער קאמונע, ווי זיי פרעגן זיך אָן וועגן יעדער קלייניקייט, יעדע
ענדערונג, וואָס קומט פאַר אין „איקאָר".

אין צוזאמענהאנג מיטן 3-יאָריקן יוביליי פון זייער באלייבטן „איקאָר" האָבן זיי
געשיקט ספעציעלע בריוו און באגריכונגען. אָט, אשטייגער, שרייבט כ' שאפיראָ
(געוועזענער פאָרויזער, איצט סטודענט פון ביראָבידזשאנער יידישן טעכניקום פאר
סאָציאַליסטישער לאנדווירטשאפט):

„... טייערע כאוויירים! אויסנוצנדיק די פרייע צייט פון לימודים, האָבן אייך

באשלאסן אָנשרייבן איינע עמלעכע ווערטער. אָט בין איך געקומען אין טעכ-
ניקום... דעם טאָג, ווען איך בין צוגעגאנגען צום ברעט אָנשרייבן א דיקטאנט,
וועל איך קיינמאל נישט פארגעסן. שווער געווען צו באנעמען עס. כ' בין 2 טעג
אומגעגאנגען ווי א מעשוגענער. מיר האָט זיך אלץ געדאכט, אז איך בין גע-
קומען נישט לערנען זיך, נאָר קויפן בעהיימעס פאר דער קאָמונע. סאָפּקאָלסטאָפּ
האָב איך זיך צוגעוויינט, גענומען זיך צו דער ארבעט און איצט פארשטיי איך
שוין עפעס... איך ווייס, אז אויב איך האָב באשלאסן לערנען זיך, מוז איך
זיין גרייט אפ אלץ. איך בעט אייך, נאָכן דערהאלטן דעם בריוו, טייקעפּ אָן-
שרייבן, וואָס הערט זיך אין דער קאָמונע. אָ, ווען איר וואָלט געפילט, ווי
איך אינטערעסיר זיך מיט דער קאָמונע!"

א צווייטער קאָמונאר (ראָגנינסקי) שרייבט:

"כ' וועל אָנהייבן פון דעם, וואָס די גאנצע צייט פון מיין געפינען זיך
אין טעכניקום בין איך אין א געהיבענער שטימונג, וואָס איז בא מיר נישט
אלעמאל געווען אין טיכאָנקע אָדער קאָמונע. צי געדענקט איר, אז דאָס איינ-
ציקע, וואָס האָט מיר אָפּגעהאלטן פון פאָרן לערנען זיך ערגעץ, איז געווען
די מוירע, אז כ' וועל נישט פארמאָגן די נייטיקע זיצפייקייט און כ' וועל סאָפּ-
קאָלסטאָפּ מוזן אנטלויפן. נאָר ווי עס זעט אויס, האָב איך א גרויסן טאָעס
געהאט... דער טעכניקום איז א נייער און געפינט זיך אין ביראָבידזשאנער
באדינגונגען, נאָר דאָך מוז איך אייך זאָגן, אז איך האָב אסאך באוויזן. 5 שט
לערנען מיר זיך אין טעכניקום און 3 שט אין די מעכאנישע ווארשטאטן, ווי
די לימודים גייען דורך זייער לעבעדיק. מיר באקומען א סטיפענדיע 45 רובל
א כוידעש. פון דער סומע גייט אראָפּ 30 רובל אפ עסן. מע שפּיזט אונדז
3 מאל א טאָג..."

און אויך פון אירקוטסק, אין דאָרטיקן לאנדווירטשאפטלעכן טעכניקום קלאַפּט
דאָס הארץ פון די קאָמונארן, וואָס שמידן דאָרטן אויס זייער קענטעניש און דער-
פאָרונג פאר דער גרויסער זאך, וואָס די קאָמונארן האָבן אָנגעהויבן.

כ' קוסטאנאָוויטש, איינער פון די ערשטע פּיאָנערן, באגריסט די קאָמונע אפן
פאָלגנדיקן אויפן:

"... 3 יאָר אָנגעשטרענגטע ארבעט האָבן צעקלאַפּט אלע סקעפטיקער,
וועלכע האָבן געהאלטן, אז די קאָמונע וועט זיך אינגאנצן צעפאלן. דער וועג,
וועלכן די קאָמונע איז דורכגעגאנגען, איז פארבונדן מיט דער געשיכטע פון
ביראָבידזשאן. אלע געדענקען מיר דעם יאָר 1928—די טיבירער פעסט, דעוויג-
טעריע, פארפלייצונג. מיר געדענקען אויך די ערשטע כאדאָשים פון אונדזער
געפינען זיך אפן דזשעניאָווער פרוו-פעלד. מיר געדענקען אונדזערע "שפא-
צירן" צום באלעגוף באלאגאנסקי, קעדיי צו ארויסצובאקומען ברויט און קאד-
טאָפּל, און ער האָט פון אונדז געריסן א דרייפאכיקן פרייז. מיר געדענקען
דאָס קאָרטשעווען אָן א שטיקל ברויט, דעם פארפלייצטן היי-שניט אפן ברעג

טונגוסקע. מיר געדענקען אבער אויך די ערשטע פריידיקע טעג. די ארבעט פון דער קאמונע האָט געצווונגען ארומזען זיך די צוריקלויפנדיקע סקעפטי-קער. זי וועט אין דער צוקונפט זיין א מוסטער דערפון, ווי מע דארף פעסט אויסטראָגן אלע שוועריקייטן. גוואלדיק גרויס זינען די אופגאבן פון דער קאמונע, וואָס פאלן צונויף מיטן דריטן אַנטשיידנדיקן יאָר פון פינפֿיג-פֿלאַן. דאָס לאנד גייט מיט גיגאנטישע טריט פאָרויס. די פארטיי און סאָוועטנמאכט פארניכטן דעם באלעגופנטום ווי א קלאס אפן יעסאָד פון דורכויסקער קאָ-לעקטיוויזאציע. דער קלאסנקאמפ אין דאָרף פארשארפט זיך. און אינעם דאָ-זיקן קאמפ דארף די קאמונע זיין פילבאר און דורכפירן אלע דירעקטיוון פון פארטיי און סאָוועטנמאכט. גיט ווייניקער וויכטיק איז פאר דער קאמונע דורכפירן דעם צווייטן באַלשעוויסטשן פּרילינג, וועלכער דארף זיך אויסדריקן אינעם דער צוגרייטונג צום פארזיי. דער פארזיי מוז ווערן דורכגעפירט לויטן לענינישן מעטאָד פון סאָציעוועט און שלאָגלעריי. אויסער דעם דארף די קאָ-מונע אלס פיצוכטלעכערישע הייַז לייזן אויך די פיטער-פראגע, ווי דער הויפט-יונג פון איר ווירטשאפט.

דידאָזיקע אלע שווערע אופגאבן וועט די קאמונע אפ ווייטער אויספילן, פונקט ווי זי האָט זיי אויסגעפילט ביזן היינטיקן טאָג. טראָט נאָך טראָט, און דער רייזן וועט ווערן באזיגט. אונטערן צייכן פון אייניקייט און מאָנאָליט-קייט וועט די קאמונע אונטער דער אָנפירונג פון דער פארטיי אומאָפּנייגלעך אויספילן אלע אופגאבן, וואָס זינען אפ איר ארופגעלייגט געוואָרן. קאָוועד די בויער פון ביראָבידזשאן!

זומער 1930 י. האָט די קאמונע באזוכט א גרופע רעזשיסאָרן פון א סאָוועטישער קינאָ-געזעלשאפט און צוגעזאָגט איינשליסן די קאמונע אין דער פילם „ביראָבידזשאן“ וואָס ווערט צוגעגרייט. צוזאמען מיט זיי איז אויך געווען אן אמעריקאנער זשורנאָ-ליסט. אָפּט קומען אין דער קאמונע פאראנטוואָרטלעכע טוער פון ביראָבידזשאנער געזעלד, פון כאבאראָווסקער קאמערד, מאַסקווער כאוויירימ, וואָס מונטערן און וועקן. דער מאַסקווער „געזעלד“ האָט אויסגעטיילט פאר דער קאמונע א פאָנד אפן נאָ-מען אוראָמ רייזן. אָבער נאָך דעם, ווי אוראָמ רייזן האָט פאראטן די רעוואָליר-ציאָנערע זאך, האָבן די איקאָרצעס צונעשיקט א בריוו, אין וועלכן זיי האָבן גע-בעטן ענדערן דעם נאָמען פון פאָנד אפן נאָמען פון דער קאמוניסטישער צייטונג „פרייהייט“. דער מאַסקווער „געזעלד“ האָט פון דעמדאָזיקן פאָנד איינגעקויפט א ביכ-ליאַטעק און געשיקט דער קאמונע.

נייער לעבן, נייער שטייגער.

ס'פארשטייט זיך, אז דער נייער לעבנסשטייגער פארנעמט איינעם פון די וויכ-טיקסטע ערטער אין קאמוניסטישן לעבן פון די איקאָרצעס. די בעשוטפעסדיקע אינ-טערעסן גייען ארויס ווייטער פון די בלויזע ווירטשאפטלעכע ראמען און טראָגן זיך איבער אפן בעשוטפעסדיקן געברויך, שפייזונג און קאמונאלער באזאָרנונג. יעדער

קאָמונאר פילט זיך ווי א מיטגליד פון איינ מישפּאָכע, פון איינ ברידערלעכע קאָ-
לעקטיוו. ווערט עמיצער קראנק, זאָרג אלע יאטנ; טרעפט זיך עפעס א געשעעניש,
זינענ אלע אינ קורס פון דער זאך. אפ די יאָנטויווימ פון דער קאָמונע פאָרג זיך
צונויפ אסאך אירע נעוועזענע מיטגלידער אונ מע איז צופרידן, וואָס מע קאָן זיך
פרייע צוזאמענ—די פרייד פון קאָלעקטיווער ארבעט אונ סאָציאַליסטישע ניצאָכע.

דאָ דארפ מענ זאָגן, אז עס זינענ נאָך ניטאָ אלע באדינגונגען פאר נאָרמאלע
לעבנ-שטייגער פון די קאָמונארן. ערשטנס, מאַנגל אינ ווינונגענ. די קאָמונארן איז
די ערשטע צייט אויסגעקומענ לעבנ זייער ענג, צו 4—5 מענטשן אינ א קליינעם
צימערל. אינ יאָר 1930, ווענ עס איז אויסגעבויט געוואָרן דאָס נייע הויז, האָט זיך
דער ווינונג-שעטעכ פארברייטערט, אָבער בלויז אפ א קורצער צייט, ווייל דער נייטער
שטראָם איבערוואַנדערער האָט ניט בלויז פארנומענ דעם פריערדיקן ווינונג-שעטעכ,
נאָר האָט אויך פארכאפט די נייע קאָמונאלע געביידעס (קלוב, בעקעריי).

אפ צו רעגולירן דידאָזיקע פראגע האָט די פארוואלטונג פון „איקאָר“ געשאפן
א ספעציעלע ווינונג-קאָמיטע פון 3 מענטשן. די אופגאבע פון דער קאָמיטע איז
אופזוכן ערטער, צוגרייטן בעטלעך פאר די נייע איבערוואַנדערער, באַזאָרגן זיי מיט
די נייטיקע זאכן, אָרגאניזירן א באָד אונ ד. גל. ביכלאל פילט זי אויט די ראלע
פון א בריגאדע אפ אופנעמענ איבערוואַנדערער. די אלטע קאָמונארן קומט אויט
איינקוועטשן זיך אונ אריינעמענ די ניי-געקומענע.

צווייטנס, די שפייז-פראגע. די קאָמונארן האָבן ניט קיין שום זאָרג פאר שפייז
אונ קליידונג. אפ צו באדינענ זיך מיט אינדוסטריעלע סכוירעס האָט זיך געעפנט אינ
„איקאָר“ א קאָאָפּעראטיווע קראָם, ווי אן אָפטייל פון ביראָבידזשאנער ריגערונג-
פארבאָנד, וועלכער שטעלט צו די איקאָרצעס אינדוסטריעלע סכוירעס, אויך דעפיי-
ציטע סכוירעס. פאר א קאָאָפּעראציע-טוער איז ארויסגערוקט געוואָרן א קאָמונאר.
דריי מאָל א טאָג באקומענ די קאָמונארן עסן אינ דער געזעלשאפטלעכער קיך, וואָס
איז אינ אפרעל 1931 פארוואנדלט געוואָרן אינ א שיינעם עס-זאל, די קיך איז ניט
ערגער אפילע פון גרויס-שטאָטישע קיכן.

אינמיטן אפרעל זינענ טעגלעך דורכגעגאנגענ דורכ דער קיך איבער 100 מענטשן.
נאציט איז מענ אריבער אפן מעטאָד פון טאלאָנעס), פון זיי דארפ מענ רעכענענ
אן ערעכ 70 קאָמונארן, 25 בוי-ארבעטער, סאָפ אפרעל האָט שוין די קיך באדינט
ביז 90 קאָמונארן אונ ביכלאל שטייגט זייער צאָל.

מירן אויסרעכענענ די געריכטן, וואָס מע האָט דערלאנגט די קאָמונארן אָנהייב
יאָר 1931. פרישטיק: זופ מיט גרויפן, קארטאָפּל, קעז, טוואָרעכ, האָניק, מילכ. מיטיק
פון 2 געריכטן: זופן, קאשעס, קארטאָפּל, זעלטענער רינדן, כאַזער-אָדער שעפטן-
פלייש, קרויט, „קעטא“, געזאלצענע אונ ניטגעזאלצענע פיש. אָונטברויט: קארטאָפּל,
האָניק, קעז. כוז דעמ-טיי, מילכ אומבאגערענעצט. וואסער אינ קיך ווערט צוגעשטעלט
דורכ די ספעציעלע וואסערפירער-קאָמונארן, וואָס ווערן באשטימט דורכ ווירט-
שאפט-פארוואלטער. בא דער ארבעט זינענ באשעפטיקט 2 מענטשן; עס קומט זיי
אויט טעגלעך אויסשעפן פון געדעקטן ברונעם אן ערעכ 600 עמערס (אָדער 120
בידאָנעס).

ווי שוין פריער געזאגט, איז יעדערער פארינטערעסירט מיטן לעבן פון די כא-
ווירים, מע איז אַנפֿאַרמירט וועגן יעדן ניואנס אינעם כאווערס לעבן. אז א יאט,
צ. ב., קווענקלט זיך צופיל מיטן „פארשריבן זיך“ מיט א כאווערטע, וואָס ער האָט
זי אינאויג, דערגייט מען דער פאָר אזוי די יאָרן, מע רופט זיי אָפּט אזוי לאנג
„כאַסנ-קאלע“, ביז ביידע מוזן זיך סאַפּקאַלסאַפּ אנטשליסן, מיט 2 יאָר צוריק האָט
די פארוואלטונג ארויסגעגעבן א פרעמיע 100 רובל איין קאָמונאר, וואָס האָט זיך
דער ערשטער פארשריבן (מיט א רוסישער קאָמונארקע). איצט איז שוין דער מיטל
ניט גייטיק, ווייל ביז איצט האָט זיך שוין ניט איין קאָמונאר און קאָמונארקע פארע-
גיסטירט אין דאָרפסאָוועט. שוין פאראן 2 קליינע „איקאָרלעכ“ אין דער קאָמונע
(ראָזע און וואלדלען — ראָזע ליוקסעמבורג און וואלדימיר לענין). מע האָט איינגע-
אָרדנט עטלעכע „אַקטיאבריעס“.

באזונדערס דארף מען זיך אָפּשטעלן אפּ די רוסישע קאָמונארקעס (רוסישע קאָ-
מונארן זיינען אין „איקאָר“ ניטאָ), וואָס געפינען זיך שוין א לענגערע צייט צווישן
די יידישע יאטן. דאָ זיינען ס'ראָו דאָרפישע מיידלעך, וואָס האָבן אין דער „טעטל-
דיקער ראשיגירטקייט“ פון די געקומענע קאָמונארן אריינגעבראכט א היפשע דאָזע
פראַסטקייט און דאָרפישקייט. זיי האָבן זיך אזוי גוט איינגעלעבט, די דאָזיקע רוסישע
מיידלעך, אז זיי טראכטן גאָרניט פארלאָזן די קאָמונע. אָט איז א בילד פון היינטיקן
זומער: מיט א קליין פעקעלע אונטערן אָרעם איז געקומען א מיידל. זי איז געווען
פון רוסישער נאציאָנאליטעט. געזעצט זיך אפּן טרעפּל פון צוזאמענוווינונג, האָט זי,
אראָפּלאָזנדיק דעם יאָפּ אונטערגעשאַרענע פלאקסענע האָר, שטיל ארויסגערעדט.
— איך בין געקומען צו אייך.

זי האָט אופגעהויבן איר נאָך קינדערשן פאָנעם און זיך געבעטן:

— נעמט מיך צו, נעמט מיך צו.

די יאטן האָבן באש אָסן צונעמען. זיי האָט געזאָגט, וואָס א רוסישע מיידל פון
די ארומיקע דערפער איז געקומען לעבן אין דער קאָמונע. מע האָט זי גערופן צום
טיש. זי האָט זיך פארשריבן. אינא מינוט ארום איז דאָס מיידל אוועק אין צימער,
האָט אוועקגעלייגט דאָס קלומעקל און באלד גענומען איבערבעטן די „איינליק-פאר-
בעטע בעטלעך, זי האָט עס געטאָן אזוי רויק און געווינט, פונקט ווי זי וואָלט שוין
אָפּגעלעבט אין דער קאָמונע א היפשע צייט. אז זי האָט געענדיקט, האָט זי זיך גע-
נומען אופראמען די צימערן, דערנאָך אוועק אפּן הויפּ, אופגעזוכט די וועשערין און
גענומען העלפּן די מיידלעך וואשן. אירע בלויע אויגן האָבן אזוי מאָדנע געלויכטן.
פארגאכט זיינען געקומען אירע עלטערן פון שכינעסדיקן דאָרף. זיי האָבן זי
גערופן צוריק אהיים. זי האָט זיך געשטעלט אינמיטן הויפּ און האָט זיך מיט א הארצ-
רייסנדיקן קאָל צעיאָמערט.

— גיין, גיין, כ'ווער שוין אהיים גיין!

איר איז דערעסן געזאָרן דאָס ענגע פארקאָפּטשעטע שטיבל און שטענדיקע
קריגערין. ס'איז דאָרטן אומעטיק. ס'וויילט זיך זיין צווישן פריילעכע יאטן, צווישן
„אייגענע“, האָט זי געזאָגט און איז פארבליבן אין דער קאָמונע.
אָט אזעלכע פאקטן זיינען ניט קיין איינצלנע בא די קאָמונארן. אלע פילן זיך
דאָ טאקע ווי אייגענע. ווען ווינטער איז קראנק געוואָרן א רוסישער פויער, האָבן

די יידישע מיידלעך געוואכט באמ קראנקנס בעט און ניט אָפּגעטראָטן פון אימ, ביז
 ער איז געזונט געוואָרן.
 דערפאר איז שוין די באציונג צו אונטערזיכער, פוסטעפאסניקעס און שעדיקער—
 גאָר אַן אנדערע. עס גיסן זיך אריין פארשיידענע עלעמענטן אין די קאָמונארישע
 רייען. די אונטערזיכטישע טיפן פליסן בעמיילע אָפּ. עס בלייבן יענע, וואָס זיינען
 פייק איבערגעקאכט צו ווערן אין קאָלעקטיוויסטישן קעסל פון דער קאָמונע. צווישן

ווי מע שפּיזט די קעלבלעך.

די פריער-געקומענע קאָמונע-מיטגלידער געפינען זיך אויך קינדער פון געוועזענע
 קרעמער און קלייקוידעש, נאָר זיי האָבן איצט קיין שייכעס ניט צו זייערע עלטערן.
 אָבער די פוילער א. ד. ג. ווערן טייקעט מיטן קאָמונארישן כּוּש דעמאסקירט און
 אויסגעשלאָסן. „מיר דארפן ארבעטער, ניט קיין פוסטעפאסניקעס, — דערקלערן די
 איקאָרצעס, — מיר דארפן מענטשן איבערגעגעבענע צו דער ווירטשאפט.“ פאר די
 לעצטע יאָרן זיינען טאקע געווען ניט איינצולענע אזעלכע טויגעניכצן, וואָס זיינען
 דערווייטערט געוואָרן. ווי געבראָכן פילט זיך יעדער ערלעכער קאָמונאר, ווען ער
 טוט עפעס א טאט קעגן די אינטערעסן פון קאָלעקטיוו און מוז דערפאר ענטפערן.
 צו דעם צוועק עקוויסירט א כאוויירימ-געריכט, וואָס באשטייט פון איין ריכטער
 און צוויי בייזער (אינגאנצן זיינען פאראן 13 בייזער, וואָס בלייבן זיך לויט דער

דיי). דער געריכט האָט אַן אויטאָריטעט באַ די כאַוויירימ. אינ אַנדערע פּאַלנ מיט-
פּעט די פּאַרזאַלמאָנג אליינ. אַ געזעלשאַפּטלעכער פּאַרזאַלמאָנג ווירקט שטאַרק אַפּ די
קאָמונאַרדן, אַפּ זייערע מייסימ און אַרויסטרעטונגען.

אַנדערע געקומענע געסט, דעריקער פּונ דער גרויסער שטאַט, האָבן אָפּט פּאַריבל
אַפּ דער נייטאַקוראַטנער קליידונג פּונ די קאָמונאַרדן. מע פּאַרגעסט, אַז די טאַגטעג-
לעכע אַרבעט אינ דער קאָמונע איז פּאַרבונדן מיט גיינ אַרומ פּי, קריכן אינ בלאַטעס,
אינ רעגנס, אינ אומריינקייט. עס איז אזוי אויך גענוג העלדישקייט יאָגן זיך אינ
גרויסן פּראָסט און ברענענדיקער היץ אינ צעריסענע שטיוול אָדער צעריסענע העמדל
איבער קאָרטשעט נאָך אַ בעהיימע אַפּ דער פּאַשע, צי שפּרינגען ביז האַלדז אינ די
שטייענדיקע וואַסערן פּונ קאָמונאַרישן הויפּ. דערפאַר, אַז עס קומט אַ יאָנטעוו,
אַ יוביליי, וואַרפּט מען אַראָפּ פּונ זיך די אַרבעט-בעגאָדיר, דער ראַזירער (אויך
אַ קאָמונאַרד, וואָס ווערט דאַמלסט באַפּרייט פּונ אַנדערע קאָמונאַרישע אַרבעטן),
גאָלט אָפּ אַפּ אַ ריינ, פּאַריקמאַכערישן אויפּן, מע נעמט אַרויס פּונ די קעסטלעך
די פּאַריכטע שייך און קליידער, וואָס דער קאָמונאַרישער שוּסטער און שניידער
האָבן אייליק צורעכט געמאַכט, און מע פּוצט זיך אינ די פּרויענ-צימערן ביז אָנגע-
פּראָפט. די באַכערימ זיצן און „סוכאַרעווענ“¹, אַנדערע ליינענע אַ ביכל פּונ דער
קאָמונאַרישער ביבליאָטעק. ערגער איז דאָס, וואָס צוליב מאַנגל אינ דירעס איז נייטאַ
וואָ צו ליינענע דעם בוך. דער ליינענאַל און דער קלוב זיינען אָנהייב 1931 יאָר
געווען פּאַרנומען מיט איבערוואַנדערער, פּונאַנהייב זיינען זיי געווען צעוויפּלע-
קחעטשט אַפּ די שטאַלע בעטלעך אינזינעם מיט די פּריער-געקומענע קאָמונאַרדן. ערשט
פּונ מיינכילדעש איז געוואָרן געראַמער אינ צוזאַמענהאַנג מיטן בוינע אַ ניי הויז.
עס זיינען אויך אָנגענומען געוואָרן מיטלען אַפּ באַנינען דעם ליינענאַל.

אינ דערזעלבער צייט האָט זיך געעפּנט אינ דער קאָמונע אַ מעדיצינישער קאַבי-
נעט, וואָס ווערט באַדינט דורך אַ געהילפּ-מעדיקער—אַ כאַווערטע, וואָס האָט געענ-
דיקט דעם יידישן מעדיצינישן טעכניקום אינ הייסינ (אוקראַינע).

די קאָמונע האָט אויך געזאָרגט פאַר די קליינע קינדערס וועגן. קינדער זיינען שוין
פאַראַן אַ גאַנצ היפּשע צאָל. ערשטנס, קומען אָן געזינדן מיט קינדער (די צאָל גע-
זינדן האַלט זיך אינ צוזאַמענהאַנג מיט דער איבערוואַנדערונג אינ איינ פאַרגרעסערן).
צווייטנס, האָבן די אַמאָליקע באַכערימ באַוויזן שאַפּן זיך געזינדן. דריטנס, קומט
נאָך צו קליינוואַרן פּונ די אַרבעטער, וואָס זיינען באַשעפּטיקט באַ פאַרשיידענע
אַרבעטן אינ דער קאָמונע. אינ אַפרעל 1931 זיינען געווען 9 קינדער פּונ יאַסלע-
עלטער און זיבן פאַר דעם קינדער-פּלאַצ. די קאָמונע האָט דעלעגירט אַ כּ״טע—

¹ דער אויסדריק זאָל שטאַמען פּונ די וואַלעטשטיעוועקער קאַמפּן, וואָס די פאַרטיזאַנער און די
רויטבאַרדינער האָבן געפירט אינ די יאָרן 1920-1922 מיט די ווייטע גענעראַלן און די אימפּעריאַליסטן
אַפּן ווייטן מיוזעכ. די וואַלעטשטיעוועקער דאָרפּ-מיינלעך (ווי ביכלאַל די גאַנצע באַפעלקערונג) פלעגן סימ-
פאַטיווי די פאַרטיזאַנער און זיי ברענגען אלע טאָג פרישע סוכאַרעס; דאָס האָט זיך אזוי רעגולער
איבערגעקאָוערט, אַז ווען אַמאָל פלעגן די מיינלעך פאַרשעפּטיקן, פלעגן די פאַרטיזאַנער וויצלען
זיך: וווּ זיינען אונדזערע „סוכאַרעס“. פונדאנען איז דער באַגריפּ אוועק ווייט אַפּן ווייטן מיוזעכ ווי
אַ סינאָנים פּונ פאַרברענגען מיט אַ מיינלעך, פלייטעווען. אַנדערע האָבן אָבער דעם אויסדריק געהערט
אַסאך פריער פּונ יאָר 1920 און גראַדע אַפּ אַ גאַנצ גרויסער טעריטאָריע פּונ מיוזעכ-סיביר.

א קאָמונארקע אפ די קורסן פון קינדער-דערצייערנס קיין כאבארקאווסק. זי האָט זיך
שוין צוריקגעקערט און איז צוגעטראָטן צו אָרגאניזירן די יאסלעס, וואָס וועלן דער-
וויילע אריינעמען ביידע קאטעגאָריעס קינדער סײַ פון יאסליעס, סײַ פון די קינדער-
פלאַצ און וועלן זיך עפענען דעם 1-טן מײ. די עלטערע האָבן אפ א פארזאמלונג
באויליקט די יאסלעס און הייס באגריסט דעמדאָזיקן באשלוס פון ביראָבידזשאנער
רייָאָנישן בילד-אָפטייל.

די שטייגער-באדינונגען זיינען אין קאָמונע „איקאָר“ נאָך ווייט נישט קיין 100-
פראָצענטיקע. דאָס ווירקט אפן קולטור-מאצעוו, אפילע אפ דער ווירטשאפט. אָבער דאָך
איז איצט שוין בעסער ווי פריער. נישט אומזיסט האָט איינער אן אלטער קאָמונאר
דערקלערט: „אין פארגלייב מיט פאראיאָרן האָבן מיר אסאך דערגרייכט, מיר לעבן
אין בעסערע באדינונגען, עס פירט זיך א דיסקאָנט, עס איז געראמער און ריינער.“
אינזיכט ווערט פארטיק א נײַ הויז, עס בויט זיך דאָס סאָציאליסטיש שטעטל און מע
קאָן זײַן זיכער, אז אויב אפ דעמדאָזיקן „שמאָלן“ פראָנט פון דער קאָמונארישער
טעטיקייט וועט מען, דורך דער אָנשטרענגונג פון די שלאָגלער און אלע קאָמונארן.
ענדגילטיקט זיגן.

דער סאציאלער פאָנעם פֿונ „איקאָר“.

צום סאָפּ לאַמיר פֿרווונ אנאליזירן די סאציאל-עקאָנאָמישע לאַגע פֿונ דער קאָמונע. לאַמיר זען, וואָס פֿאַר אַ ענדערונגען זײַנען פֿאַרגעקומען אין דער באוועגונג פֿונ די קאָמונארן אין מעשעכ פֿונ איר דריי-יאָריקער עקזיסטענצ, צי האָט בעעמעס די קאָמונע איבערגעשטאַלצט אין קאָלעקטיוויסטישן קעסל און אַרײַנגעצויגט אין דער סאציאַליסטישער בוינונג די קאָמונארן, וואָס זײַנען אַהין אָנגעקומען. מע דאַרף געדענקן, און די איצטיקע צאָל (90) האָט די קאָמונע דערגרייכט דורך פֿאַרשיידענע פֿראַגן צעסן און ניט אלעמאָל גלייכאַרטיק: עס זײַנען געווען צופֿילט, אָבער אויך אָפּפֿלוס אין אַפרעל 1928 האָט די קאָמונע אָנגעצײלט כאַטאַקל 14 יאָטן, סאָפּ 12—1928, סאָפּ 25—1929, סאָפּ 49—1930, אין מאַרט 1931—45, ד. ה. עס איז פֿאַרגעקומען אַ פֿאַרגעסערונג. פֿאַקטיש איז אָבער ניט געווען אַזוי. אין מעשעכ פֿונ יאָר 1929 זײַנען צוגעקומען אַסאַך מער פֿונ 13 קאָמונארן אויך איז אין יאָר 1930 צוגעקומען ניט 24, נאָר אַ גרעסערע צאָל, נאָר יענע זײַנען אָפּגעפֿאַלן.

מיט דער הילף פֿונ אַן אנקעסע, האָט איז דורכגעפֿירט געוואָרן צווישן די קאָמונארן, איז געלונגען פֿעסטיצושטעלן די סיבעס פֿונ אָפּפֿלוס. עס באַקומט זיך אָט וואָס: ערשטנס, מעכאַנישע אַרײַמערשטעלונג און אויסשליסונגען. „איקאָר“ דאַרף האָבן פֿראַדוקטיווע מענטשן. עס געפֿייער זיך אנדערע, וואָס באַרעכטיקט ניט דעם צוטרוי צו זיך און מע. כּוּ ווי אַרײַמערשטעלונג. צווייטנס, דאָס צוריקפֿאַרן „אהיימ“. ד. ה. מערסטנטייל קײַן וויסנשאַפֿט און אַקראָניע. די דערשיינונג דער קלערט זיך (לויט די מאַטיווירונגען פֿון די אָפּגעפֿאַרענע) מיט דער גייטיקייט צו שטיצן די נײַטאַרבעטפֿייַקע געווינן, וואָס זי האָבן איבערגעלאָזט אין די אַלגעמיינע. דריטנס, איבערגאַנג אַפּ פֿאַרשיידענע אַרבעטן, ווי אַרײַמערשטעלונג אָפּ פֿאַרטייַשער, קאָמונישער און סאָוועטישע אַרבעטן. פֿערטנס, אַ טייל איז געפֿאַרן צו לערנען. די לעצטע צײַט האָבן שטודירט און פֿאַרשיידענע שולן פֿונ ווייטן סידור 13 יאָטן. פֿונ די שטודירנדיקע לערנען זיך אַזוי אין ביראָבידזשאַנער ייִדישע סער גיקומ פֿאַר סאציאַליסטישער לאַנדווירטשאַפֿט, און נײַ-פֿאַלשטאָוקער ייִדישן לאַנדווירטשאַפֿט פֿאַר אַרײַמערשטעלונג, איז אַרײַמערשטעלונג, בלאַגאָוועשטשענסק און אַנדער; פינפטנס, די אַרײַמערשטעלונג. די קאָמונע איז בײַ איצט געווען אַ יוגנט-קאָמונע און האָט דעריבער אין מעשעכ פֿון דער צײַט ניט איין מיטגליד איבערגעקומען און די רײַע פֿונ דער אַרײַמערשטעלונג.

בענייני דער פראגע, וווּהינ פאָרן די אָפגעפלאָסענע, ווארפט זיך אינ די אויגן אזא פאקט: אינ דער צייט, ווען די גוטווייליק אָפגעלאָזענע קאָמונע-מיטגלידער, ד.ה. יענע, וואָס די קאָמונע האלט כאר מעלעך צוליב פאמיליענ-טיימיש צו באפרייען, פאָרן טאקע צו זייערע פאמיליעס אפ מירערן, בלייבן די אויסגעשלאָסענע דעריקער אפן ווייטן מיזרעך. דאָס איז דערפאר, וואָס די אויסגעשלאָסענע זיינען מערסטנטייל כעוורע, וואָס האָבן ספעציעלע, באשטימטע „צילן“. מע קאָן זיי טאקע דערנאָך באגעגענען אפ סאכאליי, קאמטשאטקע, אינ וואלדיוואָסטאָק. די קאָמונע איז פאר זיי געווען נישט מער ווי א טראנויט-פונקט אפן וועג.

לויט דער צייט קומט אמערסטן פאָר דער אָפפלוט אינ די הארבסט-כאדאָשימ. ערשטנס, דערקלערט זיך עס מיטן אָנהייב לערניאָר, ווען קאָמונארן צעפאָרן זיך אינ די שולן. צווייטנס, מיטן הארטן ווינטער, ווען די „פרייד פון ארבעט“ גייט אריין אינ מער סטאבילע, אזוי צו זאָגן, „מאָנאָטאָנע גרענעצן“.

צווישן די אָפגעפלאָסענע איז דער פראָצענט קאָמוניסטן אסאך א קלענערער, ווי אומפארטייִשע. פארקערט, די קאָמוניסטן, ווי מער דיסציפלינירטע כעוורע, פאָר-לאָזן אמווייניקסטן די קאָמונארישע רייען אָן א וויכטיקער סיבע. אינטערעסאנט, אז די יעניקע, וואָס האָבן פארלאָזן די קאָמונע, זיינען קימאט אלע פון גרויסע שטעט, וווּ די קולטור-שטייגערשע באדינגונגען זיינען דערוויייל אסאך בעסער, ווי אינ דער טיגע. צווישן די קאָמונארן, וואָס זיינען געבליבן, פרעוואלירט דעריקער אן עלע-מענט, א געקומענער פון קליינע שטעטלעך און דאָרפ. דעמדאָיקן עלעמענט איז גרינגער צופאסן זיך צום דאָרטיקן לעבן. עס באמערקט זיך (אפ וויפל מע קאָן אורטיילן פון אזא קליינצאָליקן מאטעריאל), אז קינדער פון קוסטארן און פויערימ האָבן א גרעסערע רעלאטיווע טענדענצ צו בלייבן ווי אנדערע שיכטן.

לאָמיר איצט פרווון מאכן אויספירן וועגן איצטיקן קאָמונארן-באשטאנד. די יאטן זיינען ס'ראָו אלע פון יונגן עלטער (ערשט די לעצטע צייט הייבן זיך אָן אריינגיסן גאנצע געזינדן, וואָס זיינען בעטעווע איינגעזעסענע)—פון 18 ביז 25 יאָר. ס'ראָו האָבן זיי נישט קיין פרויען. דאָס איז פארשטענדלעך, ווייל די איבערוואנדע-רונג קיין ביראָבידזשאן איז ביז איצט געווען א פּיאָנער-איבערוואנדערונג און האָט זיך רעקרוטירט דערהויפּט פון מאנצביל. די קאָמונע באשטייט דורכאויס פון יידישע יאטן, אויסער די 2 רוסישע מיידלעך פון די ארומיקע דערפער, וואָס פילן זיך זייער גוט אינ דער טויווע פון די יידישע קאָמונארן. די צאָל קאָמוניסטן באטרעפט אן ערעך 35 פראָצענט (פאראן דערוויייל בלויז איין פארטיי-קאנדידאט). דערביי דארפ מען דערמאָנען, אז די ערשטע 14 כעוורע-פּיאָנערן פון יאָר 1928—זיינען קימאט אלע געווען קאָמוניסטן. שפעטער האָבן אָנגעהויבן אָנקומען אומפארטייִשע, וואָס א טייל פון זיי זיינען אריינגעטראָטן אינ קאָמיג. מיטגלידער פון פאריינען זיינען פארן קומען געווען 39 פראָצענט. די איבעריקע האָבן נאָך ביכלאל ערגעץ נישט געארבעט פארן אריינטרעטן. אינ דער קאָמונע, עטלעכע האָבן נישט געקאָנט גע-הערן צו א פאריין צוליב זייער סאָציאלער לאגע.

אינטערעסאנט איז די אָן א שיר פראָפעסיעס, וואָס די קאָמונארן האָבן פריער פארמאָגט. קעדיי אויסצורעכענען עטלעכע פון זיי: שלאָסער-רעכענונג-פירער, זאָגן-מאכער-פויער, טשוועקעס-מאכער-קאָנפּעקטן-ארבעטער, וועבער-בויער, פארמאצעווטן

און אנדערע, די „פילפראפעסיעדיקייט“! בא איינע און דעמזעלבן קאמונאר, און נאָכ וועלכע? אזעלכע, וועלכע עס זיינען לויט זייער קוואליטעט גאנצ ווייט איינע פון די אנדערע. און דאָס כאראקטעריזירט אמבולעטסטן די „עקאָנאָמישע שטאנדאָרטי-קייט“ פון די „פראָפּעסיאָנאַלע“ און ווארפט א געוויסן שיין אפ דער מינאָריטעט פון דער ביראָבידזשאנער איבערוואנדערונג ביכלאָל.

אפולע שריפטקענעוודיקייט קאָן מען באגעגענען בלויז בא 54 פראָצענט. די איבעריקע זיינען אָדער אינגאנצן אנאלפאבעטן אָדער ווייניק-גראמעטנע; אזעלכע זיינען סיראָוו די ניי-אַנגעקומענע יאטן—האַרעפאשניקעס פון שטעטל, די אָרעמשאפט. (צווישן די אנאלפאבעטן ווערט געפירט אן ארבעט צו ליקווידירן זייער אמעראצעס; אָבער די גרויסע צאָל ווייניק-גראמעטנע באווייזט, אז דער בילדונג-צושטאנד פון די קאמונארן איז נישט קיין באפרידיקנדיקער).

וואָס איז שנייע דער שפראך קאָנען אלע 100 פראָצענט שריפטקענעוודיקע לייענען. און שרייבן רוסיש. פון זיי בלויז 52—אפ יידיש. די געקומענע פון ווייט-רוסלאנד און פון מירעוודיקן טייל אוקראַינע האלטן יידיש פאר זייער מוטער-שפראך; די מערהייט פון זיי זיינען שטעטלדיקע און דאָרפישע; פון שטאָט-ווייניקער.

קימאט אלע קאמונארן דערקלערן זייער קומען קיין ביראָבידזשאן מיט דער שטרעבונג צו דערגרייכן באשטימטע מאטעריעלע, עקאָנאָמישע צילן, ווי באקומען קוואליפיקאציע, אריינגעצויגן ווערן אין דער פראָדוקציע, פארנעמען זיך מיט פיזי-שער ארבעט און דאָסגלייכן. דאָס כאראקטעריזירט אמבולעטסטן אונדזער איבער-וואנדערונג, וואָס איז אַן עקאָנאָמיש-מאטעריעלע איין קעגנזאצ צו די קלוימערשטע „אידעאלע“ פון ציעניסטן. וואָס פארדעקן מיט די דאָזיקע „אידעאלע“ זייער קלאס-געהוירט. לויטן סטאזש פון געפינען זיך אין ביראָבידזשאן דאָמינירן איינ יאָר און צוויי יאָר, פון זיי 3-יאָריקע—14 פּיאָנערן (די איבערוואנדערונג האָט זיך אָנגעהויבן אין מיי 1928 י.) זיינען סאכאקל געבליבן 2. די איבעריקע לערנען זיך קימאט אלע, ווי געזאָגט פריער, אין שולן. די צאָל געזינדן איז אין „איקאָר“ ביז איצט געווען א קליינע. פארן לעצטן יאָר האָבן זיך אָפגעשריבן 7 קאמונארן מיט 7 קאמונארקעס. ערשט איצט הייבן אָן צוקומען גאנצע געזינדן.

כאראקטעריסטיש זיינען די אָפּרופן פון די איקאָרצעס וועגן זייער קאמונע. עס ווייזט זיך ארויס, אז דעריקער קלאָגט מען זיך אפ די שלעכטע קולטשטייגע-רישע באדינגונגען, וויינג-שוועריקייטן, וואָס זיינען באמ היינטיקן טאָג דער הויפט-זאָרג פון די געהעריקע ביראָבידזשאנער אָרגאנען און איז ארויסגערופן דורכ אר-בעטן אין נייע שווערע באדינגונגען פון טייגע. אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערן אויך ארויסגערופן די טיינעס צו די ווירטשאפט-און בויונג-טעמפן. פאקטיש זיינען די שטייגער-באדינגונגען פארבונדן מיטן וויינג-קריזיס, בעסער געזאָגט, צוליב מאנגל אין דירעס לייזן די שטייגער-באדינגונגען און די קולט-אופקלער-ארבעט. אָבער די מערהייט האלט פאר נייטיק שוין בא היינטיקן טאָג צו דערקלערן די לאגע אין „איקאָר“ פאר „גוט“, אפילע—„זייער גוט“. עטלעכע ענטפערן פאָשעט, אז זיי האָבן „נאָך נישט באוויזן צו דערלערנען“.

וועגן ביראָבידזשאַן ביכלאל: ווי עס ווײַזט זיך ארויס פון די באקומענע ענס-
פערס, איז די מערהײט צופרידן פון ביראָבידזשאַן. אייניקע ווײַזן אָן אפ די נאטיר-
לעכע רייכטימער פון לאַנד, אפ די מינעראַלן, געהילצ, פיש, וואָס מע קאָן אויסנוצן.
אנדערע מאכן אופמערקזאם אפ די גוטע קלימאטישע באדינגונגען, אפ דעם, אז דאָס
לאַנד דערווארט א גרויסע צוקונפט, אז מע קאָן דאָרט אנטוויקלען א גראנדזעזע
בויונג. אייניקע זאָגן, אז דאָס לאַנד „געפעלט“, אז זי איז א „צוקונפט-לאַנד“.
דערביי ווערן דאָ אויך אונטערגעשטראַכן די שוואכע טעמפן פון בויונג. אפ די
פרעסט און גנוס מאכן אופמערקזאם עטלעכע מיט א באמערקונג, אז זיי זײַנען ניט
שרעקלעך. א טייל האלטן, אז מע דארף בעסער באזאָרגן די איבערוואנדערער, וואָס
קומען אין דעם נייעם לאַנד.

מיר זעען, אלזאָ, באשיימפערלעך, ווי איך פארלוירן פון א יאָר-צוויי ווערן יונגע
עלעמענטן פון דער אָרעמשאפט און א גרויסער טייל ווייניק-גראמעטנע (א יעדווע
פון דער קאפיטאליסטישער אָרדענונג), מיט צופעליק אָנגעכאפטע פראָפעסיעס, אריי-
געצויגן אין דער סאָציאליסטישער ווירטשאפט, פארגרעסערנדיק דעם אקטיוון געזעל-
שאפטלעכן קויעכ פון פראָלעטאריאט. פון דידאָזיקע פאָליטיש-אינדיפערענטע ווערן
אסאך קאָמוניסטן שוין אין ערשטן יאָר פון זייער קומען.

מע קאָן אָנעמען (מיט א געוויסער ווארשיינלעכקייט), אז פון די געקומענע און
איינגעאָרנטע-ניט רעכענענדיק יענע, וואָס פאָרן אָפ טייקעס נאָכן קומען-פאלן אָפ
אן ערעכ 50 פראָצענט. ס'זאָלן בלייבן געזינדן. אויך די געזינדן, וואָס האָבן זיך גע-
בילדעט אפן אָרט, האָבן גאָר א קליינעם טענדענצ צום אָפפלוס. דער פרויענ-טעקטער
איז ביז איצט געווען א קליינער. דאָס האָט אין א געוויסער מאָס געווינקט אפן
אָפלוס פון די מאנצביל-פאָנערן. אָבער די לעצטע צייט איז שוין די צאָל פרויען
א גאנצ נישקאָשעדיקע. דער רייזן אין דער קאָמונע (לויט דער אטעסטאציע פון די
איקאָרצעס), צוליב זײַן גינסטיקער עקאָנאָמישער לאַגע, נאטירלעכע רייכטימער און
אנדערע באדינגונגען, איז צוגעפאסט ניט בלויז צו ערדארבעט, נאָר אויך צו אנט-
וויקלען אנדערע צווייגן פון דער פאָלקוירטשאפט. א באווייז-דאָס סאָציאליסטישע
שטעטל, וואָס בויט זיך אפ יענער טעריטאָריע.

* * *

ווי מיר זעען, האָבן די 3 יאָר ארבעט באשטעטיקט די רייכטיקייט פון די בא-
שרוסן פון די סאָוועטישע אָרגאנען וועגן פראָדוקטיוויזירן און געזונטמאכן די
יידישע אָרעמשאפט, ווי אויך די יוגנט. דאָס זעען מיר פון דער סטאטיק און דינא-
מיק פון „איקאָר“.

אינמיטן פון יאָר 1931 איז די קאָמונע פון 25 מענטשלעכע איינסן (סאָפ 1929)
אויסגעוואקסן ביז 90 אָרגאניזירטע מיטגלידער. די ווירטשאפט, וואָס האָט לעכאטכילע
געציילט בלויז איינצלענע עקזעמפליארן פון, האָט זיך פארוואנדלט אין א מאָדערנער
ווירטשאפט מיט 115 בעהיימעס, 250 כאזיירימ, 25 פערד, גרויסע לאנדווירטשאפט-
לעכע מאשינעס, 2 טראקטערס, 2 גרויסע הייזער. מע האָט אויסגעקאָרטשעוועט הע-
כער 30 העקטאר ערד און פארזייט 75 העקטאר פארשיידענע קולטורן: ווייז, קאר-
טאָפּל, גערטנערײ, גריקע א.א.וו. די קאָמונע איז אָנגענומען אין כאבאראָווסקי: זי

באזארגט כאבארזאוסק רעגולער מיט מילך-פראדוקטן. זי האט אפגעגעבן דער קאא-
פעראציע הונדערטער פוד „קעטא“ און רויג. יונגע קאמונארנ-שלאגלער זיינען געשיקט
זעוואָרן זיכ לערנען אין פארשיידענע שולן. אינגיכט וועט אטייל זיכ אומקערן מיט
פרישע קענטענישן און דערוואָרבענער פראקטיק און צוזאמען מיט זייערע אלטע און
נייע כאוויירן פארברייטערן דעם פארנעם פון דער קאמונע. די קאמונארנ האָבן זיכ
געשטעלט ריזיקע אופגאבן: פארגרעסערן דעם כאוויירן-באשטאנד, אפ 400 מוטערס,
אויסקאָרטשעווען און אויסטריקענען היפשע בלאָטעס. זי האט זיכ איינגעשלאָסן אין
סאָציעוועט מיט די 3 יידישע רייזנען און קרימ. מע דארף האָפן, אז איצט וועלן
זיכ די „איקאָרצעס“ אונטער דער אָנפירונג פון זייער קעמערל זי נעמען מיט גרע-
סערע טעמפן פאר דער ארבעט און זאָגן דעם קאמונישטן וואָרט: „אז מע דארף,
קאָן מען!“

קעדיי אויסצופילן דעם אָנגעמערקטן פלאן פארן סאָציאליסטישן ביראָבדזשאן,
דארפן די שלאָגלער האָבן אן ארמיי פון נייע שלאָגלער-באַלשעוויקעס, יאטן פון
שטעטלעך, פון אוקראינע, וויסרוסלאנד, וועלכע וואָלן קומען ארבעטן און בויען דעם
ראיאָן פון יידישער איבערוואנדערונג.

די ברייטע פראָלעטארישע געזעלשאפטלעכקייט פון פ.ס.ס.ר., די רעוואָליוציאָנערע
ארבעטער אין די קאפיטאליסטישע לענדער, מוזן קומען צוהילפ דער קאָלאָניזאציע
סײַ מאטעריעל, סײַ אידייש. דער אָנהייב איז געמאכט. די יידישע ארבעטער פון
אמעריקע בויען א סאָציאליסטישן מוסטער-שטעטל ארום „איקאָר“, אָבער דאָס איז
ווייניק!

יידישע פראָלעטאריער, האָרעפאשניקעס און ארבעטנדיקע פון גאָר דער וועלט,
אונטער דער אָנפירונג פון די קאמוניסטישע פארטייען—שליסט ענגער די רייען ארום
פ.ס.ס.ר., וווּ אונטער דער אָנפירונג פון דער א.ל.ק.פ. (ב) קומט פאָר א גראַנדעזע
היסטאָרישע סאָציאליסטישע שאפונג, צעשמעטערט די קלאסן-סאָגן פון דער פראָ-
לעטארישער דיקטאטור, דעמאָסקירט די פאָליטישע אגענטור פון אימפעריאליזם,
באקעמפט די ציעניסטישע פאלעסטינע-אוואַנטיוֹרעס. לאַמיר בא זי ברענגן פון פא-
איפישן אָקעאן אפן ווייטן מיזרעכ פארשטארקן די סאָציאליסטישע בויונג, לאמיר
קורעמטיקן דעם סאָציאליסטישן ביראָבדזשאן.

מיט דעם וועט אריינגעטראָגן ווערן א כילעק אין דער בויונג פון סאָוועטן-
פארבאנד, דעם פאָטערלאנד פון אלע ארבעטנדיקע!

א י נ ה א ל ט.

פארווארט

א קאפיטל געשיכטע

„לעמיר ווערן פיאנערן“

אינ וועג

די ערשטע באגעגעניש

דורך ארבעט—געזיגט

אפן נייעם באדן

די קאמונע—היינט

צום אמור נאך היי

דאס קארטשעוועג

די בעהיימעס—די ליבלינגע

כאוירימ בא יידישע קאמונארן

זארגפאליקייט צו „טאטעס“

מיט פיש-נעץ איבער טונגוסקע

גערטנערן

די לעבענדע חעג „אייביקער פארפרוינקייט“

פארזיי-קאמפאניע

אפן ביינג-פראנט

טראקטערס אפ רויערד

ארבעטער צוהילפ די קאמונארן

ארגאניזאציע פון ארבעט

מיט נייע מעטאדן פון סאציאליסטישער ארבעט

קולטארבעט—א וויכטיקער געביט

די פרויען שטייען נישט אפ

אונטער דער אָנפירונג פון קאמיוגישן קעמערל

זאל לעבן די פראָלעטארישע סאָלידארישקייט!

נייער לעבן, נייער שטייגער

דער סאציאלער פאנעם פון „איקאר“